

บทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

: การสังเคราะห์งานวิจัย

นางสาวสร้อยดี แก้วคำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-1898-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ROLES AND OPERATIONS OF BASIC INSTITUTIONAL COMMITTEES

: A RESEARCH SYNTHESIS

Miss Saratthanee Keawcom

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

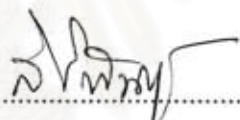
ISBN 974-14-1898-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์	บทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน : การสังเคราะห์งานวิจัย
โดย	นางสาวสรต์ณี แก้วคำ
สาขาวิชา	วิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตติวงศ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตติวงศ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เวียงตระกูล)

สถาบันวิจัยปฏิบัติการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สร้อยนี้ แก้วคำ : บทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การสังเคราะห์งานวิจัย. (ROLES AND OPERATIONS OF BASIC INSTITUTIONAL COMMITTEES: A RESEARCH SYNTHESIS) อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร.สุชาติดา บวรกิตติวงศ์, 191หน้า. ISBN 974-14-1898-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)สังเคราะห์ข้อค้นพบเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 2) วิเคราะห์คุณภาพของงานวิทยานิพนธ์และศึกษาตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ครั้งนี้ คือ วิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 50 เล่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลและแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยายและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้โปรแกรม SPSS for windows version 13.0

ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. คุณภาพของวิจัย/วิทยานิพนธ์ ทั้ง 50 เล่ม มีคุณภาพระดับดี มีคะแนนคุณภาพอยู่ในช่วง 2.20-3.68 พบว่า ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย และเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีคุณภาพระดับดีมาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล การออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ การสรุปและอภิปรายผล และการนำเสนอรายงานอยู่ในระดับดี และกรอบแนวคิดในการทำวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพงานวิทยานิพนธ์ได้ร้อยละ 95.6 โดยมีจำนวนหน้างานวิจัย ตัวแปรตัวมีศึกษาที่ภาคกลาง จำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย อธิบายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินงานตามบทบาททั้ง 12 บทบาท โดยมี 4 บทบาทที่ดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย 1) บทบาทด้านการส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน 2) บทบาทด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น 3) บทบาทด้านให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน และ 4) บทบาทด้านปฏิบัติอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา นอกจากนี้ พบว่า การปฏิบัติงานใน พ.ศ.2547 มีระดับการปฏิบัติงานสูงสุดเมื่อเทียบกับการปฏิบัติงานในช่วงปี พ.ศ.2544-พ.ศ.2546 การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากกลุ่มผู้แทนครูมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากกว่ากลุ่มผู้แทนอื่นๆ โดยเฉพาะบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย
 3. ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) การมีถิ่นกำเนิดในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการกับผู้บริหารและครู 3) เวลา 4) ฐานะทางเศรษฐกิจ 5) ความประพฤติของผู้บริหาร 6) ชื่อเสียงของโรงเรียน และ 7) การให้ความสำคัญต่อการศึกษของผู้ปกครอง
 4. ปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อในการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของโรงเรียน 2) ผู้บริหารไม่มีแผนหรือปฏิทินการดำเนินงานที่ชัดเจน 3) โรงเรียนขาดการติดต่อกับคณะกรรมการ และ 4) สภาพเศรษฐกิจของชุมชน
- ภาควิชา.....วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา..... ลายมือชื่อนิสิต..... สร้อยนี้.....
 สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... สร้อยนี้.....
 ปีการศึกษา.....2548.....

4783744727 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORDS: BASIC INSTITUTIONAL COMMITTEE / RESEARCH SYNTHESIS

SARATTHANEE KEAWCOM : ROLES AND OPERATIONS OF BASIC INSTITUTIONAL COMMITTEES: A RESEARCH SYNTHESIS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SUCHADA BOWARNKITIWONG, Ph.D., 191 pp. ISBN 974-14-1898-1.

The purposes of this research were 1) to synthesize research findings of basic institutional committees roles according to the National Education Act B.E.2542 and operations 2) to analyze quality thesis and to study research/theses characteristics affecting of thesis quality. The research/theses reports used for synthesis were 50 research/theses, which study about roles and operations of basic institutional committees. The research instruments were recording form and research quality assessing form. SPSS for windows version 13.0 was performed. Data were analyzed using descriptive statistics and multiple regression analysis.

Research findings were as follows:

1. The quality of 50 research/theses were in a good level ranged of between 2.20-3.68. Research rational and significance, methodology and sample-selection had quality in a highest level. Review of the literature, research tools and data collection, data analysis, research results, summary and discussion representative were in a good level. Moreover, research framework was in a moderate level. The research characteristics accounted for 95.6 percent of variance of the quality of the research/theses which number of pages, dummy variable study at center region, number of tools and analyze by descriptive statistic had significant.

2. The operations of basic institutional committees followed of 12 roles, there were 4 roles performed in a high level, such as 1)provision basic education for all children in the service areas with good and standard 2)promotion of school and community relations and to coordinate both government and private organizations to make the school to be the center of community knowledge in relation to community development 3)approval of annual school development plans, and 4)performed extra to those assigned by superior agencies. Furthermore, the most active operations were in B.E.2547 when comparing with the operations during B.E.2544-2546. The roles of the teacher representatives were higher than the other representatives.

3. Factors supported in the management participation of the basic institutional committees consist of 1) the residence in community of school located 2) relationships between committees with administrator 3) time 4) economic status of committees 5)behavior of administrator 6)school famous and 7)community leaders.

4. Problems in the management participation of the basic institutional committees, results revealed that 1) lack of knowledge in school management 2) administrator had no clear plan 3)school had no communication with the committees and 4) economic status of community.

Department...Educational Research and Psychology...Student's signature...Saratthanee...
Field of study.....Educational Research.....Advisor's signature.....Suchada
Academic year.....2005.....

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าคงไม่สามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี หากขาดความช่วยเหลือจากบุคคลหลาย ๆ ท่าน ตั้งแต่ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติดา บวรกิติวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

คุณจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จากการเรียนวิชาสัมมนาการวิจัย และให้ความกรุณาเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้คำชี้แนะในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าต่อการปรับปรุงเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล รวมทั้งผู้วิจัยที่ทำการศึกษเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกท่านที่ได้พัฒนางานวิจัยที่เป็นประโยชน์ และถือเป็นข้อมูลสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

เพื่อน ๆ สาขาวิชาวิจัยการศึกษาทุก ๆ คน นางสาวไพรัตน์ อธิกพันธ์ุ นายภูริตวาจาบัณฑิตย์ นางสาวสุธิดา ภัคดีบุญ นางสาวอัญชลี แซ่ตระกูล นางสาวสุชาติา ใจนาศัย นางสาวศิริวรรณ แก้วฟอง นางสาวสุพัตรา แสงสุวรรณ นางสาวนภสร ต้นปัทมดิลก และนางสาวปุณยนุช พิณชู รวมทั้งนางสาวทัศนศิริรินทร์ สว่างบุญ นางสาวภัทรสุดา สุดแสน นายอิทธิฤทธิ์ พงษ์ปิยะรัตน์ และนายภานุ ศักดิ์พิงศ์พิสิฐุ ที่ให้คำปรึกษา เป็นกำลังใจ ตลอดจนคอยช่วยเหลืออย่างกัลยาณมิตร

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบุคคลอันเป็นที่รักและสำคัญอย่างยิ่ง คุณพ่อ-คุณแม่ ที่ได้ให้ความรักความหวังใยและเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณทุก ๆ ท่านที่มีส่วนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 การกระจายอำนาจทางการศึกษา.....	8
ตอนที่ 2 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.....	17
ตอนที่ 3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	35
ตอนที่ 4 การสังเคราะห์งานวิจัย.....	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	73
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	80

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น.....	83
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพงานวิจัย.....	98
ตอนที่ 3 การสังเคราะห์บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	102
ตอนที่ 4 การสังเคราะห์สภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	117
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	135
สรุปผลการวิจัย.....	135
อภิปรายผลการวิจัย.....	141
ข้อเสนอแนะ.....	147
รายการอ้างอิง.....	148
ภาคผนวก.....	154
ภาคผนวก ก พระราชบัญญัติประถมศึกษาและระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ....	155
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	166
ภาคผนวก ค รายชื่อวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์.....	167
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	174
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	191

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า	
2.1	เปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการบริหารแบบควบคุมจากภายนอก.....	24
3.1	จำนวนงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์และงานวิจัยที่สืบค้นได้จากฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัย.....	74
3.2	ความสัมพันธ์ของคะแนนการประเมินงานวิจัยระหว่างผู้ประเมิน.....	76
4.1	จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์จำแนกตามคุณลักษณะงานวิจัย.....	83
4.2	งานวิจัย / วิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา ประเภทการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และระเบียบวิธีวิทยาการวิจัย.....	89
4.3	ค่าสถิติพื้นฐานตัวแปรคุณลักษณะที่เป็นตัวแปรต่อเนือง.....	97
4.4	ผลการประเมินคุณภาพของงานวิจัยในแต่ละประเด็น.....	99
4.5	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่อธิบายคุณภาพงานวิจัย.....	101
4.6	ผลการสังเคราะห์ระดับการปฏิบัติบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	104
4.7	ความคาดหวังของผู้บริหารต่อการดำเนินงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	112
4.8	จำนวนและผลการวิจัยของงานวิจัยที่มีเป้าหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบ.....	116
4.9	ผลของการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคณะกรรมการสถานศึกษา.....	121
4.10	ผลของการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้บริหารและบุคลากร.....	122
4.11	ผลของการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสถานศึกษา.....	123
4.12	ผลของการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านชุมชน.....	124

4.13	ผลของการสังเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน.....	125
4.14	ผลของการสังเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้บริหารและบุคลากร.....	127
4.15	ผลของการสังเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสถานศึกษา.....	127
4.16	ผลของการสังเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านชุมชน.....	128

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนภาพ

แผนภาพ		หน้า
2.1	วงจรการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม.....	16
2.2	กรอบแนวคิดการวิเคราะห์คุณภาพงานวิทยานิพนธ์.....	72
2.3	กรอบแนวคิดการสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์.....	72
4.1	การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนก ตามปีที่ศึกษา.....	111

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพการจัดการศึกษาของไทยก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีลักษณะการบริหารโดยการควบคุมจากภายนอก (External Control Management) โดยมีการกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้เป็นหนึ่งเดียว ไม่ซับซ้อน มีความเป็นเอกภาพ ทำให้การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษามีลักษณะคงที่ มุ่งเน้นความเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกสถานศึกษา และยังคงคำนึงถึงผลเชิงปริมาณเป็นสำคัญ สำหรับด้านการบริหารสถานศึกษานั้นเน้นที่โครงสร้างขององค์กรและกระบวนการการทำงาน โดยเชื่อว่ากระบวนการทำงานที่เป็นมาตรฐาน ทำให้การบริหารมีความเหมาะสมในทุกสถานศึกษาและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังมีการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ซึ่งต้องรอการตัดสินใจจากผู้มีอำนาจในส่วนกลางเกือบทุกเรื่อง ทำให้สถานศึกษามีอำนาจเพียงเล็กน้อยในการตัดสินใจผลที่ตามมา ได้แก่ การแก้ปัญหาได้ล่าช้าไม่ทันการ และไม่เกิดประสิทธิผลทางการศึกษา ปัญหาของระบบงานที่ซ้ำซ้อน โดยเฉพาะในด้านการจัดการศึกษาที่รัฐเป็นผู้ดำเนินการจัดหลักสูตรแต่เพียงผู้เดียวและมีลักษณะเหมือนกันทั่วประเทศ ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น ไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนและสมาชิกในชุมชนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในชุมชนหรือท้องถิ่นของตน ผู้บริหารเป็นผู้ตัดสินใจแต่เพียงผู้เดียว ไม่มีการระดมทรัพยากรจากท้องถิ่นเข้าสู่การจัดการศึกษา ไม่ว่าจะในด้านทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่จะสามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ของท้องถิ่นจากรุ่นสู่รุ่น ไม่มีการร่วมตัดสินใจ วางแผนนโยบาย พัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบท ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น จากลักษณะดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง ก่อให้เกิดการขาดจิตสำนึก ห่วงแหนงในท้องถิ่นของตน เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวรัฐบาลจึงได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาขึ้น

การปฏิรูปการศึกษาของไทยได้ก่อรูปขึ้นโดยมีบริบทสนับสนุนจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีบทบัญญัติที่สนองในด้านสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคทางการศึกษาของประชาชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของชุมชน เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ส่วนต่างๆ ของสังคมมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับให้มากที่สุด (All for education) เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อส่วนรวม (Education for All) รวมทั้งการบัญญัติให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติใน

มาตรา 81 ส่งผลให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการศึกษา

และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ให้มีการกระจายและจัดสรรอำนาจหน้าที่ในแต่ละระดับขององค์กรที่มีหน้าที่ในการบริหารการศึกษา คือ ส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา โดยให้กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนสนับสนุนและส่งเสริมทรัพยากรทางการศึกษา ติดตาม ประเมินผล ประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา ให้มีการกระจายอำนาจด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 39) เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management: SBM) ซึ่งส่งผลให้บรรลุความสำเร็จในการปฏิรูประบบบริหารสถานศึกษาโดยองค์คณะบุคคล คือ คณะกรรมการสถานศึกษา ทั้งที่เป็นสมาชิกขององค์กรชุมชน องค์กรเอกชน หน่วยงานราชการ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าใจและมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีบทบาทหน้าที่ในการร่วมกำหนดนโยบาย หลักการ วิธีการและร่วมบริหารจัดการศึกษา กำกับตรวจสอบการบริหารการศึกษาของสถานศึกษา โดยยึดหลักการบริหารจัดการตามความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงตามความต้องการของชุมชน และส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำความรู้มาใช้ในการประกอบอาชีพตามความต้องการของสังคม นำความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้กับการดำรงชีวิตได้อย่างแท้จริง และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับสภาพการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ทั้งยังเป็น การปลูกจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของและการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษาอย่างจริงจังของข้าราชการ เอกชน ประชาชน และผู้นำชุมชนในฐานะเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ การบริจาคทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา มีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น มีการระดมทรัพยากร และการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน จากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคม และสถาบันต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 58)

การกระจายอำนาจและปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวนั้นเป็นการบริหารโดยองค์คณะบุคคล คือ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งการบริหารโดยคณะบุคคลนั้นเป็นการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมโดยผู้ที่ได้รับเลือกเข้ามาเป็น

กรรมการจะรู้สึกกระตือรือร้นได้ระดับหนึ่ง ภาคภูมิใจ ส่งผลให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ช่วยให้การดำเนินงานตรงตามเป้าหมายมากขึ้น การนำความรู้ ความคิด ความชำนาญและประสบการณ์ของบุคคลหลายคนมาร่วมกันจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในสถานศึกษารวมทั้งชุมชนได้เสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงการศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน ทำให้เกิดความคิดริเริ่มจัดทำโครงการใหม่ ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น

จากประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ซึ่งได้กำหนดจำนวนและแนวทางการคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นทั้งหมด 12 ข้อ ดังนี้ 1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3) ให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับของท้องถิ่น 4) กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน 6) ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 7) เสนอแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา 8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ 9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น 10) ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน 11) แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและ หรือ คณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร 12) ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา

ในการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม สามารถพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนไปสู่เป้าหมาย ตรงกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นนั้น จำต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาในแต่ละสถานศึกษา รุ่ง แก้วแดง (โรงเรียนนิติบุคคล, 2544) กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีได้ทำงานเต็มศักยภาพตามบทบาทที่ได้รับอาจเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น สถานศึกษาไม่ได้รับการกระจายอำนาจอย่างเต็มที่ สถานศึกษาไม่ค่อยให้ความสำคัญกับ

คณะกรรมการโรงเรียน คณะกรรมการขาดความรู้และทักษะการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการ เป็นต้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 11 ด้าน โดยมีบทบาทด้านปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (พินิจ เพ็ชรตารา, 2545) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง 11 ด้าน และบทบาทด้านปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อุปสรรคในการปฏิบัติงาน คือ โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงาน คณะกรรมการประกอบอาชีพทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุมและขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน (สุรีย์ สิงห์เจริญ, 2545) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน คือ บทบาทด้านให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรท้องถิ่น และบทบาทด้านการกำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน นอกเหนือจากนั้นปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อทำการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการจำแนกตามสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 (สุนทร ฤกษ์, 2542) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 9 ข้อ และปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ อุปสรรคที่สำคัญ คือ ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และโรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (นพรัตน์ จันเพ็ชร, 2546) ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยดังกล่าวมีหลากหลายแตกต่างกันขึ้นกับตัวแปรด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา หรือสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและชุมชน เป็นต้น

การศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้สถานศึกษาและชุมชนได้รับประโยชน์ร่วมกันในการพัฒนาสถานศึกษาให้ตรงกับความต้องการของชุมชน และเนื่องจากการศึกษาในเรื่องดังกล่าวมีผู้ที่ให้ความสำคัญและสนใจในเรื่องของคณะกรรมการสถานศึกษาหลายท่าน จึงทำให้มีงานวิจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นจำนวนมาก และข้อค้นพบที่ได้นั้นมีทั้งให้ผลที่สอดคล้องและแตกต่างกัน ซึ่งในแต่ละประเด็นหรือในแต่ละงานวิจัยนั้น ล้วนมีสารสนเทศที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้บริหาร ชุมชน หรือแม้กระทั่งต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเอง รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนนโยบาย หรือสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการจัด

การศึกษา เพื่อสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา และเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษาเอง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งประเด็นเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีเชิงบรรยาย เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ครอบคลุมในแต่ละด้านของปรากฏการณ์ที่ศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์บทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. สังเคราะห์ข้อค้นพบเกี่ยวกับบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. วิเคราะห์คุณภาพของงานวิจัย และศึกษาผลของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่มีต่อคุณภาพของงานวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา และสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้วิธีเชิงบรรยายจำนวน 50 เล่ม เนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่ไม่เสนอค่าสถิติที่สามารถนำมาคำนวณหาขนาดอิทธิพล (effect size)

2. วิทยานิพนธ์ / ปรินูญานิพนธ์ ที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยคัดเลือกจากสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทยที่เปิดสอนคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ หรืองานวิจัยของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และต้องพิมพ์เผยแพร่ในระหว่างปี พ.ศ.2540- พ.ศ.2547 เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษา 2 ประเด็น ได้แก่

2.1 บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้ยึดตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

2.2 สภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กร ชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทน พระภิกษุสงฆ์ และ/หรือ ผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการ และเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา

งานวิจัยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง รายงานผลการทำวิจัยที่ ศึกษาเรื่องคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของนิสิต นักศึกษาในระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต และปริญญาดุษฎีบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ทั่วประเทศ ที่ ผิดตั้งแต่ พ.ศ.2540-2547

การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง ระเบียบวิธีการศึกษาข้อเท็จจริง เพื่อตอบปัญหา เกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการ รวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ หลาย ๆ เรื่อง มาศึกษา วิเคราะห์ และนำเสนอข้อสรุปอย่าง เป็นระบบให้ได้คำตอบปัญหาวิจัยในเรื่องดังกล่าว

บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง บทบาทหน้าที่คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องบทบาทคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบบริหารการศึกษาของไทย ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา ระเบียบและแนวปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาใน การมีส่วนร่วมทำหน้าที่บริหารนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ด้านสิทธิและโอกาสทางการศึกษา ด้านการ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ด้านการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ด้านการจัดองค์กร คณะกรรมการสถานศึกษา และด้านการปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

สภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง ระดับการปฏิบัติงาน ตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งปัจจัยส่งเสริมและปัญหาที่เป็น

อุปสรรคส่งผลให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และลดลงตามลำดับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่ครอบคลุมเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
2. ทำให้ได้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่เป็นระบบ เป็นฐานข้อมูลที่มีประโยชน์แก่สถานศึกษา หน่วยงาน หรือ บุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ปัญหาและพัฒนาในเรื่องของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ผู้บริหาร และครู สามารถนำผลการศึกษาไปปรับปรุง พัฒนา รูปแบบการดำเนินงาน พร้อมทั้งนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนในรูปแบบของคณะกรรมการ
4. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปพัฒนาตนเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและนำเสนอเป็น 4 ตอน แต่ละตอน มีขอบข่ายและสาระดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การกระจายอำนาจทางการศึกษา (Educational Decentralization)

ตอนที่ 2 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management)

ตอนที่ 3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 4 การสังเคราะห์งานวิจัย

ในแต่ละตอนมีรายละเอียดของสารดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การกระจายอำนาจทางการศึกษา (Educational Decentralization)

มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545)

การนำเสนอสาระในตอนนี้เกี่ยวข้องกับ การกระจายอำนาจทางการศึกษา ซึ่งนำเสนอ 7 ประเด็น ประกอบด้วย ความหมายของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา มิติของการกระจายอำนาจทางการศึกษา รูปแบบของการกระจายอำนาจทางการศึกษา วิธีการกระจายอำนาจทางการศึกษา เงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการกระจายอำนาจทางการศึกษา และการบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ

1.1 ความหมายของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2536 อ้างถึงใน สมจิตร เยี่ยงเสื่อ, 2545) กล่าวถึงการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาว่าเป็นการลดขั้นตอน กระบวนการต่าง ๆ ของการบริหารในส่วนกลางลงไปและเพิ่มอำนาจหรือโอนอำนาจจากส่วนกลางไปอยู่ที่จังหวัดหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เขามีอิสระอย่างเพียงพอในการตัดสินใจ ส่วนกลางมีหน้าที่เพียงแต่คอยช่วยเหลือสนับสนุน ให้

คำแนะนำหรือกำกับให้เป็นไปตามนโยบาย กล่าวคือ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาต้องเป็นไปตามที่รัฐต้องการ

เสรีศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2541) กล่าวถึงความหมายของการกระจายอำนาจทางการศึกษาว่าเป็นการถ่ายโอน (Transfer) อำนาจ (Power) อำนาจหน้าที่ (Authority) และความรับผิดชอบจากศูนย์กลางหรือศูนย์รวมอำนาจไปยังพื้นที่หรืออาณาเขตรอบ ๆ จากระดับบนไปสู่ระดับล่าง หรือจากระดับชาติไปสู่ระดับท้องถิ่น เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนก็ได้

การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาการเรียนการสอน การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจในการบริหารมิใช่แนวคิดที่ตรงกันข้าม แต่เป็นแนวคิดเกี่ยวข้องกันทุกองค์การจะต้องบริหารงานแบบรวมอำนาจและกระจายอำนาจ ถ้าอำนาจในการตัดสินใจอยู่ในมือของผู้บริหารระดับสูง องค์การนั้นจะมีการบริหารแบบรวมอำนาจ แต่ถ้าอำนาจในการตัดสินใจถูกมอบหมายลงมาตามลำดับขั้นของการบังคับบัญชาแล้ว การกระจายอำนาจก็จะเกิดขึ้น ในการบริหารการศึกษานั้นจำเป็นจะต้องวิเคราะห์สถานการณ์ และพิจารณาว่าภารกิจใดควรบริหารแบบรวมอำนาจ และภารกิจใดควรบริหารแบบกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจไม่มีรูปแบบสำเร็จที่แน่นอนตายตัว ตัวแบบของการกระจายอำนาจมีหลายรูปแบบ ดังนั้นจำเป็นจะต้องพัฒนารูปแบบของการกระจายอำนาจให้เหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ สภาพสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของประเทศ การกระจายอำนาจจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับบริบททางการเมืองและบริบททางสังคมเป็นประการสำคัญ การนำการกระจายอำนาจไปสู่การปฏิบัติจะต้องทำเป็นระบบและทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป

จึงสรุปได้ว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการถ่ายโอนทั้งอำนาจและหน้าที่ในการตัดสินใจทั้งหมดจากศูนย์กลางแห่งอำนาจไปยังหน่วยงานระดับปฏิบัติ คือ สถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องตัดสินใจหรือมีส่วนในการรับผิดชอบที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยเฉพาะด้านความรู้ การจัดหลักสูตร การจัดโปรแกรมการเรียน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การบริหารบุคลากร และการใช้เครื่องอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจมากขึ้น สามารถกำหนดความต้องการของโรงเรียน รวมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา

การกระจายอำนาจทางการศึกษา มีแนวคิดในหลายลักษณะ เช่น

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการศึกษาแต่เดิมนั้นเป็นการถ่ายโอนอำนาจในการตัดสินใจในภารกิจด้านบุคลากร หลักสูตร และงบประมาณจากคณะกรรมการกลางไปให้ท้องถิ่น (LaNoue and Smith 1971 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2541)

2. เมื่อผู้บริหารระดับล่างหรือล่างสุดขององค์การมีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ และมีข้อมูลที่จำเป็นในการตัดสินใจ องค์การนั้นๆ ก็จะมีลักษณะเป็นการกระจายอำนาจ เมื่ออำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจมีศูนย์กลางอยู่ที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์การ องค์การนั้นๆ จะมีลักษณะเป็นการรวมอำนาจ (Scott and others 1981 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2541)

3. การกระจายอำนาจเป็นวิธีการ (Means) ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การสนองตอบความต้องการของท้องถิ่น คุณภาพของการให้บริการ และการลดค่าใช้จ่าย (Kochen and Deutsch 1980 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2541)

4. การกระจายอำนาจในองค์การเป็นการมอบอำนาจในการตัดสินใจเฉพาะเรื่องไปให้หน่วยงานย่อย (Hansen 1975 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2541)

5. การกระจายอำนาจเป็นการที่อำนาจ (Power) กระจายไปยังบุคคลต่างๆ (Mintzberg 1979 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2541)

6. การกระจายอำนาจเป็นการที่ผู้บริหารในแต่ละระดับสายบังคับบัญชาที่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ ในองค์การแบบรวมอำนาจผู้บริหารระดับสูงจะตัดสินใจ สำหรับองค์การแบบการกระจายอำนาจ การตัดสินใจเรื่องคล้ายกันนั้นจะกระทำในระดับล่าง (Daft 1983 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2541)

7. การกระจายอำนาจเป็นการที่อำนาจหน้าที่ (Authority) ในการตัดสินใจถูกแบ่งหรือจัดสรรให้ผู้มีบทบาทต่างๆ ในองค์การ (Brown 1990 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2541)

8. การกระจายอำนาจเป็นการแพร่กระจาย (Diffusion) ของอำนาจในการตัดสินใจ เมื่ออำนาจทั้งหมดอยู่ ณ จุดใจจุดหนึ่งในองค์การ องค์การนั้นๆ ก็มีโครงสร้างแบบรวมอำนาจ ถ้าอำนาจกระจายไปยังบุคคลต่างๆ องค์การนั้นๆ ก็จะกระจายอำนาจ (Mintzberg and Quinn 1979 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2541)

9. การกระจายอำนาจเป็นการถ่ายโอน (Transfer) อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบจากส่วนกลางหรือศูนย์กลางรวมอำนาจไปสู่ส่วนต่าง ๆ ขององค์การ (Kemmerer 1994 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2541)

จากที่กล่าวมาจะเป็นได้ว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบจากศูนย์กลางหรือศูนย์กลางรวมอำนาจไปยังพื้นที่หรืออาณาเขตรอบ ๆ

จากระดับบนไปสู่ระดับล่าง หรือ จากระดับชาติไปสู่ท้องถิ่น เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้

1.3 มิติของการกระจายอำนาจทางการศึกษา

มิติของการกระจายอำนาจทางการศึกษา อาจแบ่งออกได้ 2 มิติ ดังนี้

1.3.1. การกระจายอำนาจตามแนวตั้งหรือตามแนวนอน (Vertical / Horizontal Decentralization)

การกระจายอำนาจตามแนวตั้ง เป็นการที่อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจถูกแบ่งลงตามลำดับชั้นของการบริหาร หรือ แต่ละลำดับชั้นตอนของการบังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การกระจายอำนาจในลักษณะนี้เกี่ยวข้องกับบุคคลในสายบังคับบัญชา ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงสุดจนถึงผู้ได้บังคับบัญชาในระดับต่ำสุด เช่น การบริหารที่อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจถูกแบ่งมาจากกรมมาถึงโรงเรียนและครู การกระจายอำนาจตามแนวตั้งเป็นการถ่ายโอนอำนาจที่เป็นทางการ (Formal power)

ในการกระจายอำนาจตามแนวตั้งนั้นมีประเด็นที่ควรพิจารณา 3 ประการ คือ จะกระจายอำนาจการตัดสินใจเรื่องอะไรลงไปตามลำดับของการบังคับบัญชา จะกระจายอำนาจลงไปไกลแค่ไหน หรือจะกระจายอำนาจลงไปถึงระดับใดของสายบังคับบัญชา และจะประสาน (หรือควบคุม) การใช้อำนาจที่จะกระจายไปให้อย่างไร

การกระจายอำนาจตามแนวนอน เป็นการกระจายอำนาจหน้าที่ให้แก่สายอำนวยการ (Staff) สายวิชาการหรือมิใช่สายบังคับบัญชา (Non-Line) ที่ดำรงตำแหน่งในระดับใด ๆ ภายในองค์กร ทั้งนี้เพราะในองค์กรกลุ่มนั้นมีนักวิชาการที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญเฉพาะแต่ไม่ได้อยู่ในสายบังคับบัญชา การกระจายอำนาจตามแนวนอนเป็นการกระจายอำนาจที่เป็นทางการ หรืออำนาจที่ไม่เป็นทางการ (Informal power) ออกจากสายบังคับบัญชาไปสู่บุคคลที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (Non managers) ดังนั้นบุคคลที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารจึงควบคุมการตัดสินใจ

1.3.2 การกระจายอำนาจโดยคัดเลือกอำนาจที่จะกระจาย หรือ โดยการกำหนดความเท่าเทียมกันของอำนาจที่จะกระจาย (Selective / Parallel Decentralization)

การกระจายอำนาจโดยคัดเลือกอำนาจที่จะกระจาย หมายถึง การกระจายอำนาจในการตัดสินใจเฉพาะบางเรื่องไปให้บุคลากรอื่นในองค์กร แต่อำนาจในการตัดสินใจอีกหลาย ๆ เรื่องยังคงอยู่ที่ศูนย์กลางหรือศูนย์รวมอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ (Different decision) ไปสู่สถานที่ต่างๆ (Different places) ภายในองค์กร การกระจายอำนาจในลักษณะนี้จึงเป็นการจัดสรรอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจเฉพาะเรื่องที่คัดเลือก

หรือคัดสรรแล้วไปให้ผู้ได้บังคับบัญชาในระดับต่างๆ แต่อำนาจในการตัดสินใจส่วนใหญ่ยังคงอยู่ที่ส่วนกลาง

การกระจายอำนาจโดยการกำหนดความเท่าเทียมกันของอำนาจที่จะกระจาย หมายถึง การกระจายอำนาจการตัดสินใจส่วนใหญ่ (แต่ไม่ใช่ทั้งหมด) ให้แก่บุคคลที่มีบทบาทเหมือนกัน หรือ เป็นผู้บริหารในระดับเดียวกัน เป็นการกำหนดความเท่าเทียมกันของอำนาจที่จะกระจายไปสู่แต่ละระดับของการบังคับบัญชา การกระจายอำนาจโดยการกำหนดความเท่าเทียมกันของอำนาจที่จะกระจายจึงเป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจประเภทต่าง ๆ (Various kinds of Decisions) ไปสู่สถานที่เดียวกัน (Same places) นั่นคือ ผู้บริหารในระดับเดียวกันจะได้รับอำนาจตัดสินใจประเภทต่าง ๆ เหมือนกันหรือเท่าเทียมกัน

จากมิติของการกระจายอำนาจทั้งสองที่กล่าวจะเห็นได้ว่า การกระจายอำนาจตามแนวตั้งนั้นมักจะเป็นการกระจายอำนาจโดยคัดเลือกอยู่เสมอ อำนาจในการตัดสินใจบางเรื่องยังคงมีอยู่ที่ผู้บริหารสูงสุด การกระจายอำนาจตามแนวตั้งและแนวนอนมิใช่สิ่งตรงกันข้าม ทั้งนี้เพราะสามารถกระจายอำนาจตามแนวตั้งให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชาและกระจายอำนาจตามแนวนอนให้แก่สายอำนวยการหรือสายสนับสนุนในเวลาเดียวกันได้ ในทำนองเดียวกันการกระจายอำนาจโดยคัดเลือกหรือโดยเท่าเทียมกันก็เช่นกัน ทั้งนี้เพราะการตัดสินใจบางอย่างสามารถจะแบ่งปันหรือให้มีส่วนร่วมได้ และการตัดสินใจเหล่านั้นก็สามารถมอบอำนาจให้กระทำได้

1.4 รูปแบบของการกระจายอำนาจทางการศึกษา

รูปแบบของการกระจายอำนาจทางการศึกษา อาจแบ่งออกได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1.4.1 การกระจายอำนาจในองค์การ (Organizational decentralization)

การกระจายอำนาจในองค์การเป็นการให้ผู้บริหารสถานศึกษาตัดสินใจในเรื่องสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่นักเรียน เป็นการกระจายอำนาจตามแนวตั้ง (Vertical Decentralization) ไปให้แก่โรงเรียนมากกว่าจะเป็นการกระจายอำนาจตามแนวนอน (Horizontal Decentralization) ไปให้เขตการศึกษา การกระจายอำนาจในองค์การคล้ายๆ กับประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน (Representative democracy) มีกฎระเบียบในการมอบหน้าที่การตัดสินใจให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ตัวอย่างของการกระจายอำนาจในองค์การ เช่น โรงเรียนของรัฐในนครเอเดมันตัน รัฐแอลเบอร์ตา ประเทศแคนาดา

1.4.2 การกระจายอำนาจทางการเมือง (Political decentralization)

การกระจายอำนาจทางการเมืองเป็นการให้ผู้ปกครองในโรงเรียนของรัฐตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่บุตรหลานของตนกำลังศึกษาอยู่ การกระจายอำนาจทางการเมืองนั้นแต่ละโรงเรียนจะต้องมีคณะกรรมการโรงเรียน (Board of Governor) ซึ่งมีบทบาท

และอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน มีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งครูใหญ่ คณะกรรมการโรงเรียนจะประกอบด้วยตัวแทนของครู และตัวแทนของบุคคลที่จะได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจของคณะกรรมการโรงเรียน การดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน คล้ายกับแนวคิดของลักษณะประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participative democracy)

1.4.3 การกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจ (Economic decentralization)

การกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นการให้ผู้ปกครองมีสิทธิในการเลือกโรงเรียนให้แก่บุตรหลานของตน จากนั้นงบประมาณการศึกษาจะถูกจัดสรรไปให้โรงเรียนที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานของตนเข้าศึกษา ในการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจนั้นนอกจากจำเป็นจะต้องมีคณะกรรมการโรงเรียนแล้ว ภาษีทางการศึกษา (School revenues) จะต้องผูกพันกับจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียนด้วย การกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจถือว่าผู้ปกครอง คือ ผู้บริโภคและโรงเรียน คือ ผู้จำหน่ายหรือผู้จัดบริการทางการศึกษา ตัวอย่างของการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจ ได้แก่ โรงเรียนในอังกฤษและเวลส์ ในช่วง ค.ศ.1988-1993 (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2541)

1.5 วิธีการกระจายอำนาจทางการศึกษา

วิธีการกระจายอำนาจทางการศึกษา อาจกระทำได้ดังนี้

1.5.1 การแบ่งอำนาจ (Deconcentration)

การแบ่งอำนาจเป็นการจัดสรรหรือถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางหรือศูนย์กลางอำนาจไปสู่หน่วยงานระดับล่างในสายการบังคับบัญชาของรัฐบาลกลาง เพื่อสะดวกในการดำเนินกิจการ เช่น ถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาค จังหวัดหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ ผู้ได้รับการแบ่งอำนาจเป็นผู้รับผิดชอบในผลของการตัดสินใจในเรื่องที่ได้รับมอบอำนาจ

1.5.2 การมอบอำนาจ (Delegation)

การมอบอำนาจเป็นการที่ผู้บริหารที่มีอำนาจสูงสุดในหน่วยงานหรือในส่วนกลางจัดสรรหรือถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่างขององค์การ เพื่อตัดสินใจได้เร็วมากขึ้นโดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนตามลำดับขึ้นไป เป็นการถ่ายโอนอำนาจไปยังหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานในการควบคุมของรัฐ เช่น อธิการบดีมอบอำนาจให้รองอธิการบดี ผู้อำนวยการโรงเรียนมอบอำนาจให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน อธิการบดีมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นต้น ผู้มอบอำนาจยังคงเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจที่ได้มอบอำนาจไปแล้ว

1.5.3 การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจ (Devolution)

การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจเป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางหรือระดับบนไปยังระดับล่างอย่างสมบูรณ์ โดยมีกฎหมาย กฎระเบียบเกี่ยวกับการโอนอำนาจอย่างชัดเจน ผู้บริหารระดับล่างจึงมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย เช่น การโอนอำนาจให้เทศบาลจัดการศึกษา ผู้โอนอำนาจได้ตัดตัวเองขาดออกจากอำนาจที่โอนแล้ว ดังนั้นจึงไม่มีอำนาจหรือมีแต่เพียงเล็กน้อยในการควบคุมการดำเนินการในภารกิจที่ได้โอนอำนาจไปแล้ว

1.5.4 การให้เอกชนดำเนินการ (Privatization)

การให้เอกชนดำเนินการเป็นการถ่ายโอนอำนาจให้เอกชนที่เป็นบุคคลหรือคณะบุคคลดำเนินการแทนรัฐ เป็นการมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างใดอย่างหนึ่งของทางราชการไปให้เอกชนดำเนินการแทน หรือสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ขายกิจการของรัฐให้เอกชน สนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.6 เงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการกระจายอำนาจทางการศึกษา

ความสำเร็จของการกระจายอำนาจทางการศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

1. *บริบททางวัฒนธรรม* บริบททางวัฒนธรรมของประเทศเกี่ยวข้องกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการกระจายอำนาจ เช่น ค่านิยมของชุมชนที่มีต่อการสนับสนุนโรงเรียน ค่านิยมของชุมชนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. *การสนับสนุนทางการเมือง* การกระจายอำนาจมักจะได้รับ การต่อต้านในหลายลักษณะ เช่น ผู้มีอำนาจจากส่วนกลางจะดำเนินการอย่างล่าช้าในการมอบอำนาจ การให้ข้อมูล การจัดสรรทรัพยากร หรือสร้างข้อขัดแย้งในเรื่องเกี่ยวกับนโยบาย หากผู้มีอำนาจทางการเมืองส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจและถือว่าการกระจายอำนาจเป็นความสำคัญอันดับสูงๆ ของการบริหารก็จะช่วยให้การกระจายอำนาจประสบผลสำเร็จ

3. *การวางแผนและการจัดการ* การกระจายอำนาจนั้นไม่ว่าจะเป็นในมิติหรือรูปแบบใดก็ตามจำเป็นจะต้องกำหนดเป็นนโยบาย นำนโยบายจัดทำแผนและปฏิบัติตามนโยบายและแผนที่กำหนด ในการดำเนินการกระจายอำนาจนั้นจะต้องมีระบบและเครือข่ายการสื่อสารที่ดี ด้วยเหตุนี้การมีการวางแผนและการจัดการที่ดีจึงเกี่ยวข้องกับความสำเร็จและความล้มเหลวของการกระจายอำนาจ

4. *การตระหนักของผู้เกี่ยวข้อง* ในเรื่องต่อไปนี้เป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจควรอยู่ใกล้กับภารกิจที่จะต้องปฏิบัติให้มากที่สุด (ก) ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจควรมีความรู้และความ

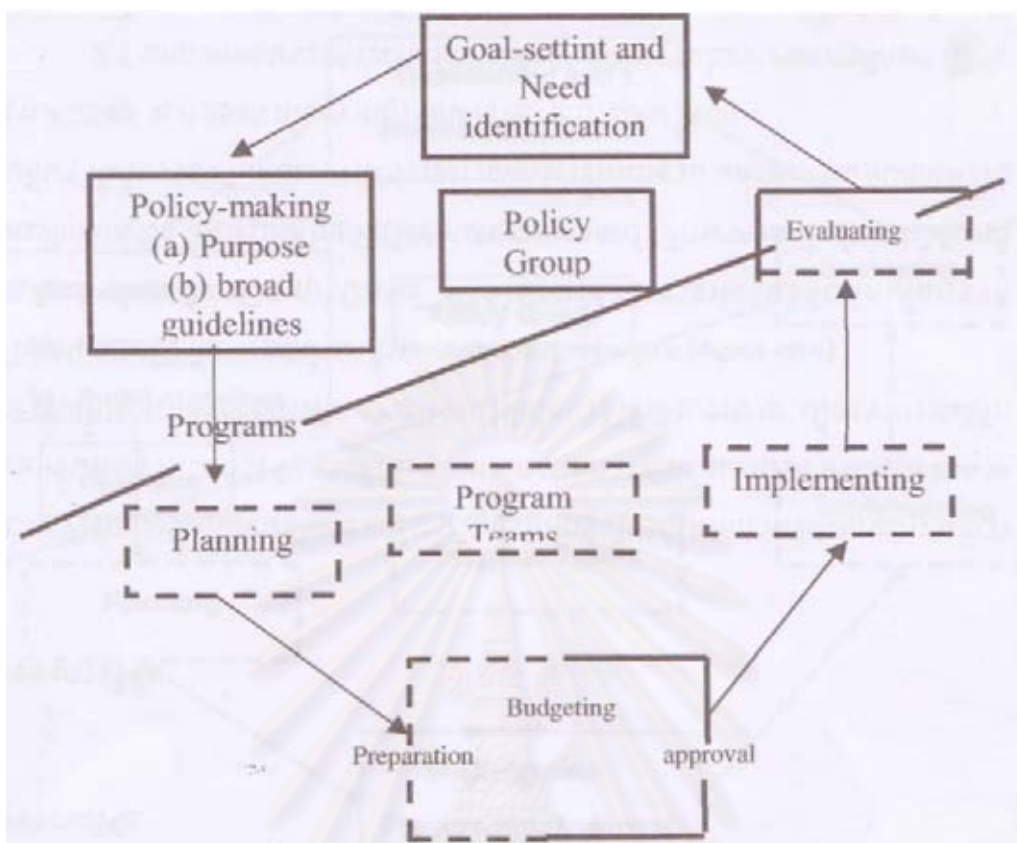
เข้าใจในภารกิจนั้นๆ (ค) มีความเชื่อว่าผู้รับมอบอำนาจมีความสามารถในการตัดสินใจในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และ (ง) การมีวัตถุประสงค์ นโยบาย และมาตรการที่ชัดเจน แต่การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นแต่ละท้องถิ่นไม่จำเป็นจะต้องทำเหมือนกัน

5. การเพิ่มอำนาจให้แก่ท้องถิ่น (Local empowerment) การกระจายอำนาจเป็นการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นและโรงเรียน ดังนั้น ชุมชน ท้องถิ่น และโรงเรียนจึงควรมีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสม มีทรัพยากรที่จำเป็นอย่างพอเพียง มีอำนาจในการบริหารและจัดการกับทรัพยากรทั้งหลาย สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ความสำเร็จของการกระจายอำนาจ แต่หากส่วนกลางมอบแต่ความรับผิดชอบให้แก่ชุมชน ท้องถิ่นและโรงเรียนแต่ไม่มีอำนาจที่เหมาะสม ลักษณะเช่นนี้ความสำเร็จของการกระจายอำนาจก็จะเกิดขึ้นได้โดยยาก

1.7 การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2543) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของการบริหารโรงเรียนแบบการกระจายอำนาจ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์การธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และผู้สนับสนุนโรงเรียน เป็นต้น ความมีอำนาจหน้าที่และความมีอิสระมากขึ้นในการจัดสรรทรัพยากรด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านงบประมาณ บุคลากร หลักสูตร และทรัพยากรทางกายภาพภายใต้กฎ ระเบียบ นโยบาย หรือการจัดลำดับ ตลอดจนได้รับการตรวจสอบจากท้องถิ่น รัฐ หรือส่วนกลาง และได้เสนอแนวคิดว่าการกระจายอำนาจเป็นองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล นอกจากนั้นยังได้เสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจที่ Caldwell & Spinks เสนอไว้ชื่อว่า “วงจรการบริหารแบบมีส่วนร่วม” (Collaborative School Management Cycle) มีลักษณะที่สำคัญคือ

1. เป็นกระบวนการกำหนดจุดหมายของโรงเรียน กำหนดนโยบาย การวางแผน การงบประมาณ การนำไปปฏิบัติ และการประเมินผล
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากคณะครู นักเรียน และชุมชนที่เหมาะสม มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจน
3. เน้นหน้าที่หลักของโรงเรียน คือ การสอนนักเรียน และการบริหารแผนงานที่สอดคล้องกับรูปแบบโรงเรียนปกติ

แผนภาพที่ 2.1 วงจรการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2543)

วงจรการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้ได้กำหนดผู้รับผิดชอบในขั้นตอนเกี่ยวกับนโยบาย คือ กลุ่มนโยบาย ส่วนผู้รับผิดชอบในขั้นตอนที่เกี่ยวกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ คือ ทีมงานแผนงาน วงจรการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดจุดหมายระบุความต้องการ จุดหมายเป็นข้อความที่บอกถึงความต้องการของโรงเรียนอย่างกว้าง ๆ ซึ่งมักจะเป็นผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน การจัดสรรทรัพยากร การบริหารโรงเรียน

2. กำหนดนโยบาย (จุดหมายและแนวทางอย่างกว้าง ๆ) นโยบายเป็นข้อความที่บอกถึงจุดหมายและแนวทางการปฏิบัติงานอย่างกว้าง ๆ แต่ต้องมีความชัดเจน ผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นนักริเริ่มนโยบาย นักวิเคราะห์นโยบาย นักวิจัยนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และนักประเมินนโยบาย โดยปกติแล้วผู้บริหารมักเป็นผู้วางนโยบายของสถานศึกษา แต่บางนโยบายอาจจะต้องจัดตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาและกำหนดนโยบาย

3. การกำหนดแผนงาน เป็นขั้นตอนแรกในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยแต่ละแผนงานในโรงเรียนมีหน้าที่ในการจัดทำแผนและงบประมาณให้สอดคล้องกับนโยบาย แล้วนำเสนอกลุ่มนโยบายเพื่อจัดลำดับความสำคัญและอนุมัติ แล้วจึงจะนำไปสู่การปฏิบัติ

4. การจัดทำแผนและอนุมัติงบประมาณแผนงาน เป็นการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลกับนักเรียน จัดดำเนินการโดยผู้บริหารและทีมแผนงาน ประกอบด้วยการจัดทำแผนและแผนงานงบประมาณ ซึ่งจะบอกว่าใครทำอะไร ทำเมื่อไร ทำอย่างไร ใครทำ มีรายรับ รายจ่ายเท่าไร เมื่อทำเสร็จแล้วนำเสนอกลุ่มนโยบาย เพื่ออนุมัติ ทั้งนี้ต้องจัดทำให้สอดคล้องกับนโยบายและลำดับความสำคัญที่กำหนดไว้แล้ว

5. การนำแผนไปปฏิบัติ เมื่อแผนงานและงบประมาณได้รับการอนุมัติแล้วจึงถึงขั้นการนำแผนงานไปปฏิบัติ บทบาทการนำแผนไปปฏิบัติจะอยู่ที่ผู้บริหารและคณะครูเป็นสำคัญ โดยครูที่เกี่ยวข้องกับแผนงานนั้น ๆ นำไปปฏิบัติในขณะที่ผู้บริหารแสดงบทบาทเป็นหัวหน้าทีมงาน สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นเสริมสร้างขวัญกำลังใจ อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน อำนวยความสะดวกประสานงาน และบางครั้งผู้บริหารอาจต้องแสดงบทบาทในการปฏิบัติงานเอง

6. การประเมินผล เป็นกระบวนการที่จะดูว่าการดำเนินงาน การนำแผนไปปฏิบัติ บรรลุผลตามจุดหมายนโยบายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน จุดหมายและนโยบาย รวมทั้งเพื่อการสร้างสรรค์ จุดหมายและนโยบายใหม่ ๆ

จะเห็นได้ว่า การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจนั้นประกอบด้วยบุคคลที่สำคัญ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนโยบาย ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นผู้บริหารของสถานศึกษา และกลุ่มที่นำแผนหรือนโยบายไปปฏิบัติหรือที่เรียกว่า ทีมงาน มักจะเป็นครูผู้สอน โดยมีคณะครู นักเรียน และชุมชนที่เหมาะสม มีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจน

ตอนที่ 2 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

สาระสำคัญของการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษาของรัฐ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในหมวดที่ 5 มาตรา 39 และ 40 ที่มุ่งกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษา ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) สาระดังกล่าวตรงกับแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management) ซึ่งในตอนี่ 2 นี้เป็นการนำเสนอหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management หรือ SBM) ประเด็นสำคัญที่นำเสนอ ได้แก่ ความหมายและความเป็นมา

หลักการพื้นฐาน แบบของคณะกรรมการโรงเรียน ความสำคัญของการบริหารแบบ SBM ซึ่งแต่ ละประเด็นมีสาระโดยสังเขป ดังนี้

2.1 ความหมายและความเป็นมา

คำว่า school-based management หรือ SBM นั้น เป็นรูปแบบการบริหารและจัดการ การศึกษารูปแบบหนึ่ง มีการเริ่มใช้คำนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรกในช่วงทศวรรษที่ 1980 ซึ่งหลายประเทศมีการบริหารจัดการแบบดังกล่าว แต่มีวิธีดำเนินการและจุดเน้นที่ต่างกัน ทำให้มีการเรียกชื่อแตกต่างกัน เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา เรียกว่า School Based Management (SBM), Site Based Management (SBM), Shared Decision Making (SDM), School based Decision Making (SBDM), ย่อลงจะใช้ชื่อว่า School Management Initiative (SMI) ของอังกฤษและเวลล์เรียก Local Management of School (LMS) ส่วน Self Managing School หรือ School Governance เป็นแนวคิดของออสเตรเลีย School Based Shared Decision Making ใช้ในนิวซีแลนด์

ในภาษาไทยยังไม่มีการบัญญัติศัพท์เฉพาะที่แน่นอน ส่วนมากจะนิยมเรียกทับศัพท์ว่า school-based management หรือเรียกย่อๆ ว่า SBM แต่ได้พบว่า เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และ คณะได้เริ่มใช้คำว่า “การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน” ในการวิจัยเรื่อง การกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เมื่อปี พ.ศ.2541 (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ, 2541) ต่อมา อูทัย บุญประเสริฐ ได้ใช้คำว่า “การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน” ในการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดย ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management) ในปี พ.ศ.2543 ดังนั้น การนำเสนอ สาระสำคัญในเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยใช้คำว่า “การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน” เนื่องจากมี ความหมายตรงกับคำศัพท์เดิมในภาษาอังกฤษมากที่สุด และเป็นคำที่นักวิชาการรวมทั้งบุคลากร ทางศึกษานิยมใช้มากที่สุด

Myers and Stonehill (1993) ได้ให้ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ว่า เป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษา โดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากระดับรัฐหรือ เขตการศึกษาไปยังแต่ละโรงเรียน โดยให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียนและผู้ปกครอง มีอำนาจ ควบคุมกระบวนการจัดการศึกษามากขึ้น โดยให้มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจ เกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากรและหลักสูตร

David, J.L. (1996) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวทางหนึ่งของการ ปฏิรูปการศึกษา โดยการกระจายอำนาจจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้น โดยมีความเชื่อว่า

การให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่มากขึ้น จะทำให้ประสิทธิภาพของโรงเรียนสูงขึ้น มีความยืดหยุ่นมากขึ้นและมีผลผลิตดีขึ้น

Assessment of School-Based Management (1996 อ้างถึงใน ดิเรก วรรณเศียร, 2544) ระบุว่า การบริหารโรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการควบคุมจากส่วนกลางไปยังชุมชนและโรงเรียน โดยให้คณะกรรมการโรงเรียนซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน และในบางโรงเรียนมีตัวแทนนักเรียนร่วมเป็นกรรมการด้วย มีอำนาจควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ในระดับโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการบริหาร จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนมากขึ้น และทำให้ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้นเป็นที่ยอมรับได้มากขึ้น

Cheng, Yin Cheong (1996 อ้างถึงใน ดิเรก วรรณเศียร, 2544) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนคณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ ซึ่งมารวมตัวเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ได้มีโอกาสจัดการศึกษาให้ เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพผลสูงขึ้น และได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

อุทัย บุญประเสริฐ (2543) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษา โดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังแต่ละโรงเรียน โดยให้คณะกรรมการโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่า และผู้บริหารโรงเรียน ได้มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ โดยให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

จากความหมายที่นักวิชาการและองค์กรทางการศึกษาได้ให้ไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ มีอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจ การบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ การเงิน บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครองและชุมชน ตัวแทนครู ผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมกันบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

2.2 หลักการพื้นฐาน

สิ่งสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการโรงเรียนแนวนี้ที่เด่นชัด คือ ระบบการทำงานแบบมีส่วนร่วม ที่บทบาทของผู้มีส่วนร่วมเป็นแบบหุ้นส่วน หรือเป็นผู้ร่วมหุ้น (partner) ของผู้มีส่วนได้

ส่วนเสีย เป็นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย รูปแบบที่นิยมใช้กันมาก คือ การบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมกันบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน หรือตอบสนองและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ของผู้ปกครอง และของชุมชนให้มากที่สุด

แนวทางการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนี้ เป็นแนวปฏิบัติการทางการบริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนนโยบายของชาติในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสาระสำคัญตามมาตรา 39 และ 40 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งได้กำหนดให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาของแต่ละสถานศึกษาทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา

การบริหารโรงเรียนด้วยวิธีการและแนวคิดแบบดั้งเดิมนั้น ส่วนใหญ่โรงเรียนจะถูกควบคุมโดยหน่วยงานส่วนกลางหรือตัวแทนจากส่วนกลาง (external control management) นโยบายและแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนมักจะมาจากส่วนกลาง การบริหารก็มักจะไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน อีกทั้งสมาชิกที่อยู่ในโรงเรียนและชุมชนที่ตั้งของโรงเรียนไม่มีอำนาจ ไม่มีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดการบริหารงานหรือจัดการบริหารด้วยตนเอง รับผิดชอบการดูแล แก้ไขปัญหา และการพัฒนาโรงเรียนของตนด้วยตนเองและรับผิดชอบต่อตนเองเป็นหลัก ซึ่ง Cheng (1996 อ้างอิงใน สุชาติ การสมบัติ, 2544) เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของแนวคิด หลักการของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management) และการบริหารแบบควบคุมจากภายนอก (external control management) ใน 6 ประเด็น ดังแสดงในตารางที่ 2 ส่วนรายละเอียดแต่ละประเด็นได้นำเสนอ ต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการศึกษา

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีเป้าหมายการศึกษาที่หลากหลาย เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนจำนวนมาก สิ่งแวดล้อมทางการศึกษามีความซับซ้อน และอาจเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลา มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอ จึงมีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษา มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่หลากหลายและเน้นเรื่องคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ ส่วนในการบริหารแบบควบคุมจากภายนอก จะมีจุดประสงค์ของการศึกษาที่ค่อนข้างจำกัด ไม่ซับซ้อน ลักษณะเหมือน ๆ กันในทุกแห่ง สภาพแวดล้อมทางการศึกษามักไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงจึงมีความจำเป็นต้องทำการปฏิรูปการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก มีการเน้นมาตรฐานเดียวและมักคำนึงด้านปริมาณเป็นหลัก

ประเด็นที่ 2 ทฤษฎีที่ใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้ความสำคัญของหลักความเสมอภาค มีความยืดหยุ่นในกระบวนการบริหารที่จะนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ให้ความสำคัญของการกระจายอำนาจ มุ่งให้บุคลากรในโรงเรียนให้ความสำคัญกับปัญหา และพยายามแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูงสุด เน้นหลักการบริหารจัดการตนเองและหลักการในด้านการริเริ่มโดยผู้บริหารและบุคลากร ทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาตนเอง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างทั่วถึง ส่วนในการบริหารจัดการควบคุมจากภายนอก ให้ความสำคัญด้านโครงสร้างมาตรฐาน ทำให้การบริหารจัดการต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่วางไว้ ทำให้ไม่สามารถสนองความต้องการของโรงเรียนได้ ให้ความสำคัญกับหลักการรวมอำนาจ ทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องพยายามหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้น มุ่งมั่นเพียงการควบคุมกระบวนการในกาปฏิบัติงานที่วางไว้เท่านั้น การบริหารจัดการควบคุมภายนอกให้ความสำคัญกับหลักการในระบบที่เป็นหน่วยปฏิบัติงานที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่ง ให้ความสำคัญการควบคุมจากองค์กรภายนอก ทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องรอรับคำสั่งให้ปฏิบัติเพียงอย่างเดียว จึงทำให้การตรวจสอบระบบการดำเนินงานเป็นไปได้ยาก เพราะว่าผู้ปฏิบัติไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การควบคุมโครงสร้างการดำเนินงานจึงมีการนิเทศติดตามจากภายนอก

ประเด็นที่ 3 พันธกิจของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

สมาชิกจะมีส่วนร่วมในการกำหนดพันธกิจและเน้นความร่วมมือในการพัฒนาตามพันธกิจ ดำเนินการตามความเชื่อ วัฒนธรรม ความมุ่งหวังขององค์กรที่ร่วมกันกำหนดขึ้น ทำให้วัฒนธรรมองค์กรมีความเข้มแข็งและเป็นเอกภาพ ส่วนในการบริหารแบบถูกควบคุมจากภายนอก พันธกิจของโรงเรียนจะถูกกำหนดมาจากหน่วยงานภายนอก บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดพันธกิจ เป็นเพียงแค่ผู้ปฏิบัติตามพันธกิจที่กำหนดมาจากภายนอก ทำให้วัฒนธรรมองค์กรที่เกิดขึ้นมีความอ่อนแอและไม่เป็นเอกภาพ

ประเด็นที่ 4 ธรรมชาติของกิจกรรมของโรงเรียน

เนื้อหาของกิจกรรมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นไปตามสภาพของโรงเรียน และตามความต้องการของโรงเรียน สามารถสนองความต้องการของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนในการบริหารแบบถูกควบคุมจากภายนอก เนื้อหาและรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาจะถูกกำหนดมาจากส่วนกลางทำให้เกิดความไม่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของโรงเรียน

ประเด็นที่ 5 กลยุทธ์การบริหาร

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นให้ความสำคัญกับทฤษฎี Y ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์มีความหลากหลาย จึงให้ความสำคัญของการร่วมมือกันในการพัฒนา ทั้งผู้บริหารและบุคลากรที่

เกี่ยวข้องกับทุกคนกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนในการบริหารจัดการ เทคนิคในการบริหารจัดการจะใช้เทคนิคการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ บริหารงบประมาณด้วยตนเอง ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ทันการและตรงกับความต้องการของโรงเรียน ส่วนในการบริหารแบบถูกควบคุมจากภายนอก ให้ความสำคัญกับทฤษฎี X จะมองมนุษย์ในเชิงเศรษฐศาสตร์ ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบและการควบคุม ผู้บริหารเป็นผู้ที่ตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว โดยบุคลากรในโรงเรียนจะเป็นเพียงลูกจ้างที่ปฏิบัติงานตามที่โรงเรียนมอบหมายเท่านั้น ใช้เทคนิคในการบริหารแบบง่าย ๆ หรือใช้ประสบการณ์ รอค่ำสั่งและการควบคุมจากส่วนกลาง และพยายามหลีกเลี่ยงการเพิ่มทรัพยากรเพื่อมิให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ และในประเด็นสุดท้าย

ประเด็นที่ 6 ความแตกต่างในบทบาท

บทบาทที่มีความแตกต่างกันของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารแบบถูกควบคุมจากภายนอก สามารถพิจารณาได้ในหลายระดับ คือ บทบาทของโรงเรียน บทบาทของหน่วยงานส่วนกลาง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน บทบาทของครู และบทบาทของผู้ปกครอง ดังจะนำเสนอต่อไปนี้

บทบาทของโรงเรียนในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะมีรูปแบบการบริหารที่มุ่งเน้นในการพัฒนาครูและนักเรียนตามสภาพขององค์กร จึงมีบทบาทในการริเริ่มและพัฒนา แก้ปัญหาและทำทุกอย่างเพื่อประสิทธิผลขององค์กร แต่ถ้าเป็นการบริหารแบบถูกควบคุมจากภายนอกนั้น โรงเรียนจะมีบทบาทเป็นผู้รับและปฏิบัติตามคำสั่งและปฏิบัติอย่างเคร่งครัดเพื่อมิให้เกิดข้อผิดพลาด

บทบาทของหน่วยงานส่วนกลาง จากการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะมีบทบาทในลักษณะเป็นที่ปรึกษาให้โรงเรียนซึ่งแตกต่างจากการบริหารแบบถูกควบคุมจากภายนอก ที่หน่วยงานจากส่วนกลางจะมีบทบาทเป็นผู้ตรวจสอบการทำงานอย่างเคร่งครัด

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารจะเป็นผู้นำการพัฒนาไปสู่เป้าหมาย เป็นผู้กระตุ้นและชักนำให้บุคลากรมีการพัฒนา และเป็นผู้ที่พัฒนาเป้าหมายใหม่ๆ ของโรงเรียนโดยความร่วมมือของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องทุกคนในโรงเรียน ส่วนการบริหารแบบถูกควบคุมจากภายนอก ผู้บริหารโรงเรียนจะมีหน้าที่ดูแล ใฝ่ระวังและจัดการให้โรงเรียนดำเนินการไปตามเป้าหมายจากส่วนกลางที่วางไว้

บทบาทของครู ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานครูจะมีบทบาทเป็นผู้ริเริ่ม ผู้ร่วมงาน เป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ และร่วมพัฒนาโรงเรียนอย่างกระตือรือร้น ในการบริหารแบบถูกควบคุมจากภายนอก มีบทบาทเป็นลูกจ้าง คือ ผู้ที่ทำตามคำสั่งและไม่ค่อยได้มีโอกาสในการตัดสินใจ

บทบาทของผู้ปกครอง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะได้รับบริการเชิงคุณภาพมากขึ้น คือ เด็กในปกครองจะได้รับการศึกษาตามความต้องการ บทบาทของผู้ปกครองคือ ผู้ร่วมหุ้นและผู้สนับสนุน ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา ให้ข้อมูลข่าวสารสนับสนุนด้านทรัพยากรและช่วยเหลือโรงเรียน แต่ถ้าเป็นการบริหารแบบถูกควบคุมจากภายนอก ผู้ปกครองจะเป็นผู้รับบริการในเชิงปริมาณและตามมาตรฐานที่ใช้กำกับโรงเรียน เช่น ระยะเวลาในชั่วโมงเรียน จำนวนปี เนื้อหาหลักสูตร ผู้ปกครองจะไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคาดหวังและไม่สามารถตรวจสอบการทำงานของโรงเรียนได้

ความสัมพันธ์ของคนในโรงเรียน ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ความสัมพันธ์ของคนในโรงเรียนจะเป็นแบบร่วมมือและเป็นแบบเปิด มีการทำงานเป็นทีม ส่วนในการบริหารแบบถูกควบคุมจากภายนอก จะเน้นการบังคับบัญชา การใช้คำสั่ง บรรยาภาคในการทำงานจึงเป็นแบบควบคุม ทำให้เกิดการขัดแย้งได้ง่าย

คุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะต้องเป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพสูง มีวิสัยทัศน์ที่กว้าง เรียนรู้และแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ส่วนในการบริหารแบบถูกควบคุมจากภายนอก ผู้บริหารจะเน้นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย ผู้บริหารจึงต้องมีประสบการณ์ และมักจะเน้นการปฏิบัติตามกฎ ตามระเบียบโดยเคร่งครัด

ตัวบ่งชี้ประสิทธิผล ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะให้ความสนใจทั้งระบบและให้ความสนใจในหลายระดับ ตั้งแต่ ตัวป้อน กระบวนการ และผลผลิต การประเมินผลเป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน การบริหารแบบถูกควบคุมจากภายนอกจะให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการประเมินจะเป็นการตรวจสอบระบบการบริหาร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management) กับ การบริหารแบบควบคุมจากภายนอก (external control management)

แนวคิด / หลักการ	การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management)	การบริหารแบบควบคุมจากภายนอก (external control management)
1. ข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ความหลากหลายรูปแบบของเป้าหมายทางการศึกษา ➢ มีความซับซ้อนและความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ➢ มีความจำเป็นที่จะปฏิรูปการศึกษา ➢ ให้ความสำคัญกับประสิทธิผล ➢ มุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ รูปแบบของจุดมุ่งหมายทางการศึกษารวมเป็นจุดมุ่งหมายเดียว ➢ ไม่ซับซ้อนและสภาวะแวดล้อมทางการศึกษาที่เกือบจะอยู่ตัว ➢ ไม่จำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษา ➢ ให้ความสำคัญกับมาตรฐาน ➢ มุ่งเน้นในเชิงปริมาณ
2. ทฤษฎีที่ใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน	<p>หลักการด้านความเสมอภาค</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ ทางเลือกที่หลากหลายสู่เป้าหมายเดียวกัน ➢ เน้นความยืดหยุ่น 	<p>หลักการด้านโครงสร้างมาตรฐาน</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ มีวิธีการที่เป็นมาตรฐานที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมาย ➢ เน้นความคิดในแนวกว้าง
	<p>หลักการกระจายอำนาจ</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ ไม่หลีกเลี่ยงปัญหา จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ณ เวลานั้น ทันทีทันใด ➢ มุ่งประสิทธิภาพและการแก้ปัญหา 	<p>หลักการรวมอำนาจ</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ มีความระมัดระวังในการควบคุมและหลีกเลี่ยงปัญหา ➢ มุ่ง มั่น ควบคุม กระบวนการ ปฏิบัติงาน
	<p>หลักการในระบบการบริหารจัดการด้วยตนเอง</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ การบริหารจัดการด้วยตนเอง ➢ มีความตื่นตัวในการใช้ประโยชน์ ➢ น่าเชื่อถือ และตรวจสอบได้ (รับผิดชอบ) 	<p>หลักการในระบบที่เป็นหน่วยการปฏิบัติงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ การควบคุมจากภายนอก ➢ ไม่มีปฏิกริยาโต้ตอบทันทีทันใด ➢ ไม่สามารถชี้แจงได้ (ไม่รับผิดชอบ)
	<p>หลักการในด้านการริเริ่มโดยผู้บริหารและบุคลากร</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กร ➢ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างทั่วถึง 	<p>หลักการในด้านการควบคุมทางโครงสร้าง</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ สนับสนุนผู้ควบคุมจากภายนอก ➢ การขยายตัวของระบบราชการ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

แนวคิด / หลักการ	การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management)	การบริหารแบบควบคุมจากภายนอก (external control management)
3. พันธกิจของโรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> ➢ พันธกิจชัดเจน สมาชิกในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดพันธกิจ ➢ เน้นความร่วมมือในการพัฒนาตามพันธกิจ ➢ วัฒนธรรมองค์การเข้มแข็ง เป็นเอกภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ พันธกิจไม่ค่อยชัดเจน ถูกมอบหมายมาจากภายนอก สมาชิกไม่มีส่วนร่วมกำหนดและอาจจะไม่ยอมรับ ➢ เน้นการปฏิบัติตามพันธกิจที่มอบหมายจากภายนอก ➢ วัฒนธรรมองค์การอ่อนแอ และไม่เป็นเอกภาพ
4. ธรรมชาติของกิจกรรมในโรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> ➢ บริหารและจัดการศึกษาตามสภาพและความต้องการจำเป็นของโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ เนื้อหาและรูปแบบการบริหารและจัดการศึกษา ถูกกำหนดจากหน่วยงานภายนอก
5. กลยุทธ์การบริหาร		
ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ทฤษฎี Y ➢ มองมนุษย์ในหลายแง่มุม ➢ ให้ความสำคัญของการร่วมมือกันพัฒนา 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ทฤษฎี X ➢ มองมนุษย์ในเชิงเศรษฐศาสตร์ ➢ ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบและควบคุม
ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับองค์การในโรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> ➢ โรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียน ครู และผู้บริหารมาอยู่ร่วมกัน พัฒนาโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ โรงเรียนเป็นเครื่องมือ ครูเป็นลูกจ้าง จะปฏิบัติงานตามที่โรงเรียนมอบหมายเท่านั้น
รูปแบบการตัดสินใจ	<ul style="list-style-type: none"> ➢ กระจายอำนาจ ➢ ตัดสินใจโดยมีส่วนร่วมจากครู ผู้ปกครอง และนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ รวมอำนาจ ➢ ผู้บริหารเป็นผู้ตัดสินใจฝ่ายเดียว
รูปแบบภาวะผู้นำ	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ใช้แบบภาวะผู้นำหลายระดับ นอกจากภาวะผู้นำด้านเทคนิคและภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์แล้วยังใช้ภาวะผู้นำด้านสัญลักษณ์ ด้านวัฒนธรรมและด้านการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ใช้แบบภาวะผู้นำระดับพื้นฐาน เน้นภาวะผู้นำด้านเทคนิคและภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์
การใช้อำนาจ	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ใช้อำนาจอ้างอิงและอำนาจโดยความเชี่ยวชาญ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ มักใช้อำนาจตามกฎหมาย การให้รางวัล การบังคับ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

แนวคิด / หลักการ	การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management)	การบริหารแบบควบคุมจากภายนอก (external control management)
เทคนิคการบริหาร จัดการ การใช้ ทรัพยากร	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ใช้เทคนิคการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ ➢ บริหารงบประมาณด้วยตนเอง ➢ ตรงตามความต้องการของโรงเรียน ➢ แก้ปัญหาได้ทันการณ์ ➢ พยายามเพิ่มแหล่งทรัพยากรการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ใช้เทคนิคการบริหารแบบง่าย ๆ หรือใช้ประสบการณ์ ➢ ถูกควบคุมโดยเคร่งครัดจากส่วนกลาง ➢ ขึ้นอยู่กับการจัดสรรที่มาจากภายนอก ➢ รอคอยคำสั่งหรืออนุญาต ➢ พยายามหลีกเลี่ยงการเพิ่มแหล่งทรัพยากร เพื่อมิให้เกิดปัญหา
6. ความแตกต่าง ในบทบาท		
บทบาทของโรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> ➢ รูปแบบการพัฒนาที่สร้างขึ้นเองเพื่อพัฒนาทั้งโรงเรียน ครู และนักเรียน ➢ มุ่งแก้ปัญหา ➢ ผู้สนับสนุนหรือที่ปรึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ รูปแบบการปฏิบัติตามกระบวนการที่กำหนดจากส่วนกลาง ➢ หลีกเลี่ยงความผิดพลาด
บทบาทของ หน่วยงานส่วนกลาง	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ผู้นำและผู้พัฒนาเป้าหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ผู้ตรวจสอบ หรือผู้ควบคุมโดยเคร่งครัด
บทบาทของ ผู้บริหารโรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ผู้กระตุ้นประสานงานให้คนปฏิบัติ ➢ ผู้พัฒนาทรัพยากร 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ผู้ดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้
บทบาทของครู	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ผู้ร่วมงาน ➢ ผู้ตัดสินใจ ➢ ผู้ริเริ่ม / ผู้ปฏิบัติ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ผู้นิเทศและกำกับติดตาม ➢ ผู้ควบคุมทรัพยากร ➢ ลูกจ้าง ➢ ผู้ตาม ➢ ผู้รับปฏิบัติ / ผู้รับคำสั่ง
บทบาทของ ผู้ปกครอง	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ผู้รับบริการเชิงคุณภาพ ➢ ผู้ร่วมงานที่มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือ ➢ ผู้สนับสนุนโรงเรียน ➢ การร่วมงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ผู้รับบริการเชิงปริมาณ ➢ บุคคลภายนอกไม่มีส่วนร่วมหรือให้ความร่วมมือ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

แนวคิด / หลักการ	การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management)	การบริหารแบบควบคุมจากภายนอก (external control management)
มนุษยสัมพันธ์	<ul style="list-style-type: none"> ➢ เน้นการทำงานเป็นทีม เปิดกว้าง และร่วมมือ ➢ มีฉันทามติ ➢ มีบรรยากาศองค์การแบบความร่วมมือ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ การบังคับบัญชา ➢ หัวหน้า-ลูกน้อง บรรยายภาคแบบปิด และปกป้องตนเอง ➢ ขัดแย้งกัน ➢ บรรยากาศทำงานเป็นแบบควบคุม
คุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> ➢ มีความรู้และเทคนิคการบริหารทันสมัย ➢ เรียนรู้ ค้นหา พัฒนา แก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ➢ ใจกว้างรับความผิดเห็นของทุกคน 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ บริหารโดยใช้ประสบการณ์ ➢ ทำงานตามขั้นตอนและคำสั่ง หลีกเลี่ยงปัญหา ➢ คู้้นเคยและรับฟังเฉพาะผู้ใกล้ชิด
ดัชนีประสิทธิผล	<ul style="list-style-type: none"> ➢ สนใจทั้งระบบ ทั้งตัวบ่อน กระบวนการผลิต ซึ่งรวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการด้วย ➢ การประเมินผลเป็นกระบวนการ เรียนรู้เพื่อปรับปรุงโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ให้ความสนใจเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ หรือ ผลผลิต ไม่สนใจเรื่องกระบวนการหรือตัวบ่อน ➢ การประเมินผลเป็นวิธีการในการตรวจสอบการบริหาร

David (1989) กล่าวถึงแนวคิดสำคัญในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2 ประการ คือ

1. โรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญสำหรับการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจสั่งการที่ดีควรอยู่ที่หน่วยปฏิบัติ ดังนั้น จึงควรเพิ่มอำนาจในการบริหารและจัดการงบประมาณให้กับโรงเรียนมากขึ้น และลดการควบคุมจากส่วนกลางลง

2. การมีส่วนร่วมและการมีความรู้ลึกเป็นเจ้าของ เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา ความสำเร็จของการปฏิรูปไม่ใช่เกิดจากการควบคุมจากภายนอก หากแต่เกิดจากการที่สมาชิกในโรงเรียนและชุมชนให้ความร่วมมือกันในการตัดสินใจการบริหารและการปฏิบัติงาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2543) สรุปหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ 5 ประการ ได้แก่

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)

ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement)

เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People)

ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำกันหลากหลายโดยครอบครัวและชุมชน บางแห่งก็ได้วัดหรือองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมามีการรวมการจัดการศึกษาไปให้กระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา เมื่อประชากรเพิ่มขึ้น ความเจริญก้าวหน้าต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง

4. หลักการบริหารตนเอง (Self-management)

ในระบบการศึกษาทั่วไปมักกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงสำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายของส่วนรวม แต่มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธีการที่ส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายและเป้าหมาย แล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเองโดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายแนวทางด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance)

ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการพื้นฐานที่สำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ หลักการกระจายอำนาจการศึกษา และหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่ง

จากหลักการดังกล่าว ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะเป็นการบริหารงานที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่ารูปแบบการจัดการศึกษาอื่นที่ผ่านมา

2.3 แบบของคณะกรรมการโรงเรียน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารงานโดยคณะกรรมการโรงเรียน (school council) โดยคณะกรรมการโรงเรียนจะมีอำนาจที่ตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การบริหารวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป ซึ่งคณะกรรมการโรงเรียนจะประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนครู ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนองค์กรชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารโรงเรียน จากการศึกษาแบบ (Forms) ของคณะกรรมการโรงเรียนในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า มีแบบที่สำคัญอย่างน้อย 5 แบบ ได้แก่

1. แบบที่มีการบริหารจัดการโดยมีชุมชนเป็นหลัก (Community Control SBM)

เป็นแบบที่เพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนและผู้ปกครอง โดยมุ่งเน้นเพื่อให้ผู้รับบริการทางการศึกษามีความพึงพอใจในการศึกษาที่จัดให้มากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียนจึงมีสัดส่วนจำนวนตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการสภาบริหารโรงเรียน (Board of Trustees) ในประเทศนิวซีแลนด์ ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง 5 คน ผู้แทนครู 1 คน ผู้บริหารโรงเรียน และตัวแทนนักเรียน 1 คน (เฉพาะโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) และการบริหารทุกอย่างในโรงเรียน คณะกรรมการจะต้องมีนโยบายการบริหารที่ชัดเจน ระบุไว้ในธรรมนูญโรงเรียน (School Charter) เพื่อความชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ และใน Chicago ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ออกกฎหมายปฏิรูปการศึกษา (Chicago Reform Act) ในปี ค.ศ.1988 ได้มอบอำนาจในการบริหารให้แก่คณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งมีอำนาจในการจ้างการประเมิน หรือเลิกจ้างผู้บริหารโรงเรียนได้ คณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วยสมาชิก 11-12 คน เป็นผู้ปกครอง 6 คน ผู้แทนชุมชน 2 คน ผู้แทนครู 2 คน ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียน (เฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) ประธานคณะกรรมการมาจากกลุ่มผู้แทนชุมชนหรือผู้ปกครอง บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียน คือ การทำหน้าที่คณะกรรมการบริหารโรงเรียน

2. แบบที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control SBM)

คณะกรรมการโรงเรียนที่ตั้งขึ้นจะมีบทบาทเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธานคณะกรรมการโดยตำแหน่ง คณะกรรมการจะประกอบด้วย ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนนักเรียน (ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย)

คณะกรรมการมีบทบาทในการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหาร แต่อำนาจการตัดสินใจในขั้นสุดท้ายจะยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน

ตัวอย่างเช่น การบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ควบคุมโดยผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนในเขต Edmonton เมือง Alberta ประเทศ Canada ซึ่งประกาศใช้เป็นทางการทั่วทั้งเขต ในปี ค.ศ.1980 มีการประกาศตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนในทุกโรงเรียน ให้ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมากขึ้น แต่อำนาจตัดสินใจยังอยู่ที่ตัวผู้บริหารโรงเรียน อีกตัวอย่างหนึ่งของคณะกรรมการโรงเรียนที่ผู้บริหารเป็นหลักในการควบคุมและตัดสินใจ คือ การจัดการศึกษาในรัฐ Texas สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีกฎหมายประกาศใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในปี ค.ศ.1990 โดยในระยะนี้มีคณะกรรมการโรงเรียนแบบควบคุมโดยผู้บริหาร แต่ต่อมาได้ค่อยๆ เปลี่ยนไปใช้แบบที่ควบคุมโดยครู (Professional Control SBM) หรือมีครูเป็นหลัก

3. แบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control SBM)

การบริหารแนวนี้ ตัวแทนคณะครูจะมีสัดส่วนมากที่สุดในการคณะกรรมการโรงเรียน การจัดคณะกรรมการแบบนี้เกิดจากแนวคิดที่ว่า ครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ครูเป็นผู้ปฏิบัติจึงย่อมจะรับรู้ปัญหาทุกอย่างได้ดีกว่า และถ้ามีโอกาสตัดสินใจก็สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากที่สุด

การบริหารแบบนี้มีในเขต Columbus รัฐ Ohio สหรัฐอเมริกา ประกาศใช้แบบนี้เมื่อปี ค.ศ.1989 โดยก่อนหน้านั้นได้มีโครงการนำร่อง มีการตั้งสภา ABC (Association Building Council) ขึ้นในแต่ละเขตการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนสหภาพครู 1 คน ตัวแทนครู 2 คน เลือกโดยกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และตัวแทนครูอีก 2 คน ซึ่งเลือกโดยคณะครู รวมมีสมาชิกสภา ABC 5 คน ตัวอย่างของคณะกรรมการแบบที่ควบคุมโดยครูที่เห็นชัดอีก 2 แห่ง คือ ใน Miami และ Los Angeles โดยในแต่ละโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนจะประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง และสมาชิก 1 คน จากสภา ABC การตัดสินใจใช้เสียงข้างมาก คือ 2 ใน 3 ขึ้นไป ผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจคัดค้านได้ บทบาทของคณะกรรมการเป็นกรรมการบริหาร

4. แบบที่ครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional / Community Control SBM)

ถือว่า ทั้งครูและผู้ปกครองต่างมีบทบาทและความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน สัดส่วนของผู้แทนครูและผู้แทนผู้ปกครอง / ชุมชนจะมีเท่าๆ กันในคณะกรรมการโรงเรียน โดยครูได้รับรู้ค่านิยมและความต้องการของผู้ปกครอง ในขณะที่เดียวกันผู้ปกครองก็มีโอกาสช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย

ตัวอย่างเช่น ในเมือง Salt Lake City รัฐ Utah สหรัฐอเมริกา คณะกรรมการบริหารโรงเรียนประกอบด้วยตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนครู ผู้บริหารโรงเรียน มีอำนาจบริหารงบประมาณ

ประเมินบุคลากร จัดหลักสูตรและกิจกรรมต่างๆ ในประเทศสเปน ซึ่งประกาศการปฏิรูป การศึกษาในปี ค.ศ.1985 ตามกฎหมายการศึกษา (Education Law of 1985) คณะกรรมการ โรงเรียนประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน (เป็นประธาน) ตัวแทนของครูหรือหัวหน้าวิชาการ (มากกว่า 1 ใน 3) ตัวแทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน (มากกว่า 1 ใน 3) ตัวแทนจากเมือง 1 คน และเลขานุการ 1 คน คณะกรรมการจะเลือกผู้บริหารโรงเรียนจากคณะครูในโรงเรียน มีสัญญาการทำงานวาระละ 3 ปี เมื่อพ้น 3 ปี แล้วหากไม่ได้รับเลือกอีก ผู้บริหารผู้นั้นต้องออกไปทำหน้าที่ครู ตามปกติ คณะกรรมการโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ในการรับนักเรียน การจัดหลักสูตร การบริหาร งบประมาณ การจัดกิจกรรมพิเศษ การจัดเครื่องอำนวยความสะดวก นิเทศการบริหารและการ จัดการเรียนการสอน

5. แบบโรงเรียนในกำกับของรัฐ

มีลักษณะเป็นโรงเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐและมีฐานะเป็นหรือเสมือนเป็น องค์กรนิติบุคคล โรงเรียนดำเนินการของตนเองได้แบบอิสระ (Deregulation) จากกฎระเบียบที่ใช้ บังคับกับโรงเรียนทั่วไป โรงเรียนสามารถออกกฎระเบียบของตนเองได้โดยเฉพาะ มีความเป็น อิสระในเรื่องการจัดการด้านวิชาการ การเงิน และบุคคล แต่โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบต่อผลการ ดำเนินงานตามพันธะสัญญา (Charter) หรือตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้กับหน่วยงานที่มีอำนาจอนุมัติ ให้เป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐ โรงเรียนในกำกับของรัฐนี้มีสถานภาพเป็นองค์กรนิติบุคคลที่อยู่ ภายใต้อำนาจกำกับดูแลของรัฐ ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ แต่จะได้รับการสนับสนุนด้าน งบประมาณจากรัฐ อาจเป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นใหม่ หรือเป็นโรงเรียนรัฐบาลหรือเป็นโรงเรียนของ เอกชนที่มีอยู่เดิม แล้วปรับให้เป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐก็ได้ ผู้ที่เสนอขอจัดอาจเป็นบุคคล กลุ่ม บุคคล องค์กรของรัฐหรือเอกชน เช่น ครู ผู้ปกครอง องค์กรบริหารส่วนตำบล มูลนิธิ สมาคม บริษัท ก็ได้ จัดระบบภายในโรงเรียนของตนเองได้อย่างอิสระ แต่ต้องรับผิดชอบต่องานตาม เงื่อนไขข้อตกลง คณะกรรมการโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายจัดทำแผนปฏิบัติ จัดสรรงบประมาณ ควบคุมและกำกับการบริหารงาน การจ้างและเลิกจ้างผู้บริหารโรงเรียน ส่วน ผู้บริหารโรงเรียนก็มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ โรงเรียน ดูแลการจ้างและเลิกจ้างการบังคับบัญชาครูและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน

ส่วนรูปแบบที่เป็นการบริหารโดยองค์กรปกครองท้องถิ่น นั้น ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้ ตอบสนองต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหรือมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐาน หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีความพร้อมก็สามารถจัดการศึกษาเอง ได้ทุกระดับและทุกประเภท ในการจัดการศึกษาจะกระจายอำนาจไปยังองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นและสถานศึกษาโดยตรง (ไม่ต้องผ่านเขตพื้นที่การศึกษา) ในระดับกระทรวงจะมีหน้าที่และ

บทบาทสำคัญอยู่ที่การกำหนดนโยบายระดับชาติ กำหนดมาตรฐาน และสนับสนุนงบประมาณบางส่วน แต่งบประมาณส่วนใหญ่สำหรับการดำเนินงานทางการศึกษานั้น จะได้มาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ เอง การกำหนดคณะกรรมการโรงเรียนก็จะเป็นอำนาจโดยตรงจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ แต่โดยทั่วไปแล้ว ควรจะประกอบด้วย ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครึ่งหนึ่ง อีกครึ่งหนึ่งมาจากตัวแทนผู้ปกครองและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการโรงเรียนจะมีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกผู้บริหาร มีอำนาจในการจ้างหรือเลิกจ้างผู้บริหารโรงเรียน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนจะมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการบริหารโรงเรียน การจ้างและเลิกจ้าง การบังคับบัญชาครู

ส่วนรูปแบบที่เป็นทางเลือกอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินงานตาม *แบบการประกอบกิจการของเอกชน* ที่ให้เอกชนดำเนินการนั้น เนื่องจากเชื่อว่าเอกชนจะมีความสามารถในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในประเทศที่เน้นรูปแบบเศรษฐกิจเสรีนั้น การส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษานั้นไม่ใช่เป็นเรื่องของการแบ่งเบาภาระของรัฐ แต่เป็นหลักการสำคัญของระบบการดำเนินงานแบบเสรีที่มีการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนที่มีประสิทธิภาพสูง เป็นการศึกษาทางเลือกที่ผู้ที่ประสงค์จะใช้บริการจะได้รับการประกันคุณภาพ ในการเลือกบริโภค นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนที่มีคุณภาพมีชื่อเสียง ก็มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม ปกติแล้วเอกชนที่จัดการศึกษาอาจจัดในรูปของบุคคล บริษัท มูลนิธิ องค์กรทางศาสนา ฯลฯ โดยการควบคุมตามพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน ซึ่งเอกชนผู้จัดที่มีความพร้อมและได้รับการอนุญาตให้จัดการโรงเรียนได้ สามารถกำหนดระบบการบริหารจัดการโรงเรียนของตนเองได้อย่างอิสระ

โรงเรียนของรัฐในบางพื้นที่อาจประสบปัญหาในการบริหารงาน หรือในบางแห่งที่ประสบความล้มเหลวและมีชื่อเสียงมากอยู่แล้วนั้น การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแทนรัฐ ก็คือการเปลี่ยนความรับผิดชอบในการบริหารจัดการจากรัฐไปเป็นของเอกชนโดยตรง คณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่แล้วมักจะประกอบด้วยผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ โดยมีผู้รับใบอนุญาต หรือผู้จัดการหรือครูใหญ่เป็นประธานและกรรมการโดยตำแหน่ง มีการเลือกตั้งผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรมของเขตพื้นที่การศึกษา (School District) จำนวน 1 คน เข้ามาเป็นคณะกรรมการโดยตำแหน่ง

สำหรับประเทศไทย คณะกรรมการโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า School Board เป็นคณะกรรมการโรงเรียนที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (Community Control SBM) โดยมีสัดส่วนคณะกรรมการที่มาจากชุมชน (ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ) มากที่สุด

2.4 ความสำคัญของการบริหารแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากการศึกษาเรื่องการนำหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือเป็นศูนย์กลางในการบริหารไปใช้ในการบริหารโรงเรียน ได้พบว่ามีประโยชน์ต่อการบริหารและการจัดการศึกษาโดยรวมดังนี้ (Myers and Stonehill, 1993)

1. เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์เพื่อร่วมกันจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้ครู เจ้าหน้าที่และชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญของโรงเรียน
2. ขวัญและกำลังใจของครูดีขึ้น
3. เป็นการระดมทรัพยากรด้านการเงินและด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน
4. สร้างและสนับสนุนให้เกิดผู้นำใหม่ ๆ ในทุกระดับ
5. สร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน ทำให้เกิดการริเริ่มจัดทำโครงการใหม่ ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น
6. เพิ่มปริมาณและคุณภาพการติดต่อสื่อสาร
7. การที่ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ จึงเกิดแนวทางที่จะต้องใช้งบประมาณโดยประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด
8. เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในโรงเรียนได้เสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงการศึกษา
9. ชุมชนมีส่วนร่วมและมีสิทธิ์ในการบริหารและจัดการศึกษา
10. การบริหารและการตัดสินใจด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
11. ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและโครงการใหม่ ๆ

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้

จากการศึกษาผลงานของนักวิชาการต่างประเทศหลายท่านเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ พบปัญหาสรุปได้ 4 ประเด็น ดังนี้ (พรเทพ ฐัณณ, 2546)

1. เวลา กิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการบริหารด้วยรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทำให้บุคลากรต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากเวลาการทำงานปกติในแต่ละวัน โดยเฉพาะการประชุมคณะกรรมการหรืออนุกรรมการต่าง ๆ การทำงานที่ได้รับมอบหมายส่งผลให้มีจำนวนบุคลากรที่ลาออกมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มครูผู้ปฏิบัติการสอน
2. ความคาดหวัง สถานศึกษาส่วนใหญ่จะกระตือรือร้นในการจัดทำโครงการและการดำเนินการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ มากมายในช่วง 2 ปีแรก และไม่ค่อยปรากฏผลสำเร็จ

รวดเร็วตามที่คาดหวังจึงทำให้เกิดความท้อแท้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า กระบวนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะเห็นผลต้องใช้เวลาดำเนินงานนานมาก คือตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

3. การสนับสนุนของคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบค่อนข้างมาก แต่บุคลากรที่เป็นกรรมการยังขาดคุณสมบัติที่เหมาะสมอยู่มากเช่นกัน ได้แก่

3.1 ขาดความรู้เรื่องการบริหารสถานศึกษา สมาชิกในคณะกรรมการสถานศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นใหม่ทั้งครู ลูกจ้าง ผู้ปกครองหรือนักเรียนต่างก็มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาน้อยมากทั้งด้านงบประมาณ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากร นโยบาย และเรื่องอื่นๆ ที่จำเป็นในการตัดสินใจและบริหาร

3.2 ขาดทักษะกระบวนการกลุ่ม สมาชิกคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนมากขาดทักษะเรื่องการตัดสินใจเป็นกลุ่ม การลดปัญหาการขัดแย้ง การแก้ปัญหา และอื่น ๆ

3.3 ขาดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ สมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนหรือของคณะกรรมการว่าจะมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด ไม่แน่ใจว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่ตนสังกัดนั้นเป็นรูปแบบใด ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการที่มีหน้าที่ตัดสินใจ

3.4 ความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการและการปฏิบัติจริง สิ่งที่พบเห็นโดยทั่วไป คือ เรื่องที่ได้รับมอบอำนาจในการตัดสินใจไม่ใช่เรื่องที่ต้องการ เช่น ครูต้องการมีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอน แต่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก็ไม่ได้มอบอำนาจให้สถานศึกษาดำเนินการอย่างแท้จริง ความขัดแย้งดังกล่าวมักเกิดขึ้นกับกลุ่มครู ซึ่งโดยปกติจะให้ความสนใจเรื่องการเรียนการสอนมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ดังนั้นหากมีประเด็นที่ไม่ตรงกับความสนใจของตนเอง ครูก็มักจะผลัดภาระให้ผู้บริหารสถานศึกษาเช่นเคย

อย่างไรก็ตามการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management) เป็นการบริหารที่กระจายอำนาจสู่สถานศึกษาโดยตรง ทำให้สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจมากขึ้น สามารถกำหนดความต้องการของโรงเรียน มีการร่วมคิด ร่วมกำหนดความต้องการของตนเอง รวมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู-อาจารย์ ผู้ปกครองและนักเรียน การดำเนินการดังกล่าวนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สมเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ตามมาตรา 289 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 5 มาตรา 39 และ 40 ที่มุ่งกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษา ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา

ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ซึ่งการดำเนินการในรูปคณะกรรมการดังกล่าว นอกจากจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนแล้ว ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนด้วยโดยเฉพาะระหว่างคณะกรรมการด้วยกันเอง

ตอนที่ 3 คณะกรรมการสถานศึกษา

เนื้อหาสาระในตอนนี้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งนำเสนอ 3 ประเด็น ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการสถานศึกษา บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการสถานศึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษาในระบบบริหารจัดการศึกษาของไทยได้เริ่มตั้งแต่เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2464 (ถนอมจิตต์ ขุฑตะกะพันธุ์, 2546) นับเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรก ได้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับคณะกรรมการการศึกษา กล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นครั้งแรกโดยเรียกว่า คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย บุคคลที่ได้รับการพิจารณาแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัด โดยได้รับมอบอำนาจจากอุปราช หรือสมุหเทศาภิบาลให้ทำหน้าที่ผู้ตรวจตรา ดูแลงบประมาณ บัญชีเงินของโรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนตั้งขึ้น หรือทำหน้าที่ผู้ช่วยนายอำเภอ แบ่งเบาภาระของนายอำเภอในโรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอตั้งขึ้น พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาไว้ในมาตรา 30 ต่อมาได้มีการตราและประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2478 แทนพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2464 ประกาศยกเลิกไป แต่บทบัญญัติเกี่ยวกับกรรมการศึกษายังคงเดิม

พระราชบัญญัติประถมศึกษาได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในระยะต่อมาอีกหลายฉบับ และยังคงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกรรมการศึกษาเช่นเดิม แสดงให้เห็นถึงนโยบายของรัฐในด้านการกระจายอำนาจการบริหารจัดการการศึกษาให้ประชาชนมีบทบาทในการวางนโยบายและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน

กระทรวงศึกษาได้โอนงานด้านการประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรมสามัญศึกษามาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และมีการประกาศใช้

พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พุทธศักราช 2523 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียน ประถมศึกษา พุทธศักราช 2525 (ภาคผนวก ก) มีสาระสำคัญในการกำหนดแนวทางการสรรหา จำนวน คุณสมบัติ การแต่งตั้งวาระการเป็นกรรมการ และหน้าที่ของคณะกรรมการอย่างชัดเจนขึ้น

ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา และได้มีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2539 โดยกำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียน มีคณะกรรมการโรงเรียน จำนวน 9-15 คน โดยมาจากบุคคล 3 ฝ่าย คือ 1) ผู้บริหารและครูในโรงเรียน 2) ผู้ปกครองและศิษย์เก่า และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิ มีจำนวนสัดส่วนฝ่ายละเท่า ๆ กัน โดยให้คณะกรรมการโรงเรียนมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายในแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนให้มีความเห็นชอบในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน รวมทั้งแสวงหาและสนับสนุน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการสนับสนุนด้านต่าง ๆ การกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนดังกล่าวเป็นการสนองนโยบายที่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

เมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีบทบัญญัติที่สนองในด้านสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคทางการศึกษาของประชาชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของชุมชน เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้มีบทบัญญัติไว้ในมาตรา 43 วรรค 2 และมาตรา 289 โดยให้ส่วนต่าง ๆ ของสังคมมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับให้มากที่สุด (All for education) เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อส่วนรวม (Education for All) ซึ่งประกอบด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education for All) และการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับประชาชน (Quality Education for All) ซึ่งเป็นรากฐานสำหรับอาชีวและอุดมศึกษา รวมทั้งเป็นรากฐานสำหรับการศึกษาตลอดชีวิต (Life Long Education) ตามแนวคิดขององค์การ UNESCO (เกษม วัฒนชัย, 2545) รวมทั้งการบัญญัติให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติใน มาตรา 81 ส่งผลให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พุทธศักราช 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งได้บัญญัติองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในมาตรา 40 และเพื่ออนุวัติตามพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2543 (ภาคผนวก ก) กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาอย่างน้อย 7 คน แต่ไม่เกิน 15 คน และกำหนดบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน 12 ข้อ หลังจากนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้มีการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติม และได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดการบริหารจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาในมาตรา 40 บัญญัติให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และ/หรือ ผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา

การกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว มีจุดมุ่งหมายเพื่อปฏิรูประบบบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางที่ได้กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ให้มีการกระจายและจัดสรรอำนาจหน้าที่ในแต่ละระดับขององค์กรที่มีหน้าที่ในการบริหารการศึกษา คือ ส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา โดยให้กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนสนับสนุนและส่งเสริมทรัพยากรทางการศึกษา ติดตาม ประเมินผล ประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา ให้มีการกระจายอำนาจด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 39) เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management, SBM) ซึ่งส่งผลให้บรรลุความสำเร็จในการปฏิรูประบบบริหารสถานศึกษาโดยองค์คณะบุคคล คือ คณะกรรมการสถานศึกษา ทั้งที่เป็นสมาชิกขององค์กรชุมชน องค์กร เอกชน หน่วยงานราชการ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าใจและมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีบทบาทหน้าที่ในการร่วมกำหนดนโยบาย หลักการ วิธีการและร่วมบริหารจัดการศึกษา กำกับ ตรวจสอบการบริหารการศึกษาของสถานศึกษา โดยยึดหลักการบริหารจัดการตามความต้องการ และความจำเป็นของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงตามความต้องการของชุมชน และส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำความรู้มาใช้ในการประกอบอาชีพตามความต้องการของสังคม นำความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้กับการดำรงชีวิตได้อย่างแท้จริง และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับสภาพการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ทั้งยังเป็นการปลูกจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของและการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษาอย่างจริงจังของข้าราชการ เอกชน ประชาชน และผู้นำชุมชน ในฐานะเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ การบริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา มีส่วนร่วม

รับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น มีการระดมทรัพยากร และการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน จากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคม และสถาบันต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา (พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 58)

การกระจายอำนาจและปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังกล่าวนั้นเป็นการบริหารโดยองค์คณะบุคคล คือ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในการบริหารจัดการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา มีหน้าที่ในการประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้ปกครอง สร้าง ความเข้าใจ และความตระหนักในบทบาทของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ทั้ง ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stake-holders) ในการจัดการศึกษาและในฐานะคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้กำหนดบทบาทและภารกิจของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 และได้มีการปรับเปลี่ยนแก้ไขให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2546

3.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมักจะ ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ซึ่งได้ระบุไว้ในกฎหมาย ระเบียบ หรือประกาศฉบับต่าง ๆ ดังนี้

พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.2464 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาซึ่งเรียกว่า สภากรรมการจัดการไว้ในมาตรา 23 ประกอบด้วยบทบาทหน้าที่ 4 ประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2526)

1. เก็บเงินที่ประชาชนสมัครออกให้ทุกปี
2. ดูแลการเงินของโรงเรียน (ทั้งรายรับและรายจ่าย) ให้เรียบร้อยและปฏิบัติให้เป็นที่ สมควรในการซื้อขายเช่า ให้เช่าสมบัติของโรงเรียน
3. รักษาและดำรงโรงเรียนให้เป็นไปตามที่ควรจะเป็น กับจัดสถานที่เรียนและเครื่องใช้ให้ ควรแก่การณ์
4. ช่วยเหลือผู้ตรวจการของกระทรวงศึกษาธิการ สารวัตรศึกษา และกรรมการ สถานศึกษา

พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.2478 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเรียกว่า คณะกรรมการจัดการไว้ในมาตรา 22 โดยมีบทบาทหน้าที่ 5 ประการ ดังนี้

1. เก็บเงินที่ประชาชนสมัครออกให้ทุกปี
2. จัดการการเงินและทรัพย์สินของโรงเรียนให้เรียบร้อย
3. ทำงบประมาณรายได้รายจ่ายของโรงเรียน
4. รักษาและดำรงโรงเรียนให้เป็นไปตามที่ควรกับจัดการสถานที่เรียนและเครื่องใช้ของโรงเรียนให้ควรแก่การณ์
5. จัดการเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับการจัดการโรงเรียนซึ่งรัฐมนตรีกำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการซึ่งว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2525 ได้กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเรียกว่า คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน ที่จัดตั้งขึ้นต้องมีการประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 11 ประกอบด้วย บทบาทหน้าที่ 4 ประการ คือ (สวัสดี สายประสิทธิ์ และคณะ, 2536)

1. ให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางการพัฒนา และกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
2. แสวงหาความช่วยเหลือ และความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อพัฒนาโรงเรียน
3. เสนอแนะ และประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ และการพัฒนาท้องถิ่น
4. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษามอบหมาย

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2539 ได้กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเรียกว่า คณะกรรมการโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง ตามระเบียบและวิธีการที่โรงเรียนนั้นๆ กำหนดเพื่อปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 11 แห่งระเบียบนี้ ซึ่งประกอบด้วยบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ 6 ประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540)

1. กำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน
3. ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารด้านการเงินและงบประมาณโรงเรียน การแสวงหาและให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรม เสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนในทุกด้าน ทั้งในและนอกโรงเรียน
4. รับผิดชอบต่อความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ภาคเรียนละหนึ่งครั้ง
5. ประสานงานกับองค์กรในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชนและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อการพัฒนาโรงเรียน และให้มีการใช้บริการจากโรงเรียน ให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และร่วมพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
6. แต่งตั้งที่ปรึกษาและ/ หรือ คณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ คณะกรรมการโรงเรียนมอบหมาย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ระบุบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 2 ประการ กว้าง ๆ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

1. กำกับ ติดตาม กิจกรรมทั้งปวงของสถานศึกษา
2. ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมทั้งปวงของสถานศึกษา

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ซึ่ง ออกตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้เพิ่มเติมบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้นไปกว่าเดิม โดยกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษา ต้องมีการประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละสองครั้งตามระเบียบวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อ ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 13 ซึ่งประกอบด้วยบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ 12 ประการ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
3. ให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับของท้องถิ่น
4. กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มี คุณภาพ และได้มาตรฐาน

6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
7. เสนอแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา
8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ
9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน
11. แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและหรือ คณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ ตามที่เห็นสมควร
12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่กำหนดไว้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้จำเป็นที่จะต้องรับรู้บทบาทของตนเองและรอบรู้ในเรื่องของการจัดการศึกษาพอสมควร เพื่อจะได้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพต่อการบริหารโรงเรียน รายละเอียดบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543) มีดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

- 1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจในความมุ่งหมาย หลักการของการจัดการสถานศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- 1.2 ศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของชุมชน ท้องถิ่นที่ตั้ง ของสถานศึกษา
- 1.3 กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.4 กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่ กิจกรรม นักเรียนและความสัมพันธ์ชุมชน

1.5 กำหนดให้สถานศึกษา จัดทำธรรมนูญโรงเรียน

2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

2.1 ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

2.2 พิจารณาความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการประจำปีกับแผนพัฒนาของสถานศึกษา

2.3 พิจารณาถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมเกี่ยวกับวิธีการ หรือ ยุทธศาสตร์การดำเนินงานของกิจกรรม / งาน / โครงการที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

2.4 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

3. ให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับของท้องถิ่น โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 พิจารณาความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 พิจารณาความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้และความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

3.4 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา

4. กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

4.1 กำหนดแผนการกำกับและติดตามร่วมมือกับสถานศึกษา ได้แก่ วิธีการ ระยะเวลา

4.2 ดำเนินการกำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย

4.3 ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่สถานศึกษาและให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และขวัญกำลังใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

5.1 สถานศึกษาจัดทำข้อมูล สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับจำนวนผู้เรียน การคมนาคม สภาพเศรษฐกิจของชุมชน และข้อมูลอื่นที่จำเป็น ให้เป็นปัจจุบัน

5.2 สนับสนุนและจัดหาที่เรียนให้แก่เด็กในพื้นที่บริการได้เข้าเรียนในสถานศึกษาให้มากที่สุดรวมทั้งการประสานงานเพื่อจัดหาที่เรียนให้แก่เด็กได้เข้าเรียนในสถานศึกษาอื่นที่อยู่ใกล้เคียง

5.3 จัดหาทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษา และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ แก่ผู้เรียนที่ขาดแคลน

6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

6.1 สนับสนุนเด็กพิการได้มีการเรียนร่วมกับเด็กปกติ

6.2 สอดส่อง ดูแลเด็กที่ได้รับการทารุณ กดขี่ข่มเหง ล่วงละเมิดทางเพศ ใช้แรงงานเด็ก กักขัง ฯลฯ ให้ได้รับการช่วยเหลือและส่งไปขอรับบริการที่เหมาะสม

6.3 สอดส่อง ดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง

6.4 ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษได้รับการพัฒนาเป็นรายบุคคลให้มากที่สุด

6.5 สนับสนุน ส่งเสริมการทำงานร่วมกับองค์กรพิทักษ์สิทธิเด็ก

7. เสนอแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

การบริหารจัดการด้านวิชาการ

1. มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานวิชาการของสถานศึกษา
2. มีส่วนร่วมในการจัดหา ผลิตสื่อ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

การบริหารจัดการด้านงบประมาณ

1. มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการบริหารใช้งบประมาณของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ

2. มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล

การบริหารจัดการด้านงานบุคคล

1. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษา และส่งเสริมให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
2. ให้ขวัญและกำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษา

การบริหารจัดการด้านการบริหารทั่วไป

1. เสนอแนวทางให้มีการใช้ ดูแล บำรุงรักษาอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์
2. ส่งเสริมให้มีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้ร่มรื่นและสวยงาม

8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

- 8.1 หารายได้ทรัพยากรและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน
- 8.2 ส่งเสริม กำกับ และติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 8.3 ส่งเสริม กำกับและติดตามเพื่อให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่สืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ พร้อมทั้งการยกย่องเชิดชูเกียรติภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเหมาะสมและโอกาสอันควร

9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

- 9.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น
- 9.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรและให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชน

10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

- 10.1 ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปี
- 10.2 เสนอแนะในการปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานประจำปี
- 10.3 ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาก่อนเผยแพร่ต่อสาธารณชน

11. แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและหรือ คณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

11.1 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือ คณะอนุกรรมการตามความเหมาะสมและความจำเป็นในแต่ละกรณี

12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

12.1 นอกจากภารกิจหลัก 11 ข้อนี้แล้ว หน่วยงานต้นสังกัดอาจพิจารณา มอบหมายงานอื่นให้ตามที่เห็นสมควร

จากบทบาทหน้าที่การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาในอดีตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยการให้ความช่วยเหลือทางด้านกำลังกายและกำลังทรัพย์มากกว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่มาตามความต้องการของนักเรียนหรือของชุมชน ต่อมา คณะกรรมการสถานศึกษาเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำและดำเนินงานร่วมกับสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาและท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งในปัจจุบัน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทมากยิ่งขึ้นเมื่อเทียบกับการบทบาทที่ได้รับในอดีต นั่นคือ ไม่ใช่เพียงให้คำแนะนำหรือส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเท่านั้น แต่คณะกรรมการสถานศึกษาสามารถที่จะเข้ามามีส่วนในการกำกับ ติดตาม ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาอีกด้วย

ในต่างประเทศ ลักษณะ องค์ประกอบ บทบาทหน้าที่ การดำเนินงานและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละประเทศนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกันเป็นไปตามวิถีการปฏิบัติที่ยึดถือในแต่ละแห่ง สำหรับประเทศที่ได้รับการยอมรับและประสบความสำเร็จในด้านการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ดำเนินการ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ประเทศฝรั่งเศส ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศเกาหลี ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

สหรัฐอเมริกา

สำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อโรงเรียน ที่เป็นโรงเรียนของรัฐหรือของเขตพื้นที่การศึกษา คือ คณะกรรมการการศึกษา หรือ Board of Education หรือ School Boards ประจำเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขต ซึ่งจะมีอำนาจและใช้อำนาจควบคุมกำกับดูแลโรงเรียนในเขตพื้นที่ของตน ในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยมีศึกษาธิการเขต หรือ ผู้ตรวจการศึกษาเขต ที่เรียกว่า Superintendent เป็นตัวกลาง ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ตัวแทนที่สำคัญของเขตพื้นที่การศึกษา ดูแล ควบคุม กำกับ และประสานงาน ส่วนแบบแผนการกระจายอำนาจการตัดสินใจดำเนินงานไปยังโรงเรียนนั้น มีมากน้อยแตกต่างกัน ไม่มีแบบใดที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานกลางแบบตายตัว

School Boards สำหรับการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา หมายถึง คณะกรรมการการศึกษาที่ระดับท้องถิ่นการศึกษา หรือที่เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นแหล่งอำนาจตัวจริง ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการศึกษาที่ระดับเขตพื้นที่และที่ระดับโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยบทบาทสำคัญเป็นที่ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือที่ Educational District

ส่วนที่ระดับโรงเรียนหรือที่ระดับสถานศึกษา ก็จะมีองค์กรที่เรียกกันว่า คณะกรรมการโรงเรียน หรือ สภาโรงเรียน (School Council) เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญประจำโรงเรียนแต่ละโรงเรียน ทำงานควบคู่ไปกับผู้บริหารโรงเรียน กับคณะกรรมการผู้ปกครองและครู (PTA) และศึกษาธิการเขต สภาโรงเรียนหรือคณะกรรมการโรงเรียนนี้ จะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เท่าที่สำรวจพบการเรียกชื่อที่ปรากฏในแต่ละโรงเรียน มีหลายชื่อด้วยกัน เช่น School Board, School Board of Trustees, Board of Trustees, School Committee, School Council หรือ School Site Council เป็นต้น

สภาโรงเรียนหรือคณะกรรมการโรงเรียนที่มีชื่อเรียกในแบบที่ต่างกันนี้ จะมีลักษณะเฉพาะ มีที่มาและมีบทบาทแตกต่างกันไปในแต่ละที่ แต่ส่วนใหญ่แล้วมักจะมีบทบาทสำคัญที่ใกล้เคียงกัน คือ ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการอำนวยการของสถานศึกษา ตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ (Deciding making) ของโรงเรียนเช่นเรื่องนโยบาย หลักสูตร การเงิน แผนพัฒนาโรงเรียน ประสานนโยบายและแนวปฏิบัติในเรื่องที่เป็นข้อกำหนดจากสำนักงานการศึกษาของรัฐ (State Department of Education) ตามกฎหมายหรือนโยบายของมลรัฐ ตามนโยบายและข้อกำหนดของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ฯลฯ ทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของโรงเรียน (School Governing Body) ทำหน้าที่ติดตามดูแลการบริหาร (Monitoring) ส่งเสริมสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ (Support) กับโรงเรียน รวมทั้งทำหน้าที่ตามที่กฎหมายมลรัฐกำหนด ดังเช่น School Site Council (SSC) ของโรงเรียนในรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งต้องทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาตามที่กฎหมายของรัฐกำหนดว่าให้จัดตั้งขึ้นในทุกโรงเรียน ซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่

เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาตามปกติแล้ว ยังต้องมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อ School Improvement Plan Act (SIP) และ School Based Program Coordination Act (SBPC) ของรัฐ แคลิฟอร์เนียด้วย ปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบายและแนวทางการปฏิบัติที่รัฐกำหนด

คณะกรรมการ School Site Council (SSC) ซึ่งหมายถึงคณะกรรมการที่ระดับโรงเรียนนี้ โดยทั่วไปมีสมาชิกประมาณ 5-10 คน ประกอบด้วยผู้แทนจาก 3 ฝ่าย คือ พ่อแม่-ผู้ปกครอง บุคลากรในสถานศึกษาและผู้แทนจากชุมชน และผู้บริหาร (ครูใหญ่) ซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง คณะกรรมการมีบทบาทให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาแก่ครูใหญ่ในเรื่องนโยบาย การวางแผน การบริหารแผน การประเมินผลการบริหารการศึกษาของโรงเรียนและแผนปรับปรุงโรงเรียน ปกติจะมีการประชุมเดือนละครั้ง และมีการประกาศแจ้งวาระการประชุมให้ทราบทั่วกัน และจะเชิญชวนให้ผู้สนใจเข้าร่วมการประชุมได้ตามความสมัครใจตามวันเวลาการประชุมที่ได้ประกาศให้ทราบ

บางโรงเรียนคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนพ่อแม่ผู้ปกครอง และผู้แทนครูกับบุคลากร ในจำนวนเท่าๆ กัน แต่ในบางโรงเรียนจะมีผู้แทนนักเรียนเพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ High school ครูใหญ่จะเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง แต่มักจะไม่ได้รับสิทธิให้ออกเสียง (Vote) ในการตัดสินใจการประชุมของคณะกรรมการ วาระการดำเนินงานจะแตกต่างกัน จะเป็นไปตามข้อบังคับ (Bylaw) เรื่องคณะกรรมการและการดำเนินงาน ซึ่งจะมีรายละเอียดครอบคลุมทุกเรื่อง เช่น ระเบียบวิธีการตั้งคณะกรรมการ การเลือกผู้แทน ขอบเขตงานและบทบาทของคณะกรรมการ มีข้อกำหนดในรายละเอียดเกี่ยวกับการประชุม การออกเสียงในการตัดสินใจ และสิ่งที่ต้องพิจารณาในการประชุมจะระบุเป็นข้อกำหนดในรายละเอียดที่ค่อนข้างชัดเจน

โรงเรียนที่มีคณะกรรมการประเภทที่เรียกว่า Board of Trustees จะเป็นคณะกรรมการที่มีบทบาทโน้มเอียงเป็นแบบคณะกรรมการอำนวยการ รับผิดชอบการกำหนดนโยบาย กำหนดแนวปฏิบัติในเรื่องสำคัญ ๆ และดูแลกำกับการบริหารโรงเรียน แต่ในบางแห่งก็มีบทบาทในแบบคณะกรรมการที่ปรึกษา (Advisory) แก่ศึกษาธิการเขตและแก่โรงเรียนด้วย ส่วนใหญ่มีการประชุมปีละ 4 – 6 ครั้ง โดยครูใหญ่มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานประจำวัน (Carry out the daily running of the school) ของโรงเรียนและดำเนินงานตามนโยบายของคณะกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละสถานศึกษา ส่วนใหญ่มักจะระบุไว้ในข้อบังคับของแต่ละสถานศึกษาซึ่งแตกต่างกัน

โรงเรียนในกลุ่มที่เรียกคณะกรรมการโรงเรียนว่า School Board, School Committee หรือ School Council ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งปรากฏว่ามีอยู่ทั่วไปในมลรัฐต่างๆ นั้น พวกที่เป็นโรงเรียนของรัฐหรือของชุมชน มักจะใช้ชื่อเรียกในแบบเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ คือ School

Council โรงเรียนที่มีคณะกรรมการเป็นแบบ School Council จะมีบทบาทสำคัญเน้นที่การสร้าง Partnership ระหว่างโรงเรียน ครอบครัวและชุมชนในการดำเนินงานของโรงเรียน

สภาโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ นี้จะแตกต่างกันไปตามประวัติความเป็นมาของแต่ละสถานศึกษาและส่วนใหญ่แล้วเขตการศึกษามักจะให้อิสระแก่โรงเรียน ถ้าเป็นโรงเรียนในเมืองใหญ่หรือเมืองที่มีพื้นฐานอุตสาหกรรมหรือเมืองธุรกิจ มักจะพบว่ามีความโน้มเอียงการจักระบบแยก School Governing Body แบบแยกเป็นฝ่ายนโยบายกับฝ่ายบริหาร ซึ่งพัฒนาจาก Board of Directors มาเป็น School Board โดยจะมีกลุ่ม-คณะบุคคลเป็นแบบ Board of Trustees แต่ส่วนใหญ่ในโรงเรียนรุ่นใหม่ สมัยใหม่ของรัฐจะนิยมใช้ School Council, School Committee หรือ School Site Council และบทบาทหน้าที่ที่สำคัญจะเปลี่ยนไปเป็นเน้นที่การมีส่วนร่วม (Participation) แบบหุ้นส่วน (Partner) จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หรือจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake-holders) โดยเฉพาะจากพ่อแม่ – ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร และชุมชน และในกรณีที่เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก็จะมีตัวแทนนักเรียนเพิ่มขึ้นอีกด้วย ในโรงเรียนที่บริหารด้วยหลัก School Based หรือ School Site Based จะพบว่าพ่อแม่-ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ ในโรงเรียนค่อนข้างชัดเจน

บทบาทของสภาโรงเรียนในปัจจุบันส่วนใหญ่ เน้นที่การสร้างการมีส่วนร่วมแบบหุ้นส่วน จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และการร่วมรับผิดชอบ การศึกษา เป็นที่เปิดโอกาสให้พ่อแม่-ผู้ปกครอง ได้มีสิทธิมีเสียง ได้ร่วมตัดสินใจกับโรงเรียน ให้ข้อเสนอแนะ ให้การสนับสนุน หรือเรียกร้องในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะที่เดียวกันกับที่มีบทบาทร่วมกำกับดูแลการบริหารจัดการ เน้นที่การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการสร้างความร่วมมือกับพ่อแม่-ผู้ปกครองและกับชุมชน (อุทัย บุญประเสริฐ, 2546)

สหราชอาณาจักร

สำหรับประเทศในเครือสหราชอาณาจักร ได้แก่ อังกฤษ เวลส์ และไอร์แลนด์เหนือ สถานศึกษาได้มอบอำนาจในการจัดการและบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา หรือ ครูใหญ่ รวมทั้งคณะครู เพื่อที่จะให้การบริหารตนเองของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ หลังจากสหราชอาณาจักรได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิรูปการศึกษาเมื่อปี ค.ศ.1988 และมีคำสั่งปฏิรูปการศึกษา (ไอร์แลนด์เหนือ) ในปี ค.ศ.1989 แนวคิดในการบริหารจัดการที่สถานศึกษา ซึ่งสหราชอาณาจักรใช้ชื่อว่า Local Management of Schools หรือ LMS จึงได้เริ่มก่อตัวขึ้นมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความเป็นอิสระแก่สถานศึกษามากขึ้น

คณะกรรมการสถานศึกษาของสหราชอาณาจักรเรียกแตกต่างกันไปในอังกฤษ และเวลส์ เรียกว่า School Governing Body ในไอร์แลนด์เหนือเรียกว่า Board of Governors

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารโรงเรียน 7 ประการ ดังนี้ (สุรางค์ โปธิพิทักษาวงศ์, 2542)

1. ตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางทั่วไปของโรงเรียนและหลักสูตร
2. การปฏิบัติตามหรือดำเนินการตามหลักสูตรแห่งชาติ
3. ตัดสินใจในเรื่องการงบประมาณของโรงเรียน
4. การกำหนดจำนวนบุคลากรและการคัดเลือกครูและครูใหญ่
5. การส่งเสริมและรักษาวินัยบุคลากรอื่นๆ นอกจากครูใหญ่
6. การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
7. มอบหน้าที่บริหารโรงเรียนปกติทั่วไปแก่ครูใหญ่ แต่ติดตามผลปฏิบัติงาน

ประเทศฝรั่งเศส

ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาในประเทศฝรั่งเศสเรียกว่า สภการบริหาร มีหน้าที่ควบคุมดูแลดำเนินการบริหารการศึกษา กำหนดแนวทางสำหรับแผนพัฒนาสถานศึกษา และวางหลักการอื่นๆ สำหรับดำเนินการต่างๆ ตามอำนาจปกครองตนเองที่มีอยู่ ซึ่งครอบคลุมเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้ (ภัทรนันท์ วัฒนียะ, 2542)

1. การจัดชั้นเรียนและกลุ่มนักเรียน
2. กำหนดการจัดตารางเวลา และตารางสอนโดยให้สอดคล้องกับปฏิทินการศึกษาของชาติ
3. การเปิดรับ และปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในท้องถิ่น
4. การให้การศึกษานในสาขาวิชาพิเศษที่ต้องการส่งเสริมหรือมีความจำเป็น
5. การจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ

ประเทศแคนาดา

จากการศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาในประเทศแคนาดาได้พบว่า ระบบการศึกษาประเทศแคนาดามีลักษณะพื้นฐานคล้ายประเทศสหรัฐอเมริกา การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอำนาจของจังหวัดและเขตปกครองพิเศษ แต่ละจังหวัดหรือเขตพิเศษจะมีสำนักงานการศึกษาจังหวัด ซึ่งจะมีผู้บริหารสูงสุดทางการศึกษาเรียกว่า Minister ซึ่งได้มาจากการเลือกตั้ง ทำหน้าที่หลักและรับผิดชอบกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทางการศึกษา การจัดทำหลักสูตร และจัดงบประมาณอุดหนุนการศึกษา ส่วนการดูแลโรงเรียนทั้งระดับประถมและมัธยม จะกระจายอำนาจไปให้คณะกรรมการสถานศึกษาที่ระดับท้องถิ่น (Local elected school

boards) หรือไปยังผู้กำกับการศึกษาหรือผู้บังคับการการศึกษา (Commissions) ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดงบประมาณการศึกษา เป็นผู้กำหนดการจ้างครู การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่กำหนดในระดับจังหวัด

สภาโรงเรียน School Council จะประกอบด้วยผู้แทนพ่อแม่-ผู้ปกครอง ผู้แทนครู ครูใหญ่ ผู้แทนบุคลากร และผู้แทนชุมชน ประธานคณะกรรมการได้มาโดยการเลือกกันเองจากผู้แทนพ่อแม่-ผู้ปกครอง ปกติสภาโรงเรียนจะประชุมกันเดือนละครั้ง บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการสภาโรงเรียน คือ การจัดทำหรือกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียน กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน กำหนดหลักสูตรของโรงเรียน ติดตามการเรียนการสอนและสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ของนักเรียน อนุมัติงบประมาณ กำกับดูแลการจัดระบบความปลอดภัยของนักเรียนและโรงเรียน ดูแลการปรับปรุงอาคารสถานที่ สนับสนุนกิจกรรมนอกหลักสูตร กำหนดเกณฑ์และคัดเลือก หรือแต่งตั้งครูใหญ่และการจ้างครูของโรงเรียน

ในคณะกรรมการสภาโรงเรียนจะประกอบด้วยประธาน (Chairperson) ประธานร่วม (Co-Chairperson) เลขานุการคณะกรรมการ (Secretary) เภรัณูญิก (Treasurer) และคณะกรรมการ (Councilors) อีกจำนวนเท่ากับหรือมากกว่ากรรมการอื่นรวมกัน

ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียได้ใช้วิธีการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังโรงเรียน เพิ่มอำนาจ (Empower) และให้ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารโรงเรียน แต่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยจัดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน ในรูปของคณะกรรมการ ให้โรงเรียนบริหารแบบบริหารตนเอง (Self-managed School) คณะกรรมการบริหารโรงเรียน (School Council) ประกอบด้วยผู้แทนพ่อแม่-ผู้ปกครอง ครู และชุมชน กับผู้บริหาร ในด้านการเงิน รัฐจะให้งบประมาณในรูปเงินอุดหนุนทั่วไปตรงไปยังโรงเรียน ให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารงบประมาณของตนเองและสามารถระดมทรัพยากรเพิ่มเติมจากท้องถิ่นได้ ให้ผู้บริหารมีอำนาจในการบริหารบุคคลในโรงเรียน ทั้งในเรื่องการสรรหา การคัดเลือก บรรจุ แต่งตั้ง แต่ยังคงให้ครูเป็นลูกจ้างของมลรัฐอยู่ ให้อำนาจคณะกรรมการโรงเรียนในการสรรหา คัดเลือกและแต่งตั้งผู้บริหารได้โดยตรง โดยให้ทำสัญญาจ้างได้วาระละ 5 ปี ให้มีโอกาสสรรหา หรือเลือกผู้บริหารสถานศึกษาชั้นนำในระดับแนวหน้า เพื่อให้ได้มีการบริหารโรงเรียนในระดับที่ดีที่สุดมีคุณภาพมากที่สุด มีข้อกำหนดให้โรงเรียนทุกโรงเรียนจะต้องจัดทำธรรมนูญโรงเรียน มีแผนดำเนินงานหรือแผนพัฒนาโรงเรียนระยะ 3 ปี ต้องมีการจัดทำรายงานประเมินคุณภาพภายในทุกปีและรับการประเมินจากภายนอกทุก 3 ปี

สภาโรงเรียนหรือคณะกรรมการโรงเรียน (School Council) มีบทบาทสูงสุดในการบริหารที่ระดับโรงเรียน สภาหรือคณะกรรมการโรงเรียนจะประกอบด้วยครูใหญ่ ครู ผู้ปกครอง และสมาชิกจากชุมชน (จากการเลือกตั้ง) จำนวนระหว่าง 6 – 15 คน ปฏิบัติหน้าที่ในรูปของอาสาสมัครตามแนวทางที่รัฐกำหนดไว้ คณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทและรับผิดชอบดำเนินการในเรื่องที่สำคัญ 9 เรื่อง คือ

1. การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน
2. การกำหนดนโยบายของโรงเรียน
3. การให้ข้อเสนอแนะในการเลือกและแต่งตั้งครูใหญ่
4. การว่าจ้างบุคลากรในสายงานสนับสนุน
5. การกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมความประพฤตินักเรียน
6. การรายงานผลการบริหารต่อชุมชนและต่อฝ่ายอำนวยการศึกษา (Directorate of School Education) ของมลรัฐ
7. การจัดการเรื่องการเงินและบัญชีของโรงเรียน
8. การทำสัญญาว่าจ้างการทำความสะดวกโรงเรียนและ
9. การทำสัญญาว่าจ้างงานก่อสร้างของโรงเรียน

ประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศนิวซีแลนด์เป็นประเทศที่ปฏิรูปการศึกษา โดยการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารจัดการศึกษาทั้งหมดไปให้กับสถานศึกษา ให้ลดบทบาทส่วนกลางลง ทั้งด้านการงบประมาณและการบริหารจัดการศึกษา ยกเลิกหน่วยงานการศึกษาระดับเขตเมืองหรือส่วนภูมิภาค ให้เหลือแต่ระดับกระทรวงกับระดับสถานศึกษาเท่านั้น ให้โรงเรียนเป็นเอกเทศมาก ให้มีอิสระในการจัดการศึกษาของตนเอง เปิดโอกาสให้ประชาชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ หลักสูตรและการเรียนการสอน การบริหารงานบุคคล และบริหารงบประมาณ ให้มีคณะกรรมการบริหารโรงเรียน (Board of Trustees) ประกอบด้วยผู้แทนชุมชนและผู้ปกครอง 3 – 7 คน ผู้แทนครู 1 คน ผู้แทนนักเรียน 1 คน (สำหรับระดับมัธยมศึกษา) ให้ผู้บริหารเป็นกรรมการและเลขานุการ ทำโรงเรียนให้เป็นแบบโรงเรียนที่บริหารตัวเอง (Self-managed Schools) คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีวาระ 3 ปี มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในเรื่อง

1. กำหนดนโยบายและแนวทางดำเนินงานของโรงเรียน โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบาย (National Policy) กรอบหลักสูตรแห่งชาติ (School

Curriculum Framework) และแนวปฏิบัติ (Guidelines) จัดทำธรรมนูญโรงเรียน (School Charter) พิจารณานุมัติงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา

2. ทำหน้าที่เป็นผู้แทนดูแลการดำเนินงานกิจการของโรงเรียน ดูแลผลประโยชน์ของพ่อแม่—ผู้ปกครอง ผู้เสียภาษี ควบคุมดูแลจรรยาบรรณนักเรียน ดูแลให้มีสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและที่เอื้อต่อการเรียนรู้
3. พิจารณาแต่งตั้งผู้บริหาร
4. ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนและของผู้บริหารโรงเรียน

โรงเรียนต้องจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและใช้เป็นเงื่อนไขสัญญา (Contract) ระยะเวลา 3 ปี ระหว่างโรงเรียนกับรัฐบาล โดยรัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณอุดหนุนให้และส่งตรงไปยังโรงเรียน ส่วนการดำเนินการตามธรรมนูญของโรงเรียนให้เป็นไปตามเงื่อนไขสัญญาจะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน (Board of Trustees) ครูใหญ่หรือผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่และรับผิดชอบการปฏิบัติงานประจำของโรงเรียน มีหน้าที่นำนโยบายและแนวดำเนินการไปปฏิบัติ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการบริหารโรงเรียนกำหนด ตามกรอบนโยบายการศึกษาแห่งชาติ (National Policy) กรอบหลักสูตรแห่งชาติ (School Curriculum Framework) และแนวปฏิบัติ (Guidelines) และมีหน้าที่จะต้องจัดทำรายงานประจำปี (Annual Report: รายงานการศึกษาประจำปีของโรงเรียน) เสนอต่อชุมชนและกระทรวงศึกษาธิการ

ประเทศเกาหลี

ประเทศเกาหลี มีคณะกรรมการสถานศึกษา เรียกว่า สภาโรงเรียน มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ 4 ประการ คือ (พรเทพ ฐ์แผน, 2546)

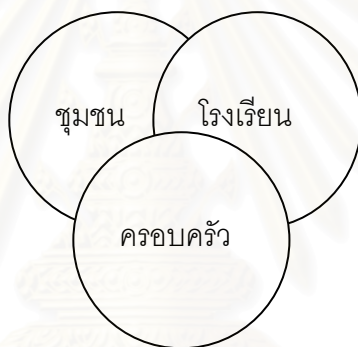
1. พิจารณางบประมาณของโรงเรียน
2. ปรับปรุงหลักสูตรและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
3. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับโรงเรียน
4. ให้คำแนะนำบริหารโรงเรียน

ประเทศสิงคโปร์

ในประเทศสิงคโปร์นั้น ปรากฏว่า การบริหารจัดการศึกษาที่ระดับโรงเรียนหรือที่ระดับสถานศึกษานั้นของรัฐ ใช้ระบบ Board of Governors ตามแบบที่ใกล้เคียงกับระบบของประเทศอังกฤษเป็นหลัก แบ่งโรงเรียนออกเป็นกลุ่ม Cluster จำนวนคณะกรรมการจะแตกต่างกันไปตามขนาดโรงเรียน เช่นเดียวกับที่ใช้ในประเทศอังกฤษ มีบทบาทในด้านกำกับและบริหาร มีครูใหญ่ ซึ่ง

จะได้รับการคัดเลือก อบรม และเตรียมการมาเป็นอย่างดีพิเศษ เป็นผู้บริหารคนสำคัญ มีบทบาท เป็นผู้นำในการบริหารโรงเรียนและดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงานประจำทุกด้านของโรงเรียน

สรุปได้ว่า บทบาทของสภาโรงเรียนของรัฐในปัจจุบันส่วนใหญ่ จะเน้นที่การสร้างการมีส่วนร่วมแบบหุ้นส่วนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ และการร่วมรับผิดชอบการศึกษา เปิดโอกาสให้พ่อแม่-ผู้ปกครอง ได้มีสิทธิ มีเสียง ได้ร่วมตัดสินใจกับโรงเรียน ให้ข้อเสนอแนะ ให้การสนับสนุน หรือเรียกร้องในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะเดียวกันกับที่มีบทบาทร่วมกำกับดูแลการบริหารจัดการ ลักษณะพื้นฐานของสภาโรงเรียนตามแนวปัจจุบัน จะเน้นที่โรงเรียนและใช้โรงเรียนเป็นฐานในการสร้างความร่วมมือกับพ่อแม่-ผู้ปกครองและกับชุมชนเป็นหลัก เป็น 3 ส่วนที่สำคัญ ดังแผนภาพต่อไปนี้ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2546)

คณะกรรมการที่ระดับโรงเรียนนี้ ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยผู้แทนจาก 3 ฝ่ายเป็นหลัก เสมอ คือ พ่อแม่ –ผู้ปกครอง บุคลากรในสถานศึกษา และผู้แทนจากชุมชน และในกรณีที่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก็มักจะมีตัวแทนนักเรียนเพิ่มขึ้น ครูใหญ่และผู้บริหารสถานศึกษามักจะเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ส่วนสิทธิในการเป็นประธานและสิทธิในการออกเสียงในที่ประชุมจะมีแตกต่างกันไปในแต่ละที่ จะมีระบุใน Bylaw หรือใน School Standard Framework จะเป็นไปตามข้อบังคับเรื่องคณะกรรมการและการดำเนินงาน ซึ่งจะมีรายละเอียดครอบคลุมทุกเรื่องชัดเจน เช่น ระเบียบวิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการ การเลือกผู้แทน ขอบเขตงานและบทบาทของคณะกรรมการ วาระ ข้อกำหนดในรายละเอียดเกี่ยวกับการประชุม การออกเสียง และสิ่งที่ต้องพิจารณาในการประชุม จะระบุในรายละเอียดค่อนข้างชัดเจน

จากการเปรียบเทียบบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาของไทยกับต่างประเทศข้างต้น พบว่า การดำเนินการ/ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษามีการกำหนดบทบาทที่คล้ายคลึงกัน ในด้านการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการด้านงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีตัวแทนจากฝ่ายพ่อแม่-ผู้ปกครอง และชุมชน เข้าร่วมตัดสินใจกับโรงเรียน ในขณะที่บางประเทศมีการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาแตกต่างกันออกไปอย่างเห็นได้ชัดเจน เนื่องจากความแตกต่างของวัฒนธรรมในแต่ละประเทศ ซึ่งมีความหลากหลายของประชากร และในด้านนโยบายทางการศึกษาของประเทศนั้น ๆ

สรุปได้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการบริหารจัดการในรูปขององค์คณะบุคคลที่เกิดจากการนำสมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและของชุมชนมากที่สุด จากการศึกษา พบว่า รูปแบบการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลายรูปแบบ สำหรับประเทศไทยนั้นเป็นรูปแบบที่มีตัวแทนจากชุมชนมากที่สุด ดังนั้นในการจัดการศึกษาควรให้ชุมชนมีบทบาทมากกว่าผู้แทนกลุ่มอื่นๆ ชุมชนควรกำหนดความต้องการว่าต้องการแบบใด และให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการร่วมกัน การจัดการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจ จากแนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจและให้องค์คณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษาดังกล่าว ตรงกับแนวคิดเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิรูปการศึกษาโดยการให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้ข้อเสนอแนะ ให้การสนับสนุน เพื่อพัฒนาการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน สำหรับประเทศไทยนั้น เรื่องของคณะกรรมการสถานศึกษานั้นอาจไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นเรื่องที่ทุกคนต่างกำลังให้ความสำคัญและให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากงานวิทยานิพนธ์ตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ในช่วงปี พ.ศ.2540-2545 โดยสามารถสรุปประเด็นหลักได้ 2 ประเด็น คือ ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในแต่ละประเด็นหรือในแต่ละงานวิจัยนั้น ล้วนมีสารสนเทศที่เป็น

ประโยชน์อย่างมากต่อผู้บริหาร คณะครู หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนนโยบาย หรือสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษา เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา และเมื่อผู้วิจัยได้ทำการสำรวจรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าข้อค้นพบที่ได้แตกต่างกันไปตามลักษณะของสถานศึกษาในแต่ละแห่ง ยังไม่มีการสรุปองค์ความรู้

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำเพย เย็นมนัส (2541) ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก คือ 1) กำหนดนโยบาย แผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน 3) ให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางและการมีส่วนร่วมในการบริหารงานการเงินและงบประมาณของโรงเรียน 4) รับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนงานของโรงเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง 5) ประสานงานกับองค์กรในท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชน เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 6) แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่คณะกรรมการโรงเรียนมอบหมาย ถ้าพิจารณาจากที่ปฏิบัติสูงสุดแต่ละด้านดังกล่าว คือ ให้การสนับสนุนในการจัดทำแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน รับทราบผลการดำเนินงาน และให้คำเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงครั้งต่อไป รับทราบความก้าวหน้าและให้ข้อคิดเห็นในการดำเนินงานตามแผนงานอาคารสถานที่ของโรงเรียน สนับสนุนให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น และพิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษา และหรือคณะอนุกรรมการเกี่ยวกับงานอาคารสถานที่ เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนต่อบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาจำแนกตามขนาดโรงเรียน ส่วนใหญ่พบว่าไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านกำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระดับ .05

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. เรื่องที่คณะกรรมการศึกษามีส่วนร่วม 5 เรื่องได้แก่ การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การประสานงานและการประเมินโดยคณะกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม

ในระดับมากในเรื่องการประสานงาน ส่วนการมีส่วนร่วมในเรื่องอื่นๆ เป็นการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมมี 2 กลุ่มปัจจัย ได้แก่

2.1 ปัจจัยที่เกี่ยวกับกรรมการศึกษา ได้แก่ เวลาที่อาศัยในชุมชน การมีถิ่นกำเนิดหรือมีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ การเป็นศิษย์เก่า การมีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียน ความคาดหวังต่อโรงเรียน การมีความสัมพันธ์กับโรงเรียน และความห่วงใยต่อสวัสดิภาพเด็ก

2.2 ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ 1) คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ด้านความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความซื่อสัตย์ และเป็นคนในท้องถิ่นโดยกำเนิด 2) คุณลักษณะของครู ได้แก่ ครูมีความประพฤติดี มีความรู้ความสามารถ มีความเอาใจใส่ต่อเด็ก มีมนุษยสัมพันธ์ดี และมีความเสียสละ 3) การปฏิบัติของโรงเรียนต่อกรรมการศึกษา ได้แก่ การให้เกียรติและการให้โอกาสในการมีส่วนร่วม การเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน 4) การปฏิบัติงานของครู ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนและความสามัคคีในหมู่ครู 5) ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ ความมีชื่อเสียงของโรงเรียนและการบริหารการเงินโปร่งใส

3. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมมี 2 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ มีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่

4. ปัจจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารขาดความเป็นผู้นำ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์และไม่เป็นคนในท้องถิ่นโดยกำเนิด

คำเนิ่ง อุตศุภานันท์ (2542) ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง พบว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน โดยภาพรวม 6 งาน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายแผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียน ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ด้านการให้การสนับสนุนและร่วมบริหารงบประมาณของโรงเรียน ด้านรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามนโยบายของโรงเรียน ด้านการประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งครูผู้สอนที่ได้เป็นคณะกรรมการโรงเรียนมีความคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนและครูผู้สอนที่ไม่เป็นคณะกรรมการโรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง พบว่าแตกต่างกัน

สวัสดี ฌ พัทลุง (2543) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนตามบทบาทหน้าที่ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2539 : ศึกษากรณีสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า กรรมการโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูลปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2539 อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ การเป็นผู้นำและไม่เป็นผู้นำในท้องถิ่น และขนาดของโรงเรียน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2539

รัตนาพร ไกรถาวร (2545) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมประสิทธิผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมประสิทธิผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวบ่งชี้รวมประสิทธิผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลงานวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ 1)โมเดลประสิทธิผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าไค-สแควร์ (chi-square) เท่ากับ 26.552; $p = 0.967$ ที่องศาอิสระเท่ากับ 44 และค่า GFI มีค่าเท่ากับ 0.990 ค่า AGFI เท่ากับ 0.967 และค่า RMR เท่ากับ 0.021 ตัวแปรที่สำคัญของตัวบ่งชี้รวมประสิทธิผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ โรงเรียนมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนานักเรียนตามศักยภาพ นักเรียนมีความรู้เรื่องอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ โรงเรียนดำเนินงานได้ตามแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปี บรรยากาศของสถานศึกษาเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ กรรมการสถานศึกษาได้รับการพัฒนาในด้านความรู้ความสามารถในการทำงานเป็นทีม โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุมชนดำรงไว้ซึ่งจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรม โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นที่สนองต่อความต้องการของชุมชน โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นที่สนองต่อผู้เรียนที่หลากหลาย โรงเรียนมีคณะกรรมการช่วยปฏิบัติงานที่เหมาะสม โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการประจำปีสอดคล้องกับธรรมนูญโรงเรียน โรงเรียนมีรายงานผลการดำเนินงานประจำปี โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างพอเพียง และเด็กในเขตทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง 2) ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมีผลต่อตัวบ่งชี้รวมประสิทธิผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ความรู้ความสามารถเรื่องการบริหารงานวิชาการ การแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบที่

เห็นสมควร การส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ การจัดรูปแบบทีมงานให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการใช้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน ตามลำดับ โดยชุดของตัวแปรดังกล่าวนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวบ่งชี้รวมประสิทธิผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร้อยละ 58.10

พรเทพ รุ่งแผน (2546) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน โดยมีขั้นตอนการวิจัย 6 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) การสังเคราะห์ระบบ (System Synthesis) การออกแบบระบบ (System Design) การตรวจสอบระบบ (System Verification) การปรับปรุงระบบ (System Improvement) และการนำระบบไปใช้ (System Implementation) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) รูปแบบของระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยโครงสร้างหลัก 4 ด้าน คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outputs) และข้อมูลป้อนกลับ 2) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการประเมิน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน เครื่องมือและเอกสารประกอบการประเมิน ผู้ประเมิน และผู้รับประเมิน 3) องค์ประกอบด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย การวางแผนการประเมินผลการปฏิบัติงาน การสร้างและพัฒนาเครื่องมือประเมินผลการปฏิบัติงาน การเก็บรวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลการปฏิบัติงานโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 4) องค์ประกอบด้านผลผลิต (Outputs) คือ บันทึกสรุปผลการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมทั้งคณะ 5) องค์ประกอบด้านข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ประกอบด้วย ข้อมูลป้อนกลับสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้อมูลป้อนกลับสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 6) จากการนำเอากระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้จริง พบว่า องค์ประกอบของระบบทุกรายการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและผลการประเมินที่ได้มีมาตรฐานงานประเมินด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ถนอมจิตต์ ขุทตะกะพันธ์ (2546) ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความรู้และทักษะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความรู้และทักษะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร กรอบการวิจัยคือความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 ด้าน ดังนี้ 1)ความรู้และทักษะในด้านการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา 2)ด้านการบริหารจัดการด้านวิชาการ 3)ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 4)ด้านสิทธิและโอกาสทางการศึกษา 5)ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป 6)ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน 7)ด้านการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา 8)ด้านการจัดองค์กรคณะกรรมการสถานศึกษา และ 9)ด้านการปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ผลการวิจัยพบว่า 1)คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาทั้ง 9 ด้าน โดยค่าเฉลี่ยของระดับความรู้และทักษะที่มีในปัจจุบันต่ำกว่าระดับความรู้และทักษะที่คาดหวัง ทั้งโดยรายด้านและรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2)การจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความรู้และทักษะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความรู้และทักษะในด้านการบริหารจัดการด้านวิชาการมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย และด้านการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา

ตอนที่ 4 การสังเคราะห์งานวิจัย

เนื้อหาในตอนี่ 4 นี้ เป็นสาระเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย ซึ่งจะนำเสนอเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย โดยครอบคลุมสาระในเรื่องของความหมาย ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย และขั้นตอนการดำเนินงานในการสังเคราะห์งานวิจัย

4.1 ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย (Synthesis of Research)

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2529) ได้ให้ความหมายและความสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัย (Research Synthesis) สรุปได้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นระเบียบวิธีการศึกษาหาข้อเท็จจริง เพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในเรื่องนั้น ๆ หลาย ๆ เรื่องมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการสถิติ หรือวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาให้ได้เป็นข้อสรุปของผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการสังเคราะห์

ในปัจจุบันการสังเคราะห์งานวิจัย มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีงานวิจัยเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และงานวิจัยบางส่วนเป็นงานวิจัยที่ศึกษาปัญหาเดียวกัน แต่ใช้รูปแบบวิธี

วิจัย และกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยเหล่านั้นก็มีทั้งที่สอดคล้องและแตกต่างกัน ดังนั้นนักวิจัยจึงให้ความสำคัญกับการสังเคราะห์งานวิจัย เพราะการสังเคราะห์งานวิจัยเป็นวิธีหนึ่งที่เหมาะสมกับการหาข้อสรุปที่เป็นข้อยุติสุดท้ายได้

4.2 ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงบรรยาย (Narrative Approaches) การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ /คุณลักษณะ (Qualitative Synthesis) และการสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) (Nicholas May และคณะ)

ก. การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงบรรยาย (Narrative Approaches)

เป็นการวิเคราะห์ที่เป็นการบรรยาย การสรุปรวม การเปรียบเทียบ การอธิบาย และการตีความหมายของข้อความรู้ที่สัมพันธ์กัน ซึ่งนักสังเคราะห์จะสรุปประเด็นหลักของผลการวิจัยแต่ละเรื่อง แล้วบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์หรือความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัย ข้อจำกัดของการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าว คือ เป็นวิธีการที่ไม่มีระบบ มีความเป็นอัตนัยสูง ผลการวิจัยแตกต่างกันตามความสามารถและประสบการณ์ของนักวิจัยผู้ทำการสังเคราะห์

Popay J, Roberts H, และคณะ (2004) อธิบายขั้นตอนในการสังเคราะห์เชิงบรรยาย ไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ระบุเรื่องที่ต้องการศึกษา จากนั้นจึงทำการสืบค้น
2. กำหนดคำถามวิจัย
3. ทำการคัดเลือกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สนใจศึกษา
4. วิเคราะห์ข้อมูล และทำการประเมินคุณภาพของงานวิจัย
5. สังเคราะห์ข้อค้นพบที่ได้
6. รายงานผลการวิจัย และเผยแพร่

ข้อดีของการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงบรรยาย

1. เป็นวิธีการที่เป็นระบบและมีความเป็นปรนัย
2. สร้างกรอบความคิดในการเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการสังเคราะห์ข้อมูล
3. มีความยืดหยุ่น
4. ช่วยในการพัฒนาวิธีการในการจัดการงานวิจัยที่มีจำนวนมาก
5. เพื่อให้กระบวนการประเมินคุณภาพงานวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น

Nicholas May และคณะ ได้แบ่งประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงบรรยาย ออกเป็น 2 ระดับ คือ narrative review และ narrative synthesis โดยที่การสังเคราะห์เชิงบรรยาย (narrative synthesis) มีลักษณะใกล้เคียงกับ narrative review ตรงที่เป็นการรวบรวมข้อค้นพบที่ได้เข้าไปด้วยกัน แต่มีลักษณะที่แตกต่างกัน คือ narrative synthesis เป็นกระบวนการสังเคราะห์ที่มีระเบียบแบบแผน ก่อให้เกิดความรู้ใหม่และยังเป็นวิธีการที่เป็นระบบ มีความเป็นปรนัย สำหรับ Narrative synthesis เป็นวิธีการจัดระบบ การบรรยาย การสำรวจ และการตีความของข้อค้นพบและพยายามที่จะหาคำอธิบายของข้อค้นพบเหล่านั้น

นอกจากนี้ Popay J, Roberts H และคณะ ยังได้เสนอแนะการใช้ narrative synthesis ในการวิเคราะห์ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis) หรือใช้แทนที่การวิเคราะห์อภิมาน โดยได้ระบุกระบวนการพื้นฐาน 3 ขั้นตอนในการสังเคราะห์เชิงบรรยาย ดังนี้

1. การสังเคราะห์ข้อค้นพบในเบื้องต้น
2. ตรวจสอบความสัมพันธ์ของข้อมูล
3. ประเมินความแกร่งของข้อค้นพบที่ได้จากการสังเคราะห์

สรุปวิธีการดังกล่าวเป็นการลดความลำเอียงเบื้องต้น ดังนั้นจึงเป็นวิธีที่มีความเที่ยงและข้อค้นพบที่ได้สามารถอ้างอิงได้มากกว่า narrative review และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบ narrative synthesis

ข. การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ / คุณลักษณะ (Qualitative Synthesis)

Noblit และ Hare (1988) ได้เสนอแนวทางการสังเคราะห์งานวิจัยประเภทการสังเคราะห์คุณลักษณะ โดยเรียกว่าการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน

การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน (Meta-ethnography) เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีลักษณะของการอธิบายการตีความหมาย จุดประสงค์ของการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพจะไม่ก่อให้เกิดการทำนายทฤษฎี แต่ทำให้เข้าใจธรรมชาติ สภาพแวดล้อม เข้าใจข้อค้นพบเนื้อหาของสิ่งต่าง ๆ และวัฒนธรรม ภายใต้สิ่งที่ต้องคำนึงถึงได้ง่ายขึ้นไม่เฉลี่ยผลลัพธ์ไปยังขนาดอิทธิพล (effect size) อย่างที่ทำการวิเคราะห์อภิมาน ซึ่งจะกล่าวถึงในการสังเคราะห์เชิงปริมาณต่อไป (Sandelowshi, 1997 อ้างถึงใน Suri, 1999 และ Beck, 2001) วัตถุประสงค์ของการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานตามแนวคิดของ Noblit และ Hare (1988) มี 5 ประการ ประการแรก เพื่อปริทัศน์วรรณคดีที่มีการตีความหมายเพิ่มขึ้น ประการที่สอง เพื่อวิพากษ์สิ่งที่เป็นหลักฐานหรือข้อมูลสำหรับการวิจัย ประการที่สาม เพื่อเปรียบเทียบงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างเป็น

ระบบให้ได้ข้อสรุปรวมจากงานวิจัย ประการที่สี่ เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยของนักวิจัยกับงานวิจัยของคนอื่น และประการที่ห้าเพื่อสังเคราะห์งานวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาภิमान

ข้อดี / ข้อจำกัดของการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ

ข้อดี คือ การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการอธิบายเชิงเนื้อหา สามารถอธิบายสิ่งที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม อารยธรรมได้อย่างดี สามารถอธิบายในส่วนที่เป็นนามธรรมได้

ข้อจำกัด คือ การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการที่มีความเป็นอัตนัยสูง การศึกษาไม่เป็นระบบและไม่สามารถใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยจำนวนมากได้

สำหรับการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะนั้นผู้สังเคราะห์จะต้องสรุปประเด็นหลักของผลการวิจัยแต่ละเรื่องและบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัยเหล่านั้น ทั้งนี้ผู้สังเคราะห์ต้องสรุปด้วยความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงและไม่ผนวกความคิดเห็นของตนเองในการสังเคราะห์ วิธีการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะของผลการวิจัยนี้เป็นวิธีการที่ใช้กับงานวิจัยเชิงคุณภาพและงานวิจัยเชิงปริมาณและเป็นวิธีการที่นักวิจัยเชิงคุณภาพโดยเฉพาะนักวิจัยทางประวัติศาสตร์และมานุษยวิทยาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ค. การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis)

เป็นวิธีการที่เป็นระบบ ใช้หลักการและระเบียบวิธีทางสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ผลการวิจัย โดยที่งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์นั้นต้องเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ

นักวิจัยหลายท่านได้พยายามแบ่งประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณที่แตกต่างกันออกไป แต่เมื่อพิจารณาถึงก็พบว่ามึลักษณะที่ใกล้เคียงกันต่างกันเพียงชื่อเท่านั้น นางลักษณะ วิรัชชัย (2542) จึงรวมทุกวิธีที่ต่างกันจัดแยกกลุ่มใหม่ ได้เป็นวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณต่างกันรวม 4 วิธี

1. การนับคะแนนเสียงแบบเดิม (Traditional Vote-Counting Methods)

เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยจากการนับความถี่ของผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีนัยสำคัญทางสถิติและค่าสถิติเป็นบวก กลุ่มที่มีนัยสำคัญทางสถิติและค่าสถิติเป็นลบ และกลุ่มที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อนับความถี่ของงานวิจัยแต่ละกลุ่มแล้ว นักวิจัยจะสรุปผลและแปลผลตามการสังเคราะห์ตามลักษณะของงานวิจัยกลุ่มที่มีค่าความถี่สูงสุด จุดอ่อนของวิธีนี้ คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลสรุป

2. วิธีหาระดับนัยสำคัญจากผลการนับคะแนนเสียง (Vote-Counting Method Yielding Significance Level)

ใช้หลักการเมื่อสมมติฐานศูนย์เป็นจริง หรือเมื่อพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลเป็นศูนย์ ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติในรูปค่าความน่าจะเป็น (p-values) ที่ได้จากงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์จะมีค่าเกินกว่า 0.5 อยู่ร้อยละ 50 และมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.5 อยู่ร้อยละ 50 ดังนั้นนักสังเคราะห์งานวิจัยจึงสามารถนำสัดส่วนของงานวิจัยที่มีค่าความน่าจะเป็นเกิน 0.5 มาทดสอบสมมติฐานว่าเกินกว่าค่าที่กำหนดหรือไม่ โดยใช้การทดสอบไบนอมิอัล (binomial test) หรือการทดสอบไค-สแควร์ ข้อจำกัดของวิธีนี้ คือ ไม่สามารถใช้ได้กับสมมติฐานศูนย์ในการทดสอบงานวิจัยแต่ละเรื่องเป็นเท็จ

3. วิธีการประมาณค่าขนาดอิทธิพลการนับคะแนนเสียง (Vote-Counting Method Yielding Estimator of Effect Size)

Hedges และ Olkin (1985) ได้สร้างตารางสำเร็จสำหรับประมาณค่าพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพล และได้พัฒนาสูตรการประมาณค่าขนาดอิทธิพล และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พร้อมทั้งสูตรการประมาณค่าช่วงเชื่อมั่นด้วยทั้งกรณีที่เกิดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทุกเรื่องมีขนาดเท่ากัน และมีขนาดไม่เท่ากัน ข้อจำกัดของวิธีนี้ คือ ค่าประมาณที่ได้จะมีความถูกต้องมากขึ้นก็ต่อเมื่อมีงานวิจัยเป็นจำนวนมากเท่านั้น

4. วิธีการสังเคราะห์ค่าประมาณดัชนีมาตรฐาน (Synthesis of Estimated Standardized Indices)

เป็นเทคนิควิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาใหม่ล่าสุด Gene V. Glass เป็นผู้เสนอขึ้นในปี ค.ศ. 1976 ณ การประชุมประจำปีของสมาคมวิจัยทางการศึกษาอเมริกา (AREA) และบัญญัติชื่อเรียกว่า “Meta-Analysis” หรือ “การวิเคราะห์ห่อภิมาน”

โดยการวิเคราะห์ห่อภิมาน หมายถึง การวิเคราะห์ผลการการวิเคราะห์ (the analysis of analyses) (Glass 1976 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ที่มีการนำงานวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ จึงเป็นการวิเคราะห์ที่เหนือกว่า ลึกซึ้งกว่าการวิเคราะห์ในงานวิจัยทั่วไป ต่อมา Glass, McGaw และ Smith (1981) ได้ให้ความหมายสรุปได้ว่าการวิเคราะห์ห่อภิมานเป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อสังเคราะห์งานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาวิจัยเดียวกัน โดยใช้วิธีการทางสถิติ ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ห่อภิมานประกอบด้วยผลการวิจัยวัดในรูปขนาดอิทธิพล และคุณลักษณะของงานวิจัย การวิเคราะห์ให้ความสำคัญกับขนาดอิทธิพลมากกว่าระดับนัยสำคัญของการรวมค่าขนาดอิทธิพล และให้ความสำคัญกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะงานวิจัยกับขนาดอิทธิพล

Hedges และ Olkin (1985) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิเคราะห์ห่อภิมาณเป็นวิธีการวิเคราะห์ผลของการวิเคราะห์ทางสถิติที่ได้จากงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นข้อยุติ กิจกรรมในการวิเคราะห์ห่อภิมาณมี 2 ลักษณะ ลักษณะแรกเป็นการรวบรวมสารสนเทศที่ได้จากรายงานการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ คุณภาพของสารสนเทศขึ้นอยู่กับวิธีการรวบรวมสารสนเทศว่ามีความตรง ความเชื่อถือได้ และความเป็นปรนัยมากเพียงใด ลักษณะที่สองเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งให้ความสำคัญกับระเบียบวิธีทางสถิติ เนื่องจากสถิติวิเคราะห์ที่ใช้ในการวิจัยทั่วไปเป็นสถิติสำหรับการวิจัยเชิงทดลองเรื่องเดียว หรือการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์เรื่องเดียว ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาวิธีการวิเคราะห์สารสนเทศขึ้นใหม่สำหรับการวิเคราะห์ห่อภิมาณให้สามารถสรุปความหมายสารสนเทศที่ได้จากรายงานวิจัยหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งศึกษาปัญหาวิจัยแบบเดียวกันได้

สำหรับในประเทศไทย นางลักษณ วัชรชัย (2530) ได้กล่าวถึงความหมายของการวิเคราะห์ห่อภิมาณสรุปได้ว่า การวิเคราะห์ห่อภิมาณงานวิจัยเป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้สังเคราะห์ผลการวิจัยเชิงปริมาณหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาการวิจัยเรื่องเดียวกัน โดยไม่ต้องมีการศึกษาข้อมูลเดิมของงานวิจัย แต่ใช้ผลการวิจัยและรายละเอียดเกี่ยวกับงานวิจัยทั้งหมดเป็นข้อมูล โดยใช้งานวิจัยแต่ละเรื่องเป็นหน่วยการวิเคราะห์ และมีเป้าหมายที่จะสังเคราะห์สรุปผลการวิจัยทั้งหมดเพื่อตอบปัญหาการวิจัย

นั่นคือ การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีการหรือเทคนิคการวิเคราะห์ห่อภิมาณจะต้องศึกษาหาข้อสรุป จากงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่าหัวใจสำคัญของการวิเคราะห์ห่อภิมาณ คือ การคำนวณหาค่าเฉลี่ยของขนาดอิทธิพล (effect size) ทั้งหมด เพื่อนำมาประมาณค่าพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพล และคำนวณค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของขนาดอิทธิพล แล้วทดสอบว่าค่าพารามิเตอร์มีการกระจายต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ ถ้าผลการทดสอบได้ผลว่า การกระจายของค่าขนาดอิทธิพลแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญจะมีการวิเคราะห์ต่อว่าความแปรปรวนในขนาดอิทธิพลเป็นผลเนื่องมาจากตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยแบบใด แต่ถ้าพารามิเตอร์ขนาดอิทธิพลแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ จึงสรุปผลการสังเคราะห์งานวิจัยตามค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพล

4.3 ขั้นตอนการการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยจัดว่าเป็นการวิจัยรูปแบบหนึ่ง ดังนั้นจึงมีขั้นตอนการดำเนินงานเหมือนขั้นตอนในการทำวิจัย ขั้นตอนในการสังเคราะห์งานวิจัยโดยทั่วไปประกอบด้วยขั้นตอนในการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน เช่นเดียวกับขั้นตอนในการวิจัยทั่ว ๆ ไป Cooper

and Lindsay (1997 อ้างถึงใน สุนา ณ สุโหลง, 2545) ได้เสนอขั้นตอนของการสังเคราะห์งานวิจัยไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการกำหนดหัวข้อปัญหา

ในขั้นนี้มีความสำคัญอยู่ที่การนิยามปัญหาของแต่ละคน เช่นมีนักปริทัศน์ 2 คนนิยามคำว่า “การบ้าน” แตกต่างกัน คนแรกให้คำนิยามว่า การบ้าน คือ งานที่นักเรียนฝึกหัดในสิ่งที่พวกเขาเรียนรู้ในชั้นเรียน ในขณะที่อีกคนให้คำนิยามรวมไปถึงการเข้าไปชมพิพิธภัณฑ์หรือดูรายการโทรทัศน์ ดังนั้นผู้ที่นำข้อมูลเกี่ยวกับการบ้านได้หลายประเด็นมากกว่าก็คือ ผู้ที่ให้นิยามไว้กว้างกว่านั่นเอง

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการเสาะค้นงานวิจัย

การระบุประชากรสำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยนั้น ต้องให้ครอบคลุมเป้าหมาย 2 ประการที่นักปริทัศน์ต้องการ คือ เป้าหมายแรกต้องการข้อค้นพบที่ตอบสนองผลการวิจัยที่ผ่านมาทั้งหมดในปัญหาที่ศึกษา เป้าหมายที่สองต้องการให้การศึกษารวบรวมมาจะอ้างอิงไปยังประชากรที่ศึกษาได้ โดยจะใช้งานวิจัยที่เป็นแหล่งปฐมภูมิ แต่มีผู้แย้งว่าอาจจะหาได้จากแหล่งอื่น เช่น เครือข่ายวารสาร (journal network) ฐานข้อมูลอ้างอิง (reference database) และการติดต่อระหว่างบุคคล (personal communication)

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการประเมินข้อมูล

หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมงานวิจัยมาแล้ว นักสังเคราะห์ต้องสร้างเกณฑ์ตัดสินคุณภาพของงานวิจัยแต่ละเล่มว่ามีองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวข้อง กับปัญหาที่จะสังเคราะห์หรือไม่ ความแตกต่างในการปริทัศน์เกิดจากความแตกต่างของเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพของงานวิจัยด้วย บางคนเชื่อว่างานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพเป็นหลักฐานที่ดีที่สุดที่หาได้ ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการนำเรื่องมาตีพิมพ์มาตัดสินได้ให้เหตุผลว่า การวิจัยที่ตีพิมพ์และไม่ได้ตีพิมพ์อาจให้ผลคล้ายๆ กัน มีนัยสำคัญทางสถิติเหมือนกัน มีคุณภาพที่สอดคล้องกัน บางครั้งงานวิจัยที่ไม่ได้ตีพิมพ์อาจมีคุณภาพมากกว่าก็ได้

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล

ขั้นนี้ผู้สังเคราะห์จะต้องตัดสินว่าจะใช้การวิเคราะห์อภิธานหรือไม่ แหล่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และแปลความหมาย นั่นคือ กฎการสรุปที่ผู้ปริทัศน์งานวิจัยใช้ในการสังเคราะห์ ถ้าเป็นการสังเคราะห์ที่ไม่ใช่เชิงปริมาณนั้น ยากที่จะประเมินค่าความเหมาะสมของกฎได้ เพราะมักจะไม่ค่อยมีความชัดเจน

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นการนำเสนอ

ขั้นนี้เป็นผลผลิตสำคัญเป็นแหล่งสะสมความรู้ สิ่งที่ทำให้ความเชื่อถือได้ของรายงานไม่ดีเท่าที่ควร นั่นคือ การละเว้นรายละเอียดเกี่ยวกับว่านักปริทัศน์จัดระบบการปริทัศน์อย่างไรเพื่อให้

ผู้อื่นสามารถทำซ้ำในข้อสรุปได้ และการละเว้นหลักฐานที่ผู้อื่นพบว่าสำคัญ การสังเคราะห์จะล้ำสมัยอย่างรวดเร็วถ้าไม่พูดถึงตัวแปรและความสัมพันธ์ที่สำคัญในเรื่องนั้น ๆ

จากขั้นตอนในการสังเคราะห์งานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า ในการสังเคราะห์งานวิจัยจะต้องมีการกำหนดหัวข้อปัญหาในการที่จะสังเคราะห์ เสาะค้นหางานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจจะรวมขั้นการประเมินคุณภาพของงานวิจัยที่เสาะค้นมาด้วยก็ได้ เมื่อได้งานวิจัยมาแล้วจึงทำการสังเคราะห์ แปลความหมายข้อมูลเพื่อสังเคราะห์การวิจัย ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่นักสังเคราะห์พิจารณาว่าจะใช้การวิเคราะห์แบบใด จะใช้การวิเคราะห์อภิमानหรือไม่ ขั้นตอนสุดท้าย คือการนำเสนอข้อมูล สำหรับในการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ยึดหลักขั้นตอนในการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีดังกล่าว

สรุปแล้วการสังเคราะห์งานวิจัย สามารถแบ่งประเภทได้ 3 ประเภท คือ การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงบรรยาย (Narrative Approaches) การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ / คุณลักษณะ (Qualitative Synthesis) และการสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงบรรยายประเภท เนื่องจากงานวิจัย / วิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์นั้นเป็นงานวิจัยประเภทเชิงสำรวจ ซึ่งไม่เสนอค่าสถิติที่สามารถนำมาคำนวณตามวิธีการของการสังเคราะห์เชิงปริมาณ

4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัย

พันธณีย์ วิทโคโต (2538) ศึกษาการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนกลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) ระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของกลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) ระดับประถมศึกษา งานวิจัยที่ใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอนในกลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) ระดับประถมศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2525-2538 จำนวนทั้งสิ้น 301 เรื่อง ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) ผลการสังเคราะห์ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนมี 3 ปัจจัยหลัก คือ (1) ความพร้อมทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีความพร้อมทางภาษาไทยสูง จะรู้ค่าด้านการออกเสียงและด้านความหมายสูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมต่ำ และเรียนการออกเสียงโดยวิธีรวมได้ ดีกว่าวิธีแยก (2) ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ทักษะการฟัง พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถใน

ทักษะการฟังจับใจความสูง จะมีความสามารถในการอ่านจับใจความสูง โดยนักเรียนชายมีความสามารถในการฟังสูงกว่านักเรียนหญิง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ภาษาไทยด้านการฟังเพื่อการสื่อสารสูง จะเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ด้านการฟังปานกลางและต่ำ ทักษะด้านการพูด พบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นสูงขึ้นไป จะมีพัฒนาการทางการพูด ด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของประโยคมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับต่ำกว่า นักเรียนที่พูดภาษาถิ่นต่างกันจะมีพัฒนาการทางด้านจำนวนคำที่แตกต่างกัน ทักษะด้านการอ่าน พบว่า นักเรียนหญิงมีความเข้าใจความสามารถด้านการอ่านและมีอัตราเร็วในการอ่านสูงกว่านักเรียนชาย นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมจากผู้ปกครองมากมีนิสัยรักการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมจากผู้ปกครองน้อย ทักษะด้านการเขียน พบว่า นักเรียนที่มีความถนัดทางการเรียนสูงจะมีความสามารถทางการเขียนสูงกว่านักเรียนที่มีความถนัดทางการเรียนต่ำ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงจะมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูง นักเรียนหญิงมีความสามารถทางการเขียนสูงกว่านักเรียนชาย นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีคะแนนการเขียนสะกดคำสูงกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และนักเรียนที่เคยเรียนในโรงเรียนก่อนวัยเรียนมีความสามารถในการเขียนสะกดคำสูงกว่านักเรียนที่ไม่เคยผ่านโรงเรียนเด็กเล็ก (3) ทักษะการอ่าน พบว่า ทักษะการอ่านมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการอ่าน 2) ผลการสังเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน พบว่า มีปัญหาหลัก 2 เรื่อง คือ การจัดการเรียนการสอน และ ทักษะทางภาษาในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ดังนี้ 2.1) ตัวครู/โรงเรียน มีปัญหาในด้านหลักสูตร คือ ขาดเอกสาร และวัสดุหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนไม่ค่อยมีเวลาในการเตรียมการสอน สอนไม่ทันตามเวลาที่กำหนด ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ขาดแคลนสื่อขาดทักษะและงบประมาณในการผลิตสื่อ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ครูขาดความเข้าใจในการวัดผลและประเมินผล ขาดความสามารถในการสร้างเครื่องมือ และด้านการซ่อมเสริม 2.2) ทักษะทางภาษาในการฟัง พูด อ่านและเขียน มีปัญหาเฉพาะด้านการพูด การอ่านและการเขียนเท่านั้น 3) ผลการสังเคราะห์นวัตกรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน มี 3 ด้าน คือ ด้านวิธีสอน ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และด้านสิ่งสนับสนุนการสอน พบว่า สามารถช่วยยกระดับสัมฤทธิ์ผลด้านใดด้านหนึ่งให้สูงกว่าวิธีสอนและเทคนิคการสอนแบบเดิม

อิทธิฤทธิ์ พงษ์ปิยะรัตน์ (2542) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านนักเรียน ครู และโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ : การวิเคราะห์ห่อภิมาณด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่นและวิธีการของกลาส การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ห่อภิมาณด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (HLM) และวิธีของ Glass (1976) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และปัจจัย

ด้านนักเรียน ครู และโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แล้วอธิบายความแปรปรวนเหล่านั้นด้วยตัวแปรคุณลักษณะของงานวิจัย และ 3) เพื่อเปรียบเทียบผลการสังเคราะห์และสารสนเทศที่ได้จากวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณทั้งสองวิธี ผู้วิจัยรวบรวมรายงานวิจัยได้ 14 เล่ม จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร ฐานข้อมูลประกอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 265 ค่า แบ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านนักเรียน 162 ค่า ปัจจัยด้านครู 74 ค่า และปัจจัยด้านโรงเรียน 29 ค่า ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้ 1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงสุด คือ ปัจจัยด้านนักเรียน (.388) รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านโรงเรียน (.294) และปัจจัยด้านครู (.157) ตามลำดับ 2) ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนในระดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ ปัจจัยด้านนักเรียน และปัจจัยด้านครู อธิบายความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้ร้อยละ 37 ในระดับเล่มงานวิจัยตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนที่เกิดขึ้นได้ และในระดับสถาบันที่ผลิตงานวิจัย ตัวแปรงานวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้ร้อยละ 2 3) ผลการเปรียบเทียบการวิเคราะห์ห่อภิมาณทั้งสองวิธี พบว่า การวิเคราะห์ห่อภิมาณด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่นให้ความสะดวกในการสังเคราะห์มากกว่า และให้สารสนเทศมากกว่าการวิเคราะห์ห่อภิมาณตามวิธีการของ Glass สารสนเทศที่ได้เพิ่มประกอบด้วย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นรายเล่ม ผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ และการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จุดเด่นของการวิเคราะห์ห่อภิมาณตามวิธีการของ Glass คือ เป็นวิธีการที่ทำได้ง่ายและเข้าใจง่าย แต่อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้จากวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณทั้งสองวิธี มีความสัมพันธ์กันขนาดสูงมาก (0.97) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม (2544) ศึกษาการวิเคราะห์ห่อภิมาณคุณภาพของแบบสอบหลายตัวเลือกที่มีรูปแบบของแบบสอบ บริบทของแบบสอบและวิธีการตรวจให้คะแนนต่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของแบบสอบหลายตัวเลือก ประกอบด้วยค่าความเที่ยง ค่าความตรง ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ที่มีรูปแบบของแบบสอบบริบทของแบบสอบวิธีการตรวจคะแนนและประเภทของแบบสอบต่างกันด้วยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณตามแนวคิด Hunter งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นงานวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี 2511 ถึง 2542 จำนวน 96 เล่ม แบ่งเป็นงานวิจัยเชิงทดลองจำนวน 92 เล่ม และงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์จำนวน 4 เล่ม ฐานข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยค่าดัชนีมาตรฐานจำนวน 1837 ค่า แบ่งเป็นค่าดัชนีมาตรฐานของค่าความเที่ยง 777 ค่า ค่าความตรง 461 ค่า ค่าความยากง่าย 283 ค่า และค่าอำนาจจำแนก 316 ค่า ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยในภาพรวมของค่าความเที่ยงมี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ .713 ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดเป็น .020 และ .999 ตามลำดับ ตัวแปรปรับที่อธิบายความแตกต่างของค่าความเที่ยงอย่างมีนัยสำคัญและค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ตัวแปรการเรียงตัวเลือก : แบบสอบที่มีการเรียงตัวเลือกแบบค่ามากไปค่าน้อย (.775) การเรียงแบบสอบ : แบบสอบที่มีการเรียงจากพฤติกรรมการเรียนรู้ขั้นต่ำไปขั้นสูง (.818) วิธีการตรวจให้คะแนน : แบบสอบที่มีวิธีการตอบและตรวจคะแนนด้วยวิธีให้คะแนนรายชื่อต่างกันตามความสามารถของผู้สอบ (.951) และประเภทของแบบสอบ : แบบสอบเติมคำ (.852) 2) ค่าเฉลี่ยในภาพรวมของค่าความตรงเท่ากับ .528 ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดเป็น .005 และ .950 ตามลำดับ ตัวแปรปรับที่อธิบายความแตกต่างของค่าความตรงอย่างมีนัยสำคัญและค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ตัวแปรรูปแบบตัวลวง : แบบสอบที่มีรูปแบบตัวลวงจากคำตอบผิดของนักเรียน (.691) การเรียงแบบสอบ : แบบสอบที่มีการเรียงจากพฤติกรรมการเรียนรู้ขั้นต่ำไปขั้นสูง (.623) และวิธีการตรวจให้คะแนน : แบบสอบที่มีวิธีการตอบและตรวจให้คะแนนด้วยวิธีของสำราญ มีแจ้ง (.756) 3) ค่าเฉลี่ยในภาพรวมของค่าความยากง่ายเท่ากับ .474 ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดเป็น .100 และ .871 ตามลำดับ ตัวแปรปรับที่อธิบายความแตกต่างของค่าความยากง่ายอย่างมีนัยสำคัญและค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ ตัวแปรการเรียงแบบสอบ : แบบสอบที่มีการเรียงโดยกลุ่ม (.484) วิธีการตรวจให้คะแนน : แบบสอบที่มีวิธีการตอบและตรวจให้คะแนนด้วยวิธีแก้การเดา (.497) และประเภทของแบบสอบ : แบบสอบหลายตัวเลือก (.538) 4) ค่าเฉลี่ยในภาพรวมของค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ .433 ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดเป็น .125 และ .838 ตามลำดับ ตัวแปรปรับที่อธิบายความแตกต่างของค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญและค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ตัวแปรรูปแบบตัวลวง : แบบสอบที่มีรูปแบบตัวลวงจากคำตอบผิดของนักเรียน (.550) และวิธีการตรวจให้คะแนน : แบบสอบที่มีวิธีการตอบและตรวจให้คะแนนด้วยวิธีของอนันต์ ศรีโสภา (.693)

วรรณิ อริยะสินสมบุรณ์ (2544) ศึกษาการสังเคราะห์งานวิจัยในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา : การวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนารอบแนวคิดสาระของศาสตร์ทางจิตวิทยาการศึกษา 2) เพื่อศึกษาสถานภาพของงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา 3) เพื่ออธิบายความแตกต่างของผลการวิจัยโดยใช้ตัวแปรปรับเกี่ยวกับคุณลักษณะของงานวิจัย และ 4) เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของขนาดอิทธิพล งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นงานวิจัยในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาจำนวน 536 เล่ม ข้อมูลในการวิจัยประกอบด้วย ค่าขนาดอิทธิพลจำนวน 1173 ค่าและตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย รวม 39 ตัวแปร การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย การวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณการวิเคราะห์ HLM และ LISREL ผล

การสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนากรอบแนวคิดสาระของศาสตร์ทางจิตวิทยา การศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับรวม 5 องค์ประกอบ คือ ลักษณะผู้เรียน กระบวนการสอนและการเรียนรู้ บริบททางสังคมผลการเรียนรู้และพฤติกรรมการเรียน และ สาระสาระของสาขาวิชา 2) วิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาส่วนใหญ่ เป็นการวิจัยเพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ กระบวนการสอนและการเรียนรู้ กับ ผลการเรียนรู้และ พฤติกรรมการเรียน และส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง และ การศึกษาเปรียบเทียบ 3) ค่า ขนาดอิทธิพลในระดับเล่มวิทยานิพนธ์จำนวน 411 ค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .966 ในระดับชุดการ ทดสอบสมมติฐานในงานวิจัยจำนวน 1139 ค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .785 4) ตัวแปรคุณลักษณะ งานวิจัยที่เป็นตัวแปรปรับที่ทำให้เกิดความแตกต่างของค่าประมาณขนาดอิทธิพลในระดับเล่ม วิทยานิพนธ์ ได้แก่ ตัวแปรสถาบันที่ผลิตงานวิจัย ตัวแปรขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรทฤษฎี สำคัญ : ทฤษฎีพุทธิปัญญาและทฤษฎีทัศนคติ และตัวแปรการสรุปผลวิจัย 5) โมเดล ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยมีประเด็นสำคัญหลายประเด็น โดยเฉลี่ย วิธีการสอน การปรับพฤติกรรม ความพึงพอใจและทัศนคติ มีขนาดอิทธิพลประมาณ 0.456- 0.727 ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้สภาพสิ่งแวดล้อมมีขนาดอิทธิพล 0.683 ต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียน ผลการทดสอบความตรงของโมเดลขนาดอิทธิพล พบว่า มีความ กลมกลืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าไค-สแควร์เท่ากับ 13.143 ค่าองศาอิสระเท่ากับ 11 และ ค่า $p = 0.284$

Theodora Petros, De Baz.1994. ได้ศึกษาการวิเคราะห์ห่อภิมาณความสัมพันธ์ระหว่าง คุณลักษณะของนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ และทัศนคติที่มีต่อวิชาวิทยาศาสตร์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อ หาข้อค้นพบที่ทันสมัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน การใช้เหตุผลในการคิด และทัศนคติที่มี ต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาครั้งนี้ได้รวบรวมงานวิจัยทั้งหมด 147 เรื่อง ในช่วงปี 1980-1991 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน เกรด 7 ถึง เกรด 12 ในสหรัฐอเมริกา ข้อค้นพบที่ได้ สันับสนุนงานวิจัยในการวิเคราะห์ห่อภิมาณในอดีต นั่นคือ พบว่า 1) เพศ (โดยเฉพาะเพศชาย) และ เชื้อชาติ (โดยเฉพาะชนผิวขาว) นั้นมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม รวมถึง การศึกษาของผู้ปกครอง การวางแผน แรงบันดาลใจ จำนวนชั่วโมงที่ใช้ทำการบ้าน และ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองที่บ้านนั้น ต่างก็มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน 3) ตัวแปรทางด้านทัศนคติ โดยเฉพาะทัศนคติต่อวิทยาศาสตร์ และทัศนคติที่มีการเรียนรู้ ทางวิทยาศาสตร์ นั้นต่างก็ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 4) ปัจจัยด้านความรู้ ความสามารถทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทั่วไป และความสามารถในการใช้เหตุผลในการ คิด ต่างก็มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย ได้แก่ วิธี

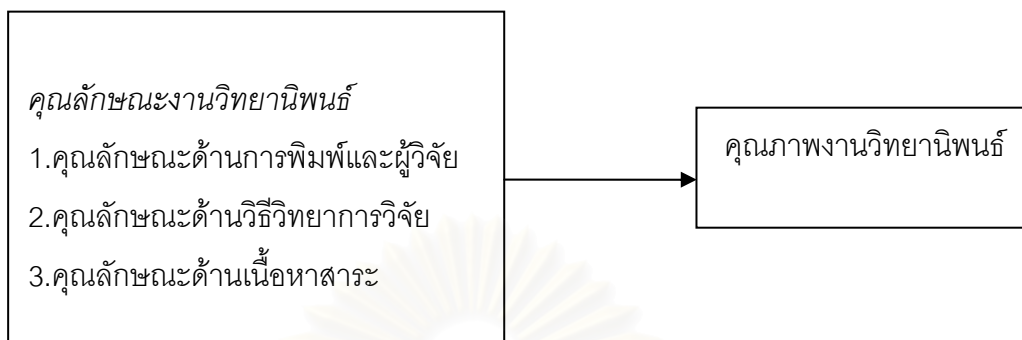
วิทยาการวิจัย ปีที่พิมพ์ การตั้งสมมติฐาน วิธีการคำนวณหาค่าขนาดอิทธิพล อายุ และระดับการศึกษา สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

Etsey, Y. Kafui ; Snetzler, Suzi.1998. ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศของนักเรียนต่อทัศนคติวิชาคณิตศาสตร์: การวิเคราะห์ห่อภิมาณ ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยทั้งสิ้นจำนวน 192 เรื่อง ในช่วงปี 1970-1995 โดยแบ่งเป็นงานวิจัยจำนวน 96 เรื่อง บทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร จำนวน 69 เรื่อง และเอกสารที่ค้นจาก ERIC จำนวน 27 เรื่อง โดยทั้งหมดได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน (จำนวนนักเรียนทั้งหมด 30,490 คน แบ่งเป็น นักเรียนชายจำนวน 15,877 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 14,613 คน) ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ ระดับการศึกษา การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ปีที่พิมพ์ และสถาบันที่ผลิต โดยมีตัวแปรตาม คือ ค่าขนาดอิทธิพลระหว่างเพศกับทัศนคติ ข้อค้นพบที่ได้ คือ เพศชายมีทัศนคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์

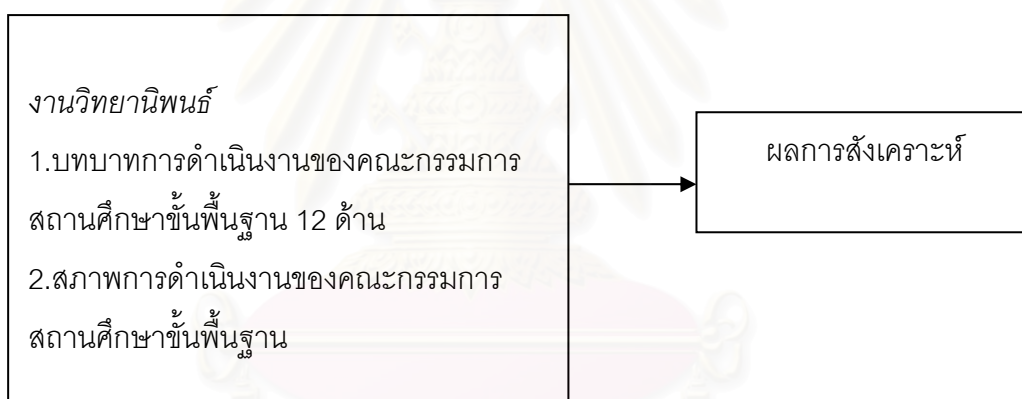

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดการวิเคราะห์คุณภาพงานวิทยานิพนธ์

กรอบแนวคิดการสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การสังเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการสังเคราะห์เชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์งาน
วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในการจัดการศึกษา และวิเคราะห์คุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย
ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาของ
มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทย หรืองานวิจัยของหน่วยงานอื่น ๆ ทั่วประเทศ ที่ศึกษาเกี่ยวกับ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาของ
มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทย ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยทักษิณ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ศึกษา
เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสภาพการดำเนินงานของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช
2542 ที่ทำแล้วเสร็จในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2547 จำนวน 50 เล่ม

กลุ่มตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้ในการสังเคราะห์มีทั้งหมด 50 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 72.46 ของ
งานวิจัยที่สืบค้นได้ โดยใช้ในการสืบค้นย้อนหลัง และการสืบค้นฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยและ
สถาบันต่าง ๆ ซึ่งพิจารณาจากชื่อเรื่องหรือบทคัดย่อที่ตรงตามเกณฑ์ โดยใช้คำสำคัญในการ
สืบค้น คือ “คณะกรรมการสถานศึกษา” และ “คณะกรรมการโรงเรียน” ใ้ดงานวิทยานิพนธ์
จำนวน 69 เรื่อง เนื่องจากงานวิทยานิพนธ์บางเล่มไม่ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2543 ซึ่งแสดงรายละเอียด
ไว้ในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนงานวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์และงานวิทยานิพนธ์ที่สืบค้นได้จากฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัย

สถาบัน	จำนวนงานวิทยานิพนธ์		ร้อยละ
	การสืบค้นฐานข้อมูลและบทคัดย่อ	งานวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์	
1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	11	9	81.82
2. มหาวิทยาลัยศิลปากร	7	5	71.43
3. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	4	2	50.00
4. มหาวิทยาลัยบูรพา	11	6	54.55
5. มหาวิทยาลัยทักษิณ	5	3	60.00
6. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	16	13	81.25
7. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	5	5	100.00
8. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	10	7	70.00
รวม	69	50	72.46

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชุด คือ แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และแบบประเมินคุณภาพของงานวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังต่อไปนี้

แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญ คือ ส่วนแรกเป็นส่วนของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับงานวิทยานิพนธ์และผู้วิจัย อาทิ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย สถาบัน เป็นต้น ส่วนที่สองเป็นส่วนของการบันทึกเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย และผลการวิจัย

ในการสร้างแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดข้อคำถามของแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยทั้ง 2 ส่วน ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรด้านต่าง ๆ 3 กลุ่มตัวแปร ได้แก่ กลุ่มตัวแปรด้านการพิมพ์และผู้วิจัย ด้านวิธีวิทยาการวิจัย และด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย

2. ร่างแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย จากนั้นนำแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยไปทดลองใช้บันทึกข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 เรื่อง เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษา และความครอบคลุมในการเก็บข้อมูลตัวแปรคุณลักษณะของงานวิจัยก่อนจะนำมาปรับปรุงให้มีความชัดเจนและครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษามากขึ้น
3. นำแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความครอบคลุมของตัวแปรด้านคุณลักษณะงานวิจัย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำเสนอแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ข) ตรวจสอบคุณภาพ จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง
5. นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้งก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย เพื่อนำคะแนนดังกล่าวมาเป็นตัวแปรหนึ่งในการวิจัย แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการพิจารณาคุณภาพงานวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยจากเอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพงานวิจัยของ วรธรณี อริยะสินสมบุญ (2544) ภริดีวัชรสินธุ์ (2544) และ ทศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ (2548) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดหัวข้อการประเมินคุณภาพงานวิจัย
2. สร้างแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย จากนั้นนำแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยไปทดลองใช้บันทึกข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 เรื่อง และทำการปรับปรุง จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความชัดเจนและความครอบคลุมของประเด็นที่จะประเมิน รวมทั้งเกณฑ์ที่กำหนด ก่อนนำมาปรับปรุงแก้ไข
3. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความชัดเจนของภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหาที่จะทำการประเมิน ผู้วิจัยปรับปรุงหัวข้อการประเมิน ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
4. นำแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยที่ผ่านการแก้ไขแล้วมาทดลองฝึกประเมินร่วมกับผู้ร่วมประเมิน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) โดยนำคะแนนการประเมินคุณภาพงานวิจัยระหว่างผู้วิจัย (ผู้ประเมินคนที่ 1) และผู้ร่วมประเมินคนที่ 2 มาหาค่าความสัมพันธ์โดยใช้สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation) ซึ่งจะประเมินงานวิจัยโดยสุ่มมา 1 เล่ม ผลการตรวจสอบ พบว่า คะแนนการประเมินงานวิจัยของผู้ประเมินคนที่ 1 และคนที่ 2 มี

ความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ .01 ($r=.894$) ดังตารางที่ 3.2 เมื่อตรวจสอบความสอดคล้องรายข้อ พบว่า มีประเด็นที่ผู้วิจัยประเมินคนที่ 1 และ 2 ประเมินได้สอดคล้องกัน 21 ข้อ จาก 27 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 75 หลังจากนั้นผู้ประเมินคนที่ 1 และ 2 นำแบบประเมินในข้อที่ประเมินไม่ตรงกันมาพิจารณาร่วมกัน โดยปรับคำถามหรือเกณฑ์การให้คะแนนให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น จนกระทั่งผู้ประเมินสามารถประเมินได้สอดคล้องกันทุกข้อ

ตารางที่ 3.2 ความสัมพันธ์ของคะแนนการประเมินงานวิจัยระหว่างผู้ประเมิน

ตัวแปร	N	Mean	SD	r
ผู้ประเมินคนที่ 1	27	3.07	1.07	0.894**
ผู้ประเมินคนที่ 2	27	2.89	1.01	

มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

5. ปรับปรุงหัวข้อการประเมินและจัดพิมพ์แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และนำไปวิเคราะห์งานวิจัยทั้งหมด

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ คือ คุณลักษณะงานวิจัย ตัวแปรตาม คือ คุณภาพของงานวิจัย ในส่วนของการสังเคราะห์เนื้อหา นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ 2 ประเด็น คือ บทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยด้านการพิมพ์และผู้วิจัย ด้านวิธีวิทยาการวิจัย ซึ่งเป็นตัวแปรที่จะใช้ในการวิเคราะห์ระดับเล่มวิทยานิพนธ์ โดยมีตัวแปรรวมทั้งสิ้น 23 ตัวแปร เป็นตัวแปรจัดประเภท (Catagorial Variable) จำนวน 15 ตัวแปร และเป็นตัวแปรต่อเนื่อง (Continuous Variable) จำนวน 8 ตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่เป็นตัวแปรจัดประเภท มีทั้งสิ้น 15 ตัวแปร ดังนี้

1.1 ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยด้านการพิมพ์และผู้วิจัย ที่เป็นตัวแปรจัดประเภท

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย ได้แก่ สถาบันที่ผลิต คณะที่ผลิต สาขาวิชาที่ผลิต ปีที่ผลิต เพศผู้วิจัย ประเภทของงานวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

สถาบันที่ผลิตงานวิจัย หมายถึง สถาบันการศึกษาที่ผู้วิจัยมีสถานภาพเป็นนิสิต นักศึกษา ตามที่ระบุไว้ในปกวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะที่ผลิต หมายถึง คณะที่ผู้วิจัยศึกษาในสถาบันการศึกษา ตามที่ระบุบนปกหน้า วิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย คณะครุศาสตร์ / คณะศึกษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์

สาขาวิชาที่ผลิต หมายถึง สาขาที่ผู้วิจัยศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ผลิตงานวิจัย ประกอบด้วย สาขาบริหารการศึกษา พัฒนาสังคม/พัฒนศึกษา/พัฒนศาสตร์

ปีที่ผลิต หมายถึง ปีการศึกษาที่ระบุบนปกหน้าของวิทยานิพนธ์ ซึ่งผลิตเผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ.2540-2547

เพศผู้วิจัย หมายถึง สถานภาพที่ระบุเพศของผู้วิจัย ซึ่งแบ่งเป็นเพศหญิงและเพศชาย

ประเภทของงานวิจัย หมายถึง ลักษณะของงานวิจัย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ตามสถานภาพของผู้วิจัย คือ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท และวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต

1.2 ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยด้านวิธีวิทยาการวิจัย ที่เป็นตัวแปรจัดประเภท

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย ได้แก่ วัตถุประสงค์การวิจัย ประเภทสมมติฐาน ภูมิภาคที่ศึกษา วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ประเภทเครื่องมือ ความตรงของเครื่องมือ ชนิดของความเที่ยง และการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์การวิจัย หมายถึง ความมุ่งหมายของผู้วิจัยที่ต้องการศึกษา เพื่อให้บรรลุผล ที่ทำการวิจัยตามที่ระบุไว้ในงานวิจัย ประกอบด้วย การบรรยาย เปรียบเทียบ อธิบาย หาความสัมพันธ์ วิจัยและพัฒนา

ประเภทสมมติฐาน หมายถึง ลักษณะการตั้งสมมติฐานที่ระบุไว้ในงานวิจัย จำแนกเป็น ไม่มีสมมติฐานการวิจัย สมมติฐานแบบมีทิศทาง สมมติฐานแบบไม่มีทิศทาง

ภูมิภาคที่ศึกษา หมายถึง จังหวัดที่ผู้วิจัยศึกษาโดยแบ่งตามภูมิภาคของประเทศ ซึ่งระบุไว้ในชื่องานวิจัยหรือในขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยหัวข้อประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง หมายถึง วิธีการได้มาของกลุ่มตัวอย่างที่ระบุไว้ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ได้มาจากการกลุ่มประชากร เลือกแบบเจาะจง สุ่มแบบง่าย สุ่มแบบเป็นระบบ สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม สุ่มแบบแบ่งชั้น และสุ่มแบบหลายขั้นตอน

สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง หมายถึง สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ระบุไว้โดยผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษากับบุคคลกลุ่มนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ ประชาชนทั่วไป

ประเภทเครื่องมือ หมายถึง ประเภทของเครื่องมือที่ผู้วิจัยระบุไว้ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสังเกต การสัมภาษณ์ แบบบันทึก ศึกษาเอกสาร

ความตรงของเครื่องมือ หมายถึง ประเภทของการตรวจสอบเนื้อหาของเครื่องมือจะมีความสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด ประกอบด้วย ความตรงตามเนื้อหา ความตรงตามโครงสร้าง ความตรงตามสภาพ ความตรงเชิงพยากรณ์ ความตรงเชิงเนื้อหาและโครงสร้าง และความตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์

ชนิดของความเที่ยง หมายถึง ประเภทของการตรวจสอบความคงที่ของเครื่องมือ โดยพิจารณาข้อคำถามในเครื่องมือวัดเป็นเรื่องเดียวกันหรือไม่ ประกอบด้วย สัมประสิทธิ์อัลฟา (α -coefficient) และ Kuder-Richardson

การวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง สถิติที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยระบุไว้ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา สถิติพื้นฐาน t-test ANOVA simple correlation simple regression multiple correlation multiple regression

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่เป็นตัวแปรต่อเนื่อง มีทั้งสิ้น 8 ตัวแปร

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่จัดเป็นตัวแปรต่อเนื่อง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ จำนวนหน้า จำนวนสมมติฐาน จำนวนตัวแปรต้น จำนวนตัวแปรตาม ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวนเครื่องมือ ค่าความเที่ยง และคะแนนประเมินงานวิจัย

สำหรับการสังเคราะห์เนื้อหา นำข้อค้นพบที่ได้จากงานวิทยานิพนธ์มาวิเคราะห์สังเคราะห์ และสรุปตามข้อค้นพบ โดยได้กำหนดแนวทางในการศึกษาไว้ 2 ประเด็น คือ

1. บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยกัน 2 ประเด็น คือ บทบาท และบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารที่มีต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยบทบาทดังกล่าวจะเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกอบด้วยบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ 12 ประการ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
 2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
 3. ให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับของ
ท้องถิ่น
 4. กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
 5. ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง
มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน
 6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มี
ความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
 7. เสนอแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ
ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา
 8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี
ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ
 9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับ
องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการ
พัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
 10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอ
ต่อสาธารณชน
 11. แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและหรือ คณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบ
นี้ตามที่เห็นสมควร
 12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา
- 2. สภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**
1. การคัดเลือกและปัจจัยในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 2. การดำเนินงานหลังจากการได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน ประกอบด้วย
 - 2.1 ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.2 ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมแนวทางแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สํารวจงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ ผู้วิจัยได้สำรวจรายชื่อวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยทั่วไปที่ศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงปี พ.ศ.2540- 2547

1.1 สํารวจงานวิจัยจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทยของศูนย์บริการสารสนเทศทางเทคโนโลยีไทย (technical information access center) และฐานข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (สกววิจัยแห่งชาติ) ที่ศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้คำสำคัญในการสืบค้น คือ “คณะกรรมการสถานศึกษา” และ “คณะกรรมการโรงเรียน”

1.2 การสืบค้นย้อนหลัง (ancestry approach) โดยสำรวจรายชื่องานวิจัยจากรายงานการอ้างอิงของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะศึกษาที่ได้รายชื่อมาก่อนแล้ว

1.3 คัดเลือกงานวิทยานิพนธ์ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด โดยการอ่านรายงานการวิจัยอย่างคร่าว ๆ หรือการอ่านบทคัดย่อ

2. รวบรวมงานวิทยานิพนธ์ที่จะนำมาสังเคราะห์ โดยแสวงหางานวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ โดยการติดต่อใช้บริการถ่ายเอกสารระหว่างมหาวิทยาลัย การขอถ่ายเอกสารด้วยตนเอง

3. ศึกษางานวิทยานิพนธ์และบันทึกข้อมูลที่ได้ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยอ่านวิทยานิพนธ์อย่างน้อย 2 รอบ รอบแรก เพื่อเก็บสาระบันทึกคุณลักษณะของงานวิจัยเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยนำแบบบันทึกงานวิจัยที่รวบรวมมาได้นั้นมากำหนดรหัส (Code) และบันทึกข้อมูล สำหรับการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา ผู้วิจัยทำการศึกษางานวิทยานิพนธ์รวมทั้งผลการวิจัยอย่างละเอียด เพื่อให้ทราบสาระของวิทยานิพนธ์ในการสังเคราะห์เนื้อหาต่อไป (วรรณิ อริยะสินสมบูรณ์, 2544)

4. ตรวจสอบผลการบันทึกสาระจากงานวิจัย หากพบว่ามีส่วนที่บกพร่อง ผู้วิจัยจะดำเนินการอ่านวิทยานิพนธ์และบันทึกเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของงานวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในตัวแปรแต่ละด้าน เพื่อให้ทราบลักษณะการแจกแจงของตัวแปรแต่ละตัว สถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (skewness) ค่าความโด่ง (kurtosis)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาของงานวิทยานิพนธ์แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงของข้อมูล สถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวน

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (skewness) ค่าความโด่ง (kurtosis) จากนั้นผู้วิจัยจะแปลงตัวแปรเชิงคุณภาพให้เป็นตัวแปรหุ่น (dummy code) ทำการวิเคราะห์ผลของตัวแปรคุณลักษณะของงานวิจัย (ตัวแปรอิสระ) ที่มีต่อคุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ (ตัวแปรตาม) โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis)

ตอนที่ 3 การสังเคราะห์ข้อค้นพบจากการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา ประเด็นในการสังเคราะห์บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีด้วยกัน 4 ประเด็น ผู้วิจัยใช้วิธีแจกแจงความถี่ และหาค่าเฉลี่ยเพื่อจัดอันดับซึ่งผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยที่ปรากฏในงานวิจัย/วิทยานิพนธ์ ในแต่ละเล่มมาหาค่าเฉลี่ยรวมอีกครั้ง เพื่อให้ทราบถึงระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ในบางประเด็นผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เนื้อหาเพิ่มเติม

ตอนที่ 4 การสังเคราะห์ข้อค้นพบจากการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา ประเด็นในการสังเคราะห์บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีด้วยกัน 2 ประเด็น ผู้วิจัยใช้วิธีแจกแจงความถี่และการสังเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการสังเคราะห์เชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา และวิเคราะห์คุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลแยกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของงานวิทยานิพนธ์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คุณภาพของงานวิทยานิพนธ์

ตอนที่ 3 การสังเคราะห์ข้อค้นพบจากการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 4 การสังเคราะห์ข้อค้นพบจากการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อแทนค่าสถิติ และสื่อความหมาย ดังนี้

Mean	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (mean)
SD	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
Max	หมายถึง	ค่าสูงสุด
Min	หมายถึง	ค่าต่ำสุด
Sk	หมายถึง	ค่าความเบ้ (Skewness)
Ku	หมายถึง	ค่าความโด่ง (Kurtosis)
CV	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (coefficient of variation)
N	หมายถึง	จำนวนงานวิจัย / วิทยานิพนธ์
B	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ
β	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปค่าคะแนนมาตรฐาน
SE.B	หมายถึง	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพในการพยากรณ์
Constant	หมายถึง	ค่าคงที่ของสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของงานวิทยานิพนธ์

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่เป็นตัวแปรจัดประเภท

การนำเสนอตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่เป็นตัวแปรจัดประเภทจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ คุณลักษณะของงานวิจัยด้านการพิมพ์และผู้วิจัย คุณลักษณะของงานวิจัยด้านวิธีวิทยาการวิจัย และคุณลักษณะของงานวิจัยด้านเนื้อหาสาระ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของงานวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์จำแนกตามคุณลักษณะงานวิจัย

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย	จำนวนงานวิจัย	ร้อยละ
<i>คุณลักษณะด้านการพิมพ์และผู้วิจัย</i>		
ปีที่ผลิต		
พ.ศ.2540	1	2.00
พ.ศ.2541	-	-
พ.ศ.2542	-	-
พ.ศ.2543	2	4.00
พ.ศ.2544	13	26.00
พ.ศ.2545	14	28.00
พ.ศ.2546	15	30.00
พ.ศ.2547	5	10.00
รวม	50	100.00
สถาบันที่ผลิต		
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	9	18.00
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	2	4.00
มหาวิทยาลัยศิลปากร	5	10.00
มหาวิทยาลัยบูรพา	6	12.00
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	13	26.00
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	7	14.00
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	5	10.00
มหาวิทยาลัยทักษิณ	3	6.00
รวม	50	100.00

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย	จำนวนงานวิจัย	ร้อยละ
คณะที่ผลิต		
ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์	49	98.00
อื่นๆ (ศิลปศาสตร์)	1	2.00
รวม	50	100.00
สาขาวิชาที่ผลิต		
บริหารการศึกษา	49	98.00
พัฒนาสังคม / พัฒนศึกษา	1	2.00
รวม	50	100.00
เพศผู้วิจัย		
หญิง	9	18.00
ชาย	41	82.00
รวม	50	100.00
ประเภทงานวิจัย		
วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท	49	98.0
วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก	1	2.00
รวม	50	100.00
คุณลักษณะด้านวิธีวิทยาการวิจัย		
วัตถุประสงค์		
บรรยาย/ศึกษา	18	36.00
บรรยาย/ศึกษา เปรียบเทียบ	24	48.00
บรรยาย/ศึกษา อธิบาย	2	4.00
บรรยาย/ศึกษา หาความสัมพันธ์	1	2.00
บรรยาย/ศึกษา เปรียบเทียบ วิจัยและพัฒนา	1	2.00
บรรยาย/ศึกษา อธิบาย หาความสัมพันธ์	3	6.00
บรรยาย/ศึกษา อธิบาย วิจัยและพัฒนา	1	2.00
รวม	50	100.00

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย	จำนวนงานวิจัย	ร้อยละ
ประเภทสมมติฐาน		
ไม่มีสมมติฐาน	27	54.00
ไม่มีทิศทาง	23	46.00
รวม	50	100.00
ภูมิภาคที่ศึกษา		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	23	46.00
ภาคกลาง	8	16.00
ภาคตะวันออก	7	14.00
ภาคตะวันตก	2	4.00
ภาคใต้	10	20.00
รวม	50	100.00
วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง		
เลือกเจาะจง	14	28.00
สุ่มอย่างง่าย	11	22.00
สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม	1	2.00
สุ่มแบบแบ่งชั้น	16	32.00
สุ่มแบบหลายขั้นตอน	8	16.00
รวม	50	100.00
สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง		
ผู้บริหาร	6	12.00
คณะกรรมการสถานศึกษา	38	76.00
ศึกษานิเทศก์	1	2.00
ผู้บริหาร ครู	1	2.00
ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา	3	6.00
ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา	1	2.00
รวม	50	100.00

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย	จำนวนงานวิจัย	ร้อยละ
ประเภทเครื่องมือ		
แบบสอบถาม	41	82.00
แบบสอบถาม แบบสังเกต	1	2.00
แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์	6	12.00
แบบสอบถาม แบบบันทึก	1	2.00
แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก	1	2.00
รวม	50	100.00
ความตรงของเครื่องมือ		
ความตรงตามเนื้อหา	32	64.00
ความตรงตามสภาพ	1	2.00
ความตรงตามเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง	13	26.00
ไม่ระบุ	4	8.00
รวม	50	100.00
ชนิดความเที่ยง		
α - coefficient	40	80.00
ไม่ระบุ	10	20.00
รวม	50	100.00
การวิเคราะห์ข้อมูล		
descriptive statistic	19	38.00
multiple correlation, multiple regression	1	2.00
content analysis, descriptive statistic	3	6.00
content analysis, descriptive statistic, t-test	2	4.00
content analysis, descriptive statistic, ANOVA	1	2.00
descriptive statistic, t-test	12	24.00
descriptive statistic, ANOVA	9	18.00
descriptive statistic, simple correlation	1	2.00
descriptive statistic, multiple regression	1	2.00
descriptive statistic simple correlation, regression	1	2.00
multiple correlation, regression		
รวม	50	100.00

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย	จำนวนงานวิจัย	ร้อยละ
คุณลักษณะด้านเนื้อหาสาระ		
บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		
บทบาทที่ปฏิบัติจริง	26	89.66
บทบาทที่คาดหวัง	3	10.34
รวม	29	100
สภาพการดำเนินงาน		
คุณลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษา	17	53.13
คุณลักษณะของผู้บริหารและบุคลากร	2	6.25
การดำเนินงานของสถานศึกษา	3	9.38
สภาพชุมชน	1	3.13
คุณลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษา การดำเนินงานของสถานศึกษา	5	15.63
คุณลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษา การดำเนินงานของสถานศึกษา สภาพชุมชน	3	9.38
การดำเนินงานของสถานศึกษา สภาพชุมชน	1	3.13

จากวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ทั้งหมด 50 เล่ม เมื่อพิจารณาคุณลักษณะงานวิจัยด้านการพิมพ์และผู้วิจัย พบว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ผลิตในช่วงปี พ.ศ.2544 ถึง พ.ศ.2546 โดย พ.ศ. 2546 ผลิตมากที่สุด (ร้อยละ 30) ส่วนใหญ่ผลิตจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นมากที่สุด (ร้อยละ 26) วิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์เกือบทั้งหมดเป็นงานวิทยานิพนธ์ของคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ (ร้อยละ 98) สาขาวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด คือ สาขาบริหารการศึกษา (ร้อยละ 98) และเป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท (ร้อยละ 98) โดยมีงานวิจัยเพียง 1 เล่มเท่านั้นที่เป็นเป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ นอกจากนี้ผู้วิจัยเป็นเพศชาย (ร้อยละ 82) มากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 18)

คุณลักษณะงานวิจัยด้านวิธีวิทยาการวิจัย พบว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยาย / ศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบมากที่สุด (ร้อยละ 48) รองลงมา คือ เพื่อบรรยาย / ศึกษา (ร้อยละ 36) ในด้านสมมติฐานนั้น พบว่า เป็นงานวิทยานิพนธ์ที่ไม่มีสมมติฐานมากที่สุด (ร้อยละ

54) สำหรับงานวิทยานิพนธ์ที่มีสมมติฐานจะเป็นสมมติฐานที่ไม่มีทิศทาง (ร้อยละ 46) เป็นส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาภูมิภาคที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า ศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด (ร้อยละ 46) รองลงมา คือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออก (ร้อยละ 20, 16 และ 14 ตามลำดับ) โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นมากที่สุด (ร้อยละ 32) รองลงมา คือ เลือกรูปแบบเจาะจง และสุ่มอย่างง่าย (ร้อยละ 28 และ 22 ตามลำดับ) วิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 76) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ร้อยละ 82) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้มีการตรวจสอบความเชิงตามเนื้อหามากที่สุด (ร้อยละ 64) และมีการหาความเที่ยงโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) มากที่สุด (ร้อยละ 80) เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีการวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยายมากที่สุด (ร้อยละ 38) รองลงมา คือ วิเคราะห์สถิติเชิงบรรยายร่วมกับสถิติทดสอบที (t-test) (ร้อยละ 24)

คุณลักษณะด้านเนื้อหาสาระ พบว่า มีวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาบทบาทการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาเพียง 29 เล่ม โดยแบ่งประเด็นศึกษาเป็น 2 ประเด็น คือ บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงมากที่สุด (ร้อยละ 89.66) ในส่วนสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า งานวิจัยทั้ง 50 เล่ม ในแต่ละเล่มมีการศึกษาสภาพการดำเนินงานมากกว่า 1 เรื่อง โดยศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 53.13)

จากการวิเคราะห์งานวิจัย/วิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์โดยจำแนกงานวิจัยทั้ง 50 เล่ม ตามประเด็นที่ศึกษา ประเภทการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และระเบียบวิธีวิทยาการวิจัย เพื่อให้เห็นว่ามีวิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ในประเด็นใดบ้าง โดยสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.2

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 งานวิจัย / วิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา ประเภทการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และระเบียบวิธีวิทยาการวิจัย

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเภทการวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	การออกแบบการวัด	การวิเคราะห์ข้อมูล
1.บทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	1.1 บทบาทที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติจริง	- เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	-เชิงบรรยาย	-คณะกรรมการสถานศึกษา	-แบบเจาะจง -สุ่มอย่างง่าย -สุ่มแบบแบ่งชั้น	-แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิงเนื้อหา	-descriptive statistic
		- เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา -ตามสถานภาพของคณะกรรมการ -ตามขนาดของโรงเรียน -ตามคุณภาพของนักเรียน -ตามเพศของคณะกรรมการ	-เชิงบรรยาย,เปรียบเทียบ	-ผู้บริหาร -ผู้บริหารและครู -ผู้บริหารและคณะกรรมการ	-สุ่มหลายชั้นตอน	-ความตรงเชิงโครงสร้าง -สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค	-descriptive statistic ร่วมกับ t-test -descriptive statistic ร่วมกับ ANOVA
	1.2 บทบาทที่ผู้บริหารคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	- เพื่อศึกษาบทบาทที่ผู้บริหารคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	-เชิงบรรยาย	-ผู้บริหาร	-สุ่มแบบแบ่งชั้น -แบบเจาะจง	-แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิงเนื้อหา α -coefficient	-descriptive statistic

ตาราง 4.2 (ต่อ)

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเภทการวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	การออกแบบการวัด	การวิเคราะห์ข้อมูล
	1.3ความต้องการในการพัฒนาตนเองต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	-เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน -เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	-เชิงบรรยายเปรียบเทียบ	-คณะกรรมการสถานศึกษา	-สุ่มแบบแบ่งชั้น -สุ่มอย่างง่าย	-แบบสัมภาษณ์ -แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิงเนื้อหา -สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค	-Content analysis -descriptive statistic ร่วมกับ ANOVA
2.สภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	2.1คุณลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษา	-เพื่อทราบปัจจัยจุดใจและเพื่อเปรียบเทียบการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา -ด้านความมีชื่อเสียงของสถานศึกษา -ด้านการยอมรับนับถือ -ด้านผลประโยชน์ที่ได้รับ -ด้านโอกาสที่ได้รับ ความก้าวหน้าในอนาคต	-เชิงบรรยาย,เปรียบเทียบ	-คณะกรรมการสถานศึกษา	-สุ่มอย่างง่าย	-แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิงเนื้อหา -สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค	-descriptive statistic ร่วมกับ t-test

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	วัตถุประสงค์ การวิจัย	ประเภท การวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	การคัดเลือก กลุ่มตัวอย่าง	การออกแบบ การวัด	การวิเคราะห์ ข้อมูล
	2.1คุณลักษณะของ คณะกรรมการ สถานศึกษา (ต่อ)	-เพื่อศึกษาการคัดเลือกบุคคลใน การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ สถานศึกษา -การประชาสัมพันธ์	-เชิงบรรยาย	-ผู้บริหาร	-แบบเจาะจง		-descriptive statistic
		-เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ คณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ	-เชิงบรรยาย ,เปรียบเทียบ	-คณะกรรมการ สถานศึกษา	-สุ่มแบบแบ่งชั้น	แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิง เนื้อหา -สัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบาค	-descriptive statistic ร่วมกับ t-test
		-เพื่อรวบรวมปัญหาและแนว ทางแก้ไขเกี่ยวกับคณะกรรมการ สถานศึกษาต่อการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษา	-เชิงบรรยาย	-คณะกรรมการ สถานศึกษา -ผู้บริหารและ คณะกรรมการ	-สุ่มแบบแบ่งชั้น -สุ่มอย่างง่าย -แบบเจาะจง		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	วัตถุประสงค์ การวิจัย	ประเภท การวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	การคัดเลือก กลุ่มตัวอย่าง	การออกแบบ การวัด	การวิเคราะห์ ข้อมูล
	2.2คุณลักษณะของ ผู้บริหารและบุคลากร (ต่อ)	-เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้บริหาร	-เชิงบรรยาย ,เปรียบเทียบ	-คณะกรรมการ สถานศึกษา	-แบบเจาะจง	แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิง เนื้อหา -สัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบาค	-descriptive statistic
		-เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหาร ของผู้บริหารที่มีต่อการปฏิบัติ หน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษา	-เชิงบรรยาย, หา ความสัมพันธ์	-คณะกรรมการ สถานศึกษา	-สุ่มอย่างง่าย	-แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิง เนื้อหา -สัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบาค	-descriptive statistic ร่วมกับ ANOVA
		-เพื่อรวบรวมปัญหาและแนว ทางการแก้ไข	-เชิงบรรยาย	-คณะกรรมการ สถานศึกษา -ผู้บริหาร	-สุ่มอย่างง่าย -สุ่มแบบแบ่งชั้น	-แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิง เนื้อหา - α -coefficient	-content analysisร่วมกับ descriptive statistic

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	วัตถุประสงค์ การวิจัย	ประเภท การวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	การคัดเลือก กลุ่มตัวอย่าง	การออกแบบ การวัด	การวิเคราะห์ ข้อมูล
	2.3สภาพชุมชน	-เพื่อรวบรวมปัญหาที่ส่งผลต่อ การดำเนินงานของ คณะกรรมการ	-เชิงบรรยาย	-คณะกรรมการ สถานศึกษา -ผู้บริหาร	-สุ่มหลาย ขั้นตอน -สุ่มอย่างง่าย	-แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิง เนื้อหา	-content analysisร่วมกับ descriptive statistic
	2.4คุณลักษณะของ คณะกรรมการ สถานศึกษา และการ ดำเนินงานของ สถานศึกษา	-เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบุคคลที่มี ความสัมพันธ์ต่อการบริหารจัดการ การศึกษา	-เชิงบรรยาย, อธิบาย	-คณะกรรมการ สถานศึกษา	-สุ่มแบบแบ่งชั้น	-แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิง เนื้อหา -สัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบาค	descriptive statistic ร่วมกับ multiple regression
		-เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณภาพการ จัดการศึกษา	-เชิงบรรยาย เปรียบเทียบ	-คณะกรรมการ สถานศึกษา	-สุ่มแบบแบ่งชั้น	-แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิง เนื้อหา -สัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบาค	-descriptive statistic ร่วมกับ t-test

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	วัตถุประสงค์ การวิจัย	ประเภท การวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	การคัดเลือก กลุ่มตัวอย่าง	การออกแบบ การวัด	การวิเคราะห์ ข้อมูล
	2.4คุณลักษณะของ คณะกรรมการ สถานศึกษา และการ ดำเนินงานของ สถานศึกษา (ต่อ)	-เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการ ดำเนินงานของคณะกรรมการ สถานศึกษา	-เชิงบรรยาย	-คณะกรรมการ สถานศึกษา	-สุ่มอย่างง่าย	-แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิง เนื้อหา -สัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบาค	-content analysisร่วมกับ descriptive statistic
	2.5คุณลักษณะของ คณะกรรมการ สถานศึกษา การดำเนินงานของ สถานศึกษา และ สภาพชุมชน	-เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการ มีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาในการบริหารจัดการ การศึกษา	-เชิงบรรยาย อธิบาย และ วิจัยและ พัฒนา	-คณะกรรมการ สถานศึกษา	-สุ่มอย่างง่าย	-แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบบันทึก และ แบบสัมภาษณ์	-content analysis, descriptive statistic และ ANOVA
		-เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการ ดำเนินงานของคณะกรรมการ สถานศึกษา	-เชิงบรรยาย	-คณะกรรมการ สถานศึกษา	-แบบเจาะจง -สุ่มหลาย ขั้นตอน	-แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิง เนื้อหา - α -coefficient	-descriptive statistic

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเภทการวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	การออกแบบการวัด	การวิเคราะห์ข้อมูล
	2.5คุณลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษา การดำเนินงานของสถานศึกษา และสภาพชุมชน (ต่อ)	-เพื่อรวบรวมปัญหาและแนวทางการแก้ไข	-เชิงบรรยาย	-คณะกรรมการสถานศึกษา -ผู้บริหาร	-สุ่มหลายขั้นตอน	-แบบสอบถาม -แบบสัมภาษณ์ วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิงเนื้อหา - α -coefficient	-content analysisร่วมกับ descriptive statistic
	2.6การดำเนินงานของสถานศึกษา และสภาพชุมชน	-เพื่อศึกษาการดำเนินงานและความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	-เชิงบรรยาย อธิบายหาความสัมพันธ์	-ผู้บริหารและคณะกรรมการ -ศึกษานิเทศก์	-สุ่มหลายขั้นตอน	-แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิงเนื้อหา	-descriptive statistic ร่วมกับ ANOVA
		-เพื่อรวบรวมปัญหาและแนวทางการแก้ไข	-เชิงบรรยาย	-ผู้บริหาร -คณะกรรมการสถานศึกษา -ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการ	-สุ่มหลายขั้นตอน -สุ่มอย่างง่าย	-แบบสอบถาม วิธีการตรวจสอบ -ความตรงเชิงเนื้อหา	-Content analysis

จากตารางที่ 4.2 พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้ง 50 เล่ม ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก และในแต่ละประเด็นหลักดังกล่าวได้มีการแบ่งย่อยเป็นประเด็นย่อย ซึ่งในแต่ละประเด็นนั้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. บทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 ประเด็นย่อย ดังนี้

1.1 บทบาทที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติจริง พบว่า งานวิจัย / วิทยานิพนธ์ทั้ง 26 เล่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะศึกษาถึงระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติจริงแล้ว ยังมีการศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแปรขนาดของสถานศึกษา ตัวแปรเพศ และตัวแปรคุณภาพของนักเรียน ว่าตัวแปรเหล่านี้ส่งผลต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร และครู เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถาม

1.2 บทบาทที่ผู้บริหารคาดหวังต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีงานวิจัย / วิทยานิพนธ์ จำนวน 3 เล่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทที่ผู้บริหารคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งงานวิจัย / วิทยานิพนธ์ทั้ง 3 เล่มดังกล่าว เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย โดยศึกษากับผู้บริหาร เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถาม

1.3 ความต้องการในการพัฒนาตนเองต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีงานวิจัย / วิทยานิพนธ์ จำนวน 4 เล่มมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา และศึกษาถึงรูปแบบการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์

2. สภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เนื่องจากประเด็นดังกล่าวมีประเด็นย่อยที่หลากหลาย วัตถุประสงค์ในการวิจัยจึงแตกต่างกันออกไป เช่น เพื่อบรรยาย เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ อธิบาย และ วิจัยและพัฒนา ซึ่งในแต่ละเล่มนั้นอาจมีได้มากกว่า 1 วัตถุประสงค์ ทำให้มีงานวิจัย/วิทยานิพนธ์บางเล่มศึกษามากกว่า 1 ประเด็นย่อยดังกล่าว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา นอกจากนี้ พบว่า เครื่องมือที่ใช้ก็มีความหลากหลายเช่นกัน เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึก เป็นต้น สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครู ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษานิเทศก์

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่เป็นตัวแปรต่อเนื่อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่เป็นตัวแปรต่อเนื่อง ผู้วิจัยนำเสนอในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าสถิติพื้นฐานตัวแปรคุณลักษณะที่เป็นตัวแปรต่อเนื่อง

ตัวแปร	N	Mean	SD	CV	Min	Max	Sk	Ku
จำนวนหน้า	50	101.98	32.21	31.58	56	213	1.31	2.44
จำนวนสมมติฐาน	50	0.72	1.01	140.28	0	5	1.96	5.39
ขนาดกลุ่มตัวอย่าง	50	327.52	195.46	59.68	34	978	1.45	2.56
จำนวนเครื่องมือ	50	1.24	0.77	62.10	1	6	5.12	30.5
ค่าความเที่ยง	50	0.94	1.51	160.64	0	0.99	-6.19	39.1
คะแนนการประเมิน	50	2.82	0.3	10.64	2.2	3.68	0.51	0.89

จากตาราง พบว่า จำนวนวิทยานิพนธ์ทั้ง 50 เล่ม จำนวนหน้าของงานวิทยานิพนธ์มีความแตกต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ในช่วง 56 ถึง 213 หน้า มีจำนวนหน้าเฉลี่ย 102 หน้า มีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ขวา ($Sk=1.31$) และมีลักษณะการแจกแจงสูงกว่าโค้งปกติ ($ku=2.44$) แสดงว่า งานวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีความหนาต่ำกว่า 102 หน้า เนื่องจากค่าความโด่งมีค่ามาก นั่นคือ วิทยานิพนธ์แต่ละเล่มมีจำนวนหน้าต่างกันไม่มาก จำนวนสมมติฐานมีค่าเฉลี่ย 1 ข้อ การแจกแจงข้อมูลมีลักษณะเบ้ขวา ($Sk=1.96$) และมีลักษณะการแจกแจงข้อมูลสูงกว่าโค้งปกติ ($ku=5.39$) แสดงว่า งานวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ไม่มีสมมติฐาน งานวิทยานิพนธ์ทั้งหมดที่นำมาสังเคราะห์มีขนาดกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันมาก คือ อยู่ในช่วง 34 ถึง 978 คน โดยมีค่าเฉลี่ย 328 คน การแจกแจงข้อมูลมีลักษณะเบ้ขวา ($Sk=1.45$) มีการแจกแจงสูงกว่าโค้งปกติ ($ku=2.56$) แสดงว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างของงานวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีค่าน้อยกว่า 328 คน และในแต่ละเล่มของงานวิทยานิพนธ์ขนาดกลุ่มตัวอย่างต่างกันไม่มากเนื่องจากค่าความโด่งมีค่ามาก สำหรับจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีค่าเฉลี่ย 1-2 เครื่องมือ การแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะเบ้ขวา ($Sk=5.12$) และมีลักษณะการแจกแจงสูงกว่าโค้งปกติ ($ku=30.5$) แสดงว่า จำนวนเครื่องมือในการวิจัยส่วนใหญ่ใช้เพียงชนิดเดียว เนื่องจากค่าความโด่งมีค่ามาก นั่นคือ วิทยานิพนธ์แต่ละเล่มมีการใช้จำนวนเครื่องมือต่างกันไม่มาก โดยมีค่าความเที่ยงเฉลี่ยเท่ากับ 0.94 การแจกแจงข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้าย ($Sk= -6.19$) แสดงว่า ค่าความเที่ยงส่วนใหญ่มีค่าสูงกว่า 0.94

สำหรับคะแนนการประเมินคุณภาพงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 50 เล่ม พบว่า งานวิทยานิพนธ์มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.82$) คะแนนคุณภาพมีตั้งแต่ 2.20 ถึง 3.68 โดยมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ขวา ($Sk=0.51$) มีลักษณะการแจกแจงของข้อมูลสูงกว่าโค้งปกติ ($ku=0.89$) แสดงว่า คุณภาพงานวิจัยส่วนใหญ่มีค่าต่ำกว่า 2.82 ไม่มากนัก

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของคุณลักษณะงานวิจัย พบว่า คุณลักษณะงานวิจัยมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตั้งแต่ 10.34 ถึง 140.28 และส่วนใหญ่มีการกระจายของข้อมูลค่อนข้างมาก (ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมากกว่า 20) โดยคุณลักษณะงานวิจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมากที่สุด คือ จำนวนสมมติฐาน และคุณลักษณะงานวิจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายน้อยที่สุด คือ คะแนนการประเมินคุณภาพงานวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของงานวิทยานิพนธ์

ในการวิเคราะห์คุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์เนื้อหาจากงานวิทยานิพนธ์แต่ละเล่มโดยใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาให้คะแนนแบบรูบริกส์ (scoring rubrics) (รายละเอียดของเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาแสดงในภาคผนวก ง) โดยมีประเด็นในการวิเคราะห์คุณภาพงานวิทยานิพนธ์ด้วยกัน 7 ประเด็น คือ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย การกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิเคราะห์ การสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ และการนำเสนอรายงานการวิจัย ซึ่งมีประเด็นย่อยทั้งหมด 27 ประเด็น การนำเสนอผลการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้แบ่งระดับคุณภาพของงานวิทยานิพนธ์เป็น 5 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง ต่ำ และค่อนข้างต่ำ โดยมีเกณฑ์ในการแปลผลการวิเคราะห์ ดังนี้

3.21 – 4.00	แสดงว่า งานวิจัยมีคุณภาพระดับดีมาก
2.41 – 3.20	แสดงว่า งานวิจัยมีคุณภาพระดับดี
1.61 – 2.40	แสดงว่า งานวิจัยมีคุณภาพระดับปานกลาง
0.81 – 1.60	แสดงว่า งานวิจัยมีคุณภาพระดับค่อนข้างต่ำ
0.00 – 0.80	แสดงว่า งานวิจัยมีคุณภาพระดับต่ำ

ในการวิเคราะห์ระดับคุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ทั้งหมด 50 เล่ม สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการประเมินคุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ในแต่ละประเด็น

ประเด็น	Mean	SD	CV	Min	Max	Sk	Ku	ระดับคุณภาพ
1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย	3.49	0.31	8.88	3.00	4.00	0.30	-0.77	ดีมาก
2.การกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย	2.03	0.63	31.03	1.00	3.60	0.52	-0.22	ปานกลาง
3.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2.49	0.75	30.12	1.00	4.00	0.27	-0.66	ดี
4.วิธีดำเนินการวิจัย								
4.1ระเบียบวิธีวิจัย	3.37	0.45	13.35	1.50	4.00	-0.26	7.18	ดีมาก
4.2เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	3.26	0.85	26.07	1.00	4.00	-1.06	0.06	ดีมาก
4.3เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล	2.98	0.50	16.78	2.00	4.00	-0.45	-0.38	ดี
4.4 การออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล	2.48	0.65	26.21	1.50	4.00	0.43	-0.68	ดี
5.ผลการวิเคราะห์	2.89	0.35	12.11	1.50	4.00	-1.09	5.94	ดี
6.การสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	3.13	0.36	11.50	2.25	4.00	-0.11	0.42	ดี
7.การนำเสนอรายงานการวิจัย	3.04	0.69	22.70	1.00	4.00	-0.54	0.09	ดี

จากตาราง พบว่า ผลการประเมินคุณภาพงานวิทยานิพนธ์มีคะแนนเฉลี่ยในแต่ละประเด็นตั้งแต่ 2.03 ถึง 3.49 เมื่อพิจารณาทั้ง 7 ประเด็น ประเด็นความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ($\bar{X} = 3.49$) ประเด็นระเบียบวิธีวิจัย ($\bar{X} = 3.37$) ประเด็นเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ($\bar{X} = 3.26$) คุณภาพงานวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับดีมาก โดยประเด็นระเบียบวิธีวิจัยและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย ($Sk = -0.26$ และ -1.06 ตามลำดับ) แสดงว่าระดับคุณภาพของงานวิจัยทั้ง 2 ประเด็นส่วนใหญ่มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของข้อมูล นอกจากนี้ประเด็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 2.49$) ประเด็นเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล ($\bar{X} = 2.98$) ประเด็นการออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 2.48$) ประเด็นผลการวิเคราะห์ ($\bar{X} = 2.89$) ประเด็นการสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ($\bar{X} = 3.13$) และประเด็นการนำเสนอรายงานการวิจัย ($\bar{X} = 3.04$) คุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับดี จากทั้ง 6 ประเด็นดังกล่าว พบว่า ประเด็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการออกแบบการวิเคราะห์

ข้อมูลมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ขวา ($Sk = 0.27$ และ 0.43 ตามลำดับ) แสดงว่าระดับคุณภาพของงานวิจัยทั้ง 2 ประเด็น ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของข้อมูล สำหรับประเด็นการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย มีคุณภาพของงานวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง และการแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะเบ้ขวา ($Sk = 0.52$) แสดงว่า คุณภาพของงานวิจัยในประเด็นดังกล่าว ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของข้อมูล

จากการวิเคราะห์คุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ทำให้ทราบว่างานวิทยานิพนธ์มีคุณภาพในระดับใด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่อธิบายคุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบการวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่มีต่อคุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ด้วยวิธี enter

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธี enter

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธี enter ซึ่งมีคุณภาพงานวิทยานิพนธ์เป็นตัวแปรตาม และตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยเป็นตัวแปรอิสระ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ตัวแปรด้านการพิมพ์และผู้วิจัย กลุ่มที่ 2 ตัวแปรด้านวิธีวิทยการวิจัย และกลุ่มที่ 3 ตัวแปรด้านเนื้อหาสาระงานวิจัย สำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยวิธี enter ในครั้งแรกผู้วิจัยใส่ตัวแปรเฉพาะกลุ่มที่ 2 ครั้งที่ 2 ประกอบด้วยตัวแปรกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 สำหรับตัวแปรกลุ่มที่ 1 ผู้วิจัยไม่ได้นำมาวิเคราะห์ เนื่องจาก ตัวแปรดังกล่าว ประกอบด้วย ปีที่ผลิต สถาบันที่ผลิต เพศผู้วิจัย และระดับงานวิจัย ซึ่งเป็นตัวแปรที่ให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการออกแบบการวิจัยในอนาคตได้น้อย

การที่ผู้วิจัยเลือกใช้วิธี enter ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยการแบ่งตัวแปรเป็น 2 กลุ่มและวิเคราะห์ทั้งหมด 2 ครั้ง เนื่องจาก ผู้วิจัยต้องการเปรียบเทียบภายในตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยในกลุ่มนั้น ๆ ว่าตัวแปรใดมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของงานวิทยานิพนธ์มากกว่ากัน ซึ่งผลการวิเคราะห์สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่อธิบายคุณภาพงาน
วิทยานิพนธ์

ตัวแปร	Step I			Step II		
	B	SE. B	β	B	SE. B	β
บทบาทที่ปฏิบัติจริง	.116	.097	.186	.024	.184	.043
บทบาทที่คาดหวัง	-.143	.171	-.136	.138	.226	.145
คุณลักษณะของคณะกรรมการ	-.135	.083	-.231	-.184	.089	-.350
คุณลักษณะของผู้บริหารและบุคลากร	-.231	.198	-.382	-0.48	.589	-.094
การดำเนินงานของสถานศึกษา	.001	.087	.001	-.058	.095	-.112
สภาพชุมชน	.059	.198	.098	.147	.541	.285
จำนวนหน้า				.003	.001	.395*
เพื่อเปรียบเทียบ				-.219	.236	-.432
เพื่อหาความสัมพันธ์				-.033	.286	-.039
เพื่อวิจัยและพัฒนา				1.289	.574	1.123
ประเภทสมมติฐาน				-.110	.210	-.217
จำนวนสมมติฐาน				-.125	.181	-.531
จำนวนตัวแปรต้น				.297	.224	1.132
จำนวนตัวแปรตาม				-.359	.274	-.619
ศึกษาภาคกลาง				.868	.229	1.146*
ศึกษาภาคตะวันออก				.386	.221	.509
ศึกษาภาคใต้				.699	.344	1.060
วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง				-.171	.152	-.260
ขนาดกลุ่มตัวอย่าง				.000	.000	-.241
สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง				-.142	.129	-.203
จำนวนเครื่องมือ				.551	.209	1.855*
แบบสอบถาม				-.514	.460	-.820
แบบสอบถาม ร่วมกับแบบสัมภาษณ์				.231	.306	.330
ความตรงตามเนื้อหา				.371	.309	.704
ความตรงตามเนื้อหาและความตรงตามโครงสร้าง				.385	.355	.717

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ตัวแปร	Step I			Step II		
	B	SE. B	β	B	SE. B	β
ค่าความเที่ยง				.436	.256	.264
descriptive analysis				1.261	.380	2.241*
analysis of variance				1.009	.539	1.994
relationship				1.07 1	.534	1.284
วิเคราะห์ทั้ง 3 ชนิด				.644	.506	.678
Constant	3.099	.201		-9.304	3.353	
R	.469			.928		
R ²	.220			.956		
Adjust R ²	.111			.721		
R ² Change				.736		

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธี enter โดยใช้ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยเป็นตัวแปรอิสระ พบว่า กลุ่มของตัวแปรด้านเนื้อหาสาระงานวิจัย สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพงานวิทยานิพนธ์ได้ร้อยละ 22.0 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .469 โดยไม่มีตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยตัวใดอธิบายได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อเพิ่มตัวแปรกลุ่มด้านวิธีวิทยาการวิจัย เข้าไปในโมเดลชุดที่ 2 พบว่า ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพงานวิทยานิพนธ์ได้ร้อยละ 95.6 และเพิ่มขึ้นจากเดิมคิดเป็นร้อยละ 73.6 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .928 และตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่มีสัมประสิทธิ์การถดถอยอย่างมีนัยสำคัญ 4 ตัว ได้แก่ ตัวแปรจำนวนหน้าของงานวิจัย ($\beta_1 = .395$) ตัวแปรด้อมมีการศึกษาที่ภาคกลาง ($\beta_9 = 1.146$) ตัวแปรจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ($\beta_{15} = 1.855$) และตัวแปรการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย ($\beta_{21} = 2.241$) ส่วนตัวแปรที่เหลืออธิบายได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 3 บทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

ในการสังเคราะห์บทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดหลักระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ซึ่งกำหนดบทบาทการดำเนินงานของ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 12 ประการ ผู้วิจัยนำเสนอผลการสังเคราะห์แยกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 นำเสนอผลการสังเคราะห์บทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเด็นที่ 2 นำเสนอความคาดหวังของผู้บริหารต่อการดำเนินงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเด็นที่ 3 นำเสนอความต้องการในการพัฒนาตนเองต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเด็นที่ 4 นำเสนอการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 บทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

งานวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์บทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 มีจำนวน 26 เล่ม โดยมีงานวิจัยจำนวน 19 เล่ม ศึกษาบทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทหลักทั้ง 12 บทบาท และมีงานวิทยานิพนธ์จำนวน 7 เล่ม ศึกษาบทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทหลัก 12 บทบาทและบทบาทย่อย (แนวทางในการปฏิบัติ) ของแต่ละบทบาท การนำเสนอผลการสังเคราะห์ผู้วิจัยได้แบ่งระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการแปลผลการวิเคราะห์ดังนี้

4.50 – 5.00	แสดงว่า	การปฏิบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	แสดงว่า	การปฏิบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	แสดงว่า	การปฏิบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	แสดงว่า	การปฏิบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	แสดงว่า	การปฏิบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ในการสังเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทที่ปฏิบัติจริงของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 บทบาทตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 จากงานวิจัยทั้งหมด 26 เล่ม สามารถแสดงผลการสังเคราะห์ได้ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ผลการสังเคราะห์ระดับการปฏิบัติบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติจริง

บทบาท	N	Mean	S.D	ระดับการปฏิบัติ
1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา	26	3.35	.44	ปานกลาง
1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจในความมุ่งหมาย หลักการของการจัดการสถานศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	7	3.28	0.36	ปานกลาง
1.2 ศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของชุมชน ท้องถิ่น ที่ตั้ง ของสถานศึกษา	7	3.52	0.43	มาก
1.3 กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	7	3.41	0.45	ปานกลาง
1.4 กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่ กิจกรรม นักเรียนและความสัมพันธ์ชุมชน	5	3.25	0.40	ปานกลาง
1.5 กำหนดให้สถานศึกษา จัดทำธรรมนูญโรงเรียน	7	3.37	0.33	ปานกลาง
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	26	3.44	0.39	ปานกลาง
2.1 ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	7	3.44	0.41	ปานกลาง
2.2 พิจารณาความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการประจำปีกับแผนพัฒนาของสถานศึกษา	7	3.36	0.43	ปานกลาง
2.3 พิจารณาถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมเกี่ยวกับวิธีการ หรือยุทธศาสตร์การดำเนินงานของกิจกรรม / งาน / โครงการที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา	7	3.33	0.39	ปานกลาง
2.4 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา	7	3.54	0.43	มาก

ตารางที่ 4.6(ต่อ)

บทบาท	N	Mean	S.D	ระดับ การปฏิบัติ
3. ให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับของท้องถิ่น	26	3.22	0.54	ปานกลาง
3.1 ศึกษาหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	7	3.19	0.39	ปานกลาง
3.2 พิจารณาความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้กับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน	7	3.20	0.37	ปานกลาง
3.3 พิจารณาความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้และ ความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	6	3.21	0.34	ปานกลาง
3.4 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา	7	3.23	0.38	ปานกลาง
4. กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามแผนของ สถานศึกษา	26	3.30	0.40	ปานกลาง
4.1 กำหนดแผนการกำกับและติดตามร่วมมือกับสถานศึกษา ได้แก่ วิธีการ ระยะเวลา	7	3.21	0.39	ปานกลาง
4.2 ดำเนินการกำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาตาม แผนที่กำหนดไว้โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย	7	3.17	0.33	ปานกลาง
4.3 ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่สถานศึกษาและให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และขวัญกำลังใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ เป็นไปตามแผนและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	7	3.26	0.65	ปานกลาง
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับ การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน	26	3.60	0.35	มาก
5.1 สถานศึกษาจัดทำข้อมูล สารสนเทศเกี่ยวกับจำนวนผู้เรียน การคมนาคมสภาพเศรษฐกิจของชุมชน และข้อมูลอื่นที่จำเป็น ให้ เป็นปัจจุบัน	7	3.44	0.34	ปานกลาง
5.2 สนับสนุนและจัดหาที่เรียนให้แก่เด็กในพื้นที่บริการได้เข้าเรียน ในสถานศึกษาให้มากที่สุดรวมทั้งการประสานงานเพื่อจัดหาที่ เรียนให้แก่เด็กได้เข้าเรียนในสถานศึกษาอื่นที่อยู่ใกล้เคียง	7	3.53	0.34	มาก
5.3 จัดหาทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษา และสิ่งจำเป็นอื่นๆแก่ ผู้เรียนที่ขาดแคลน	7	3.45	0.40	ปานกลาง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

บทบาท	N	Mean	S.D	ระดับ การปฏิบัติ
6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ	26	3.29	0.42	ปานกลาง
6.1 สนับสนุนเด็กพิการได้มีการเรียนร่วมกับเด็กปกติ	7	3.18	0.26	ปานกลาง
6.2 สอดส่อง ดูแลเด็กที่ได้รับการทารุณ กดขี่ข่มเหง ล่วงละเมิดทางเพศ ใช้แรงงานเด็ก กักขัง ฯลฯ ให้ได้รับการช่วยเหลือและ ส่งไปขอรับบริการที่เหมาะสม	7	3.23	0.37	ปานกลาง
6.3 สอดส่อง ดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมี ร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเอง ได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึง	7	3.27	0.30	ปานกลาง
6.4 ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มี ความสามารถพิเศษได้รับการพัฒนาเป็นรายบุคคลให้มากที่สุด	7	3.34	0.35	ปานกลาง
6.5 สนับสนุน ส่งเสริมการทำงานร่วมกับองค์กรพิทักษ์สิทธิเด็ก	6	3.02	0.42	ปานกลาง
7. เสนอแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้าน วิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้าน การบริหารทั่วไปของสถานศึกษา	26	3.33	0.41	ปานกลาง
7.1 มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานวิชาการของสถานศึกษา	7	3.28	0.40	ปานกลาง
7.2 มีส่วนร่วมในการจัดหา ผลิตสื่อ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	4	3.35	0.41	ปานกลาง
7.3 มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการบริหารซึ่งงบประมาณของ สถานศึกษาโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ	7	3.27	0.39	ปานกลาง
7.4 มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการตรวจสอบ ติดตามและ ประเมินผล	7	3.19	0.35	ปานกลาง
7.5 มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรอื่นใน สถานศึกษา และส่งเสริมให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	7	3.25	0.40	ปานกลาง
7.6 ให้ความรู้และกำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูและบุคลากร อื่นในสถานศึกษา	6	3.58	0.45	มาก
7.7 เสนอแนวทางให้มีการใช้ ดูแล บำรุงรักษาอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์	7	3.43	0.30	ปานกลาง
7.8 ส่งเสริมให้มีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของ สถานศึกษาให้ร่มรื่นและสวยงาม	7	3.51	0.37	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

บทบาท	N	Mean	S.D	ระดับ การปฏิบัติ
8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจน วิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้าง พัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ	26	3.40	0.37	ปานกลาง
8.1 หารายได้ทรัพยากรและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อ สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน	7	3.41	0.39	ปานกลาง
8.2 ส่งเสริม กำกับ และติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญา ท้องถิ่น	7	3.27	0.40	ปานกลาง
8.3 ส่งเสริม กำกับและติดตามเพื่อให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ สืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ พร้อมทั้งการยกย่องเชิดชูเกียรติภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความ เหมาะสมและโอกาสอันควร	7	3.43	0.36	ปานกลาง
9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน และมีส่วน ในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น	26	3.58	0.33	มาก
9.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชน องค์กรทั้ง ภาครัฐและเอกชน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษาและพัฒนา ท้องถิ่น	7	3.51	0.40	มาก
9.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรและ ให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชน	7	3.48	0.39	ปานกลาง
10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน	26	3.70	0.38	มาก
10.1 ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปี	7	3.48	0.41	ปานกลาง
10.2 เสนอแนะในการปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานประจำปี	7	3.29	0.35	ปานกลาง
10.3 ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ก่อนเผยแพร่ต่อสาธารณชน	7	3.35	0.40	ปานกลาง
11. แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและหรือ คณะอนุกรรมการเพื่อ การดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร	26	3.33	0.40	ปานกลาง
12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้น สังกัดของสถานศึกษา	23	3.53	0.32	มาก

จากตาราง พบว่า งานวิทยานิพนธ์ทั้ง 26 เล่ม ผลการสังเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติจริง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

บทบาทที่ 1 กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของชุมชน ท้องถิ่น ที่ตั้งของสถานศึกษา มีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 3.52$) และการกำหนดแผนพัฒนาการศึกษาด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่ กิจกรรมนักเรียนและความสัมพันธ์ชุมชน มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{X} = 3.25$)

บทบาทที่ 2 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 3.54$) และการพิจารณาความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการประจำปีกับแผนพัฒนาของสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{X} = 3.33$)

บทบาทที่ 3 ให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับของท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 3.23$) และการศึกษาหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีระดับการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{X} = 3.19$)

บทบาทที่ 4 กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่สถานศึกษาและให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและขวัญกำลังใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 3.26$) และการดำเนินการกำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายมีระดับการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{X} = 3.17$)

บทบาทที่ 5 ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การสนับสนุนและจัดหาที่เรียนให้แก่เด็กในพื้นที่บริการได้เข้าเรียนในสถานศึกษาให้มากที่สุดรวมทั้งการประสานงานเพื่อจัดหาที่เรียนให้แก่เด็กได้เข้าเรียนในสถานศึกษาอื่นที่อยู่ใกล้เคียงมีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 3.53$) และการจัดทำข้อมูล

สารสนเทศที่เกี่ยวกับจำนวนผู้เรียน การคมนาคมสภาพเศรษฐกิจของชุมชน และข้อมูลอื่นที่จำเป็น ให้เป็นปัจจุบันมีระดับการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{X} = 3.44$)

บทบาทที่ 6 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษได้รับการพัฒนาเป็นรายบุคคลให้มากที่สุดมีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 3.34$) และการสนับสนุน ส่งเสริมการทำงานร่วมกับองค์กรพิทักษ์สิทธิเด็กมีระดับการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{X} = 3.02$)

บทบาทที่ 7 เสนอแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การให้ขวัญและกำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 3.58$) และการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการด้านงบประมาณมีระดับการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{X} = 3.19$)

บทบาทที่ 8 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การส่งเสริมกำกับและติดตามเพื่อให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่สืบสานจารีตประเพณี ศิลปะวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ พร้อมทั้งการยกย่องเชิดชูเกียรติภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความเหมาะสมและโอกาสอันควร มีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 3.43$) และการส่งเสริม กำกับ และติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีระดับการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{X} = 3.27$)

บทบาทที่ 9 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นมีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 3.51$) และการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการและให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนมีระดับการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{X} = 3.48$)

บทบาทที่ 10 ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อ

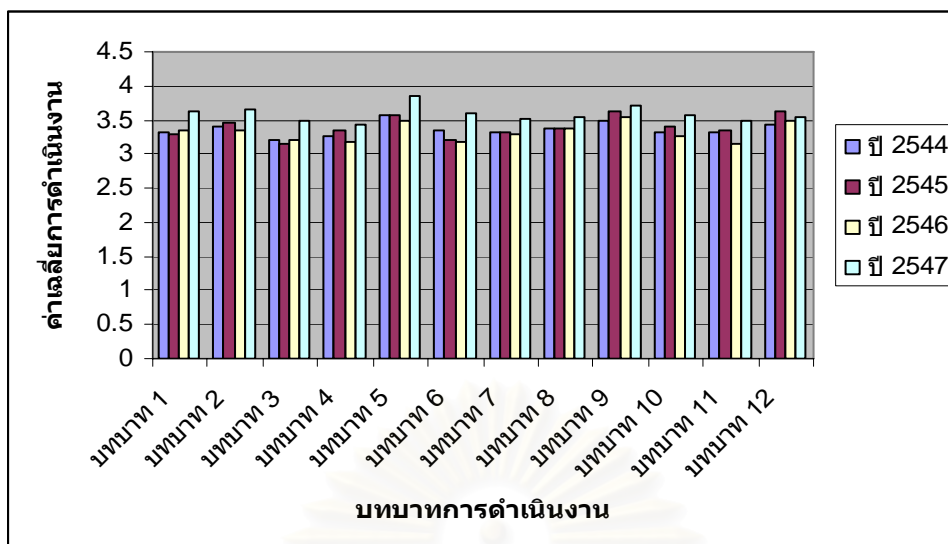
พิจารณารายด้าน พบว่า การให้สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปี มีระดับการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 3.48$) และการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานประจำปีมีระดับการปฏิบัติต่ำสุด ($\bar{X} = 3.29$)

บทบาทที่ 11 แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและหรือ คณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$)

บทบาทที่ 12 ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$)

กล่าวโดยสรุป การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 บทบาทนั้น สามารถปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น บทบาทที่ 5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน บทบาทที่ 9 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น บทบาทที่ 10 ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน และบทบาทที่ 12 ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยมีบทบาทที่ 3 ด้านให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับของท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำสุด

เมื่อพิจารณาการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามบทบาททั้ง 12 บทบาทจำแนกตามปีที่วิทยานิพนธ์เผยแพร่ ได้แก่ ปี พ.ศ.2544 พ.ศ.2545 พ.ศ.2546 พ.ศ.2547 จากงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 26 เล่ม โดยการนำค่าเฉลี่ยของการดำเนินงานตามบทบาททั้ง 12 บทบาท มาสร้างเป็นแผนภูมิ ดังแสดงในแผนภาพที่ 4.1 เห็นได้ชัดเจนว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 ถึง พ.ศ.2547 พบว่า ในปี พ.ศ. 2547 การดำเนินงานทั้ง 12 บทบาท ของคณะกรรมการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงกว่าในปีอื่น ๆ ยกเว้น บทบาทที่ 12 ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา สำหรับการดำเนินงานทั้ง 12 บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาในช่วง 3 ปี พบว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาทั้ง 12 บทบาทปฏิบัติไม่แตกต่างกันมาก

แผนภาพที่ 4.1 ค่าเฉลี่ยของการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามปีที่ศึกษา

จากการสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับบทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาทั้ง 12 ทบพท สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 ทบพท ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 มีการปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายปีที่ศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการปฏิบัติงานสูงสุดในปี พ.ศ.2547 ในเกือบทุกทบพท ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีปฏิบัติงานมากขึ้นในปีดังกล่าวเมื่อเทียบกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วง 3 ปีแรกที่มีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 เป็นการยืนยันได้ว่า สถานศึกษากระตือรือร้นในการจัดทำดำเนินการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ มากมายในช่วง 2 ปีแรก และเป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศไทยได้ดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเห็นผลในการดำเนินงานภายใน 4 ปี หลังประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 เมื่อเทียบกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในประเทศต่าง ๆ ที่นักวิชาการต่างประเทศหลายท่านได้ศึกษาพบว่า การดำเนินงานบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะเห็นผลต้องใช้เวลาดำเนินงานนานมาก นั่นคือ 5 ปีขึ้นไป ถือได้ว่าการดำเนินงานโดยการกระจายอำนาจการบริหารลงสู่สถานศึกษาสำหรับประเทศไทยประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

3.2 ความคาดหวังของผู้บริหารต่อการดำเนินงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เนื่องจากการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นต้องดำเนินงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร เพื่อให้การดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยเฉพาะการปฏิบัติงานตามบทบาทที่ได้รับของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนร่วมที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีงานวิทยานิพนธ์จำนวน 3 เล่มที่ศึกษาความคาดหวังของผู้บริหารต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ความคาดหวังของผู้บริหารต่อการดำเนินงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาท	Mean	S.D	ระดับความคาดหวัง
1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา	3.23	0.34	ปานกลาง
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	3.12	0.29	ปานกลาง
3. ให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักรัฐธรรมนูญสถานศึกษาให้สอดคล้องกับของท้องถิ่น	3.29	0.33	ปานกลาง
4. กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา	3.16	0.34	ปานกลาง
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน	3.51	0.34	มาก
6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ	3.14	0.31	ปานกลาง
7. เสนอแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา	3.19	0.20	ปานกลาง
8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากร ภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ	3.45	0.24	ปานกลาง
9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น	3.49	0.28	ปานกลาง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

บทบาท	Mean	S.D	ระดับ ที่คาดหวัง
10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของ สถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน	3.09	0.15	ปานกลาง
11. แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและหรือ คณะอนุกรรมการเพื่อการ ดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร	3.29	0.33	ปานกลาง
12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด ของสถานศึกษา	3.26	0.31	ปานกลาง

จากตาราง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาเกือบทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นบทบาทที่ 5 ด้านส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) สำหรับบทบาทด้านอื่นๆ พบว่า บทบาทที่ผู้บริหารคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาในระดับปานกลาง 2 อันดับที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บทบาทที่ 9 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น และบทบาทที่ 8 ด้านส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ ($\bar{X} = 3.49$ และ 3.45 ตามลำดับ) โดยมีบทบาทที่ 10 ด้านให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน ที่ผู้บริหารคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.09$)

3.3 ความต้องการในการพัฒนาตนเองต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อค้นพบที่ได้จากการดำเนินงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและความคาดหวังของผู้บริหารต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ทราบถึงศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาและตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์

โดยมีงานวิทยานิพนธ์จำนวน 3 เล่ม ศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 3 เล่มดังกล่าวเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการสังเคราะห์เนื้อหาและจำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป ได้ข้อค้นพบดังนี้

ความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ความรู้เรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. ความรู้เรื่องกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดการศึกษา
3. การจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
4. ความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา
5. ความรู้เรื่องประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา
6. ความรู้เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
7. ความรู้เรื่องกรณีศึกษาภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
8. ความรู้และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์
9. พัฒนาทักษะการสื่อสาร
10. พัฒนาวิธีการทำงานร่วมเป็นหมู่คณะ

ความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านงบประมาณของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น

พื้นฐาน

1. ความรู้เรื่องการจัดทำแผนงบประมาณตามแผนงานโครงการ
2. ความรู้เรื่องการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา
3. ความรู้เรื่องการค้ากับ ติดตามการใช้งบประมาณ

ความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน

1. ความรู้เรื่องการจัดทำแผนอัตรากำลังของสถานศึกษา
2. ความรู้เรื่องการพัฒนาวิชาชีพครู
3. ความรู้เรื่องพัฒนานุเคราะห์ทางการศึกษา
4. ความรู้เรื่องการค้ากับ ติดตาม ดูแล นิเทศการปฏิบัติงานของบุคลากร

ความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านบริหารงานทั่วไปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ความรู้เรื่องการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและกิจการของสถานศึกษา
2. ความรู้เรื่องการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและการรายงานผลการปฏิบัติงานของ สถานศึกษาต่อสาธารณชน
3. ความรู้เรื่องการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา

นอกจากนี้ มีงานวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาถึงรูปแบบ / วิธีการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาต้องการพัฒนาตนเองโดยการศึกษา ดู งานในสถานศึกษา องค์กร หรือสถาบันที่มีผลงานดีเด่นเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกอบรม การศึกษา ด้วยตนเองจากชุดฝึกหรือเอกสารประกอบ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการ ประเมินผลจากพฤติกรรมการปฏิบัติงานและต้องการทดสอบความรู้อีกด้วย

จากข้อค้นพบดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ ในเรื่องของการพัฒนาสถานศึกษา ด้านวิชาการค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการ จัดทำและการกำหนดแผนปฏิบัติต่าง ๆ รองลงมา คือขาดความรู้ในการพัฒนาตนเอง ซึ่งการ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยคณะกรรมการสถานศึกษาสำหรับประเทศไทยเป็นในรูปแบบ ของการบริหารจัดการโดยมีชุมชนเป็นหลัก (Community Control SBM) นั่นคือ เป็นการเพิ่มความ รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนและผู้ปกครอง โดยมุ่งเน้นเพื่อให้ผู้รับบริการทาง การศึกษามีความพึงพอใจในการศึกษาที่จัดให้มากที่สุด คณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีส่วน ส่วน จำนวนตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนั้นทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการพัฒนาสถานศึกษาไม่มาก คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีส่วนร่วมในรูปแบบของการสนับสนุนและส่งเสริมกิจการของ สถานศึกษามากกว่าที่จะมีส่วนร่วมในรูปแบบของการกำกับและติดตามกิจการของสถานศึกษา

3.4 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากจำนวนงานวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ทั้งหมด มีงานวิทยานิพนธ์ 9 เล่ม ศึกษาการ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานทั้ง 12 บทบาท โดยสามารถจำแนกตามตัวแปรได้ 4 ตัวแปร คือ ตัวแปรสถานภาพของ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแปรขนาดของสถานศึกษา ตัวแปรเพศ และตัวแปรคุณภาพนักเรียน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 จำนวนและผลการวิจัยของงานวิทยานิพนธ์ที่มีเป้าหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบ

ตัวแปร	จำนวน* (เล่ม)	ผลการวิจัย
1.สถานภาพของ คณะกรรมการสถานศึกษา	6	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มผู้แทนครูมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติงานมากกว่าผู้แทนกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการ กำหนดนโยบาย
2.ขนาดของสถานศึกษา	3	งานวิทยานิพนธ์ 2 เล่ม ให้ผลการวิจัย ที่สอดคล้องกัน คือ การมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานใน สถานศึกษาขนาดต่างกัน ให้ผลไม่ แตกต่างกัน
3.เพศ	1	ในภาพรวม การมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติงานของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งเพศชาย และหญิง ไม่แตกต่างกัน
4.คุณภาพนักเรียน	1	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีมาตรฐาน คุณภาพนักเรียนต่ำและโรงเรียนที่มี คุณภาพนักเรียนสูง ไม่แตกต่างกัน

* เนื่องจากงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 9 เล่มดังกล่าว มีบางเล่มที่ศึกษาตัวแปรมากกว่า 1 ตัวแปร ทำให้จำนวนเล่มที่ปรากฏมากกว่าจำนวนเล่มที่นำมาสังเคราะห์

จากตาราง พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีสถานภาพต่างกัน การดำเนินงานของ คณะกรรมการสถานศึกษาแตกต่างกันเช่นกัน โดยคณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มผู้แทนครูมีส่วนร่วมในบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายสถานศึกษา ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มผู้แทนอื่นๆ มีส่วนร่วมในบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาขนาดของสถานศึกษา พบว่า งานวิทยานิพนธ์ 2 เล่ม ให้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันให้ผลไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเรื่องเพศของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานทั้งเพศหญิงและเพศชายไม่แตกต่างกัน สำหรับคุณภาพของนักเรียน พบว่า สถานศึกษาที่มีคุณภาพของนักเรียนแตกต่างกัน การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุป คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 บทบาทตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกันของคณะกรรมการสถานศึกษาส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทที่ได้รับทั้ง 12 บทบาท

ตอนที่ 4 สภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

งานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีงานวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ จำนวน 32 เล่ม ผู้วิจัยนำเสนอผลการสังเคราะห์เนื้อหาแยกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 นำเสนอเรื่องการคัดเลือกและปัจจัยในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเด็นที่ 2 นำเสนอสภาพการดำเนินงานหลังจากการได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อกรปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางการแก้ไข โดยส่วนที่ 2 ผู้วิจัยนำเสนอผลการสังเคราะห์ครอบคลุม 4 ด้าน คือ

1. ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ด้านผู้บริหารและบุคลากร
3. ด้านสถานศึกษา
4. ด้านชุมชน

4.1 การคัดเลือกและปัจจัยในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ก่อนที่จะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น จำเป็นต้องผ่านการคัดเลือกโดยสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้ได้คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติพร้อมในการผลักดันการศึกษาให้พัฒนาเป็นไปตามต้องการของชุมชน นอกจากจะพิจารณาบุคคลจากคุณวุฒิหรือวิทยุฒิแล้ว ปัจจัยจูงใจในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษานั้นก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องให้ความสำคัญเช่นกัน

4.1.1 การคัดเลือกบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เนื่องจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ข้อ 6 ได้กำหนดจำนวน สัดส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษา และข้อ 7 กำหนดการรับสมัครและดำเนินการคัดเลือกเพื่อเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาประกาศรับสมัครผู้แทนกลุ่มต่าง ๆ และให้ผู้สมัครคัดเลือกกันเองให้ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้ จากนั้นให้ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาเสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามที่ตนเห็นสมควรและให้ประชุมคัดเลือกให้เหลือเท่ากับจำนวนตามที่กำหนดไว้ และให้ผู้บริหารสถานศึกษานำรายชื่อเสนอผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งระเบียบกระทรวงดังกล่าว ได้ให้ข้อปฏิบัติในการคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างคร่าว ๆ ดังนั้นทางสถานศึกษาจำเป็นต้องหาแนวทางในการประชาสัมพันธ์และดำเนินการคัดเลือก ซึ่งแต่ละสถานศึกษาต่างมีวิธีดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาแตกต่างกัน จากจำนวนงานวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ทั้งหมด พบว่า มี 1 เล่ม ที่ศึกษาเรื่องการคัดเลือกเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มผู้แทนผู้ประกอบการ พบว่า การประชาสัมพันธ์นั้นทางสถานศึกษาเป็นผู้ประสานงานไปยังผู้ประกอบการโดยตรง โดยทำหนังสือเชิญผู้ประกอบการที่เห็นสมควรเป็นกรรมการให้มาสมัคร

คณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มผู้แทนครู พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ ทางสถานศึกษาสามารถปฏิบัติได้ระดับมาก ในส่วนของลักษณะการสมัคร พบว่าครูสมัครด้วยตนเองน้อยที่สุด นอกจากนี้บางสถานศึกษาผู้บริหารยังดำเนินการชักชวนให้ครูสมัคร

คณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มผู้แทนองค์กรชุมชน พบว่า ทางสถานศึกษาประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในองค์กรชุมชนมาสมัครโดยผ่านองค์กรชุมชน ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยและการตัดสินใจมาสมัครด้วยตนเองอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

คณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีสถานศึกษาบางแห่งไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาสมัครและลักษณะการสมัครนั้นทางสถานศึกษาร้องขอให้ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาสมัคร

คณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มผู้แทนศิษย์เก่า พบว่า ทางสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้แทนศิษย์เก่ามาสมัครอยู่ในระดับน้อยมาก และลักษณะการสมัคร ผู้แทนศิษย์เก่ามาสมัครด้วยตนเองอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่มีขนาดเล็กจึงไม่มีสมาคมหรือชมรมศิษย์เก่า

ในส่วนของการเลือกกันเอง พบว่าการดำเนินการของสถานศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง และมีบางโรงเรียนไม่ได้ปฏิบัติ โดยเฉพาะการชี้แจงรายละเอียดการเลือกกันเองให้ผู้สมัครทราบ ให้ผู้สมัครกำหนดวิธีการและแนวทางปฏิบัติในการเลือกกันเอง

สรุปได้ว่า การดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ยังไม่สามารถปฏิบัติได้เต็มที่ ผู้บริหารสถานศึกษายังคงเป็นบุคคลสำคัญในการคัดสรรหรือดำเนินการเพื่อให้สมาชิกในชุมชนเข้ามาสมัครคัดเลือกเพื่อเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา พบว่า มีการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงเพื่อที่จะให้สมาชิกในชุมชนรับทราบ ยกเว้นการประชาสัมพันธ์ของกลุ่มผู้แทนครูซึ่งเป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา ทำให้ง่ายต่อการประชาสัมพันธ์หรือติดตามข่าวสารต่าง ๆ

4.1.2 ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในงานวิทยานิพนธ์ทั้งหมดที่นำมาสังเคราะห์ มี 1 เล่ม ที่ศึกษาปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาปัจจัยจูงใจทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านความมีชื่อเสียงของสถานศึกษา ด้านการยอมรับนับถือ ด้านผลประโยชน์ที่ได้รับ และด้านโอกาสที่ได้รับ ความก้าวหน้าในอนาคต สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่าและผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ปัจจัยจูงใจในการเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา คือ ปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นอันดับแรก และปัจจัยด้านการยอมรับนับถือเป็นอันดับสุดท้าย

คณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มผู้แทนครู และผู้แทนองค์กรชุมชน พบว่า ปัจจัยจูงใจในการเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา คือ ปัจจัยด้านผลประโยชน์ที่ได้รับเป็นอันดับแรก และปัจจัยด้านการยอมรับนับถือเป็นอันดับสุดท้าย

คณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยจูงใจในการเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา คือ ปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นอันดับแรก และปัจจัยด้านโอกาสที่ได้รับก้าวหน้าในอนาคตเป็นอันดับสุดท้าย

จากผลวิจัย สรุปได้ว่า ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากกลุ่มผู้แทนทั้ง 6 กลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้แทน 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงของ

สถานศึกษาเป็นปัจจัยแรกในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา นอกจากนั้นยังมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้แทนครู และผู้แทนองค์กรชุมชน พิจารณาปัจจัยด้านผลประโยชน์ที่ได้รับเป็นปัจจัยแรก

หลังจากที่สถานศึกษาดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาจากกลุ่มผู้แทนต่าง ๆ เสร็จสิ้นแล้ว คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องดำเนินงานตามบทบาท คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 ด้าน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ในการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ปัจจัย ทั้งที่เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ซึ่งมีงานวิจัยจำนวนหนึ่งศึกษาถึงสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอในประเด็นต่อไป

4.2 สภาพการดำเนินงานหลังจากการได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในประเด็นที่ 2 ผู้วิจัยนำเสนอสภาพการดำเนินงานหลังจากการได้รับแต่งตั้งเป็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยนำเสนอผลการสังเคราะห์ ครอบคลุม 4 ด้าน คือ ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้บริหารและบุคลากร ด้าน สถานศึกษา และด้านชุมชน

4.2.1 ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีงานวิทยานิพนธ์จำนวน 7 เล่ม ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (งานวิทยานิพนธ์บางเล่มศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษามากกว่า 1 ปัจจัยในเรื่องเดียวกัน ทำให้มีงานวิทยานิพนธ์ (ความถี่) มากกว่าจำนวนเล่มที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง) ซึ่งผลการสังเคราะห์เนื้อหา สามารถแสดงผลการ สังเคราะห์ได้ดังตารางที่ 4.9 – 4.12

ตารางที่ 4.9 ผลของการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคณะกรรมการสถานศึกษา

ด้านคณะกรรมการสถานศึกษา

ลำดับที่	ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	ความถี่
1.	คณะกรรมการสถานศึกษามีถิ่นกำเนิดอยู่ในชุมชนที่ตั้งของโรงเรียน	3
2.	การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร และครูในโรงเรียน	3
3.	การมีบุตรหลานกำลังเรียนอยู่ในโรงเรียน	3
4.	การมีเวลาว่างเพียงพอของคณะกรรมการสถานศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน	3
5.	คณะกรรมการสถานศึกษามีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดี สามารถสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียน	3
6.	คณะกรรมการสถานศึกษามีความต้องการในการพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจัง	3
7.	การเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน	2
8.	คณะกรรมการมีความผูกพันและรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา	2
9.	มีความรู้ ความเข้าใจในการศึกษาของท้องถิ่น	2
10.	คณะกรรมการสถานศึกษาทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ	1
11.	การประชุมชี้แจง ควรมีหนังสือแจ้งแก่คณะกรรมการสถานศึกษา ล่วงหน้า 3-4 วัน	1
12.	มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1
13.	การได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลรอบข้าง	1
14.	การรับผิดชอบหน้าที่และความพอใจในการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษา	1
15.	การมีความจริงใจและเต็มใจ ใ้วางใจกันตลอดจนยอมรับในความคิดเห็นและความสามารถของคณะกรรมการ	1

จากตาราง พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคณะกรรมการสถานศึกษาที่สำคัญ ประกอบด้วย การที่คณะกรรมการสถานศึกษามีถิ่นกำเนิดอยู่ในชุมชนที่ตั้งของโรงเรียน (N=3) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารและครูในโรงเรียน (N=3) การมีบุตรหลานกำลังเรียนอยู่ในโรงเรียน (N=3) การมีเวลาว่าง

เพียงพอของคณะกรรมการสถานศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน (N=3) คณะกรรมการสถานศึกษามีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีซึ่งสามารถสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียน (N=3) และคณะกรรมการสถานศึกษามีความต้องการในการพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจัง (N=3)

นอกจากนี้ มีงานวิทยานิพนธ์ 1 เล่ม ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นตัวแทนของกลุ่มผู้บริหารและผู้แทนครู กลุ่มผู้ปกครองและศิษย์เก่า และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ความสำคัญกับด้านมนุษยสัมพันธ์มากที่สุด ตามด้วยด้านบุคลิกภาพ ด้านเจตคติ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านประสบการณ์และด้านความรู้ ตามลำดับ โดยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P>.05$)

ตารางที่ 4.10 แสดงผลของการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้บริหารและบุคลากร

ด้านผู้บริหารและบุคลากร

ลำดับที่	ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	ความถี่
1.	ผู้บริหารมีความประพฤติดี ซื่อสัตย์สุจริต และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	6
2.	ครูมีความรู้ความสามารถ เอาใจใส่และรับผิดชอบต่อการสอน ปฏิบัติงานตรงต่อเวลา	5
3.	ผู้บริหารมีความเสียสละ มีเหตุผล และใจกว้าง ยอมรับฟัง ความคิดเห็นของทุกฝ่าย	4
4.	ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4
5.	บุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนและบุคคลทั่วไป	1

จากตาราง พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้บริหารและบุคลากรที่สำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารมีความประพฤติดี ซื่อสัตย์สุจริต และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (N=6) ความรู้ความสามารถ เอาใจใส่และรับผิดชอบต่อการสอน ปฏิบัติงานตรงต่อเวลา (N=5) และผู้บริหารมีความเสียสละมีเหตุผล และใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย (N=4) มีความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (N=4)

นอกจากนี้ มีงานวิทยานิพนธ์ 1 เล่ม ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ทางวิชาการ และด้านความสามารถในการบริหาร พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนผู้บริหาร ให้ความสำคัญด้านบุคลิกภาพเป็นอันดับแรก ตามด้วยด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ทางวิชาการ และด้านความสามารถในการบริหาร ตามลำดับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนองค์กรชุมชน ให้ความสำคัญด้านบุคลิกภาพเป็นอันดับแรก ตามด้วยด้านความสามารถในการบริหาร ด้านความเป็นผู้นำ และด้านความรู้ทางวิชาการ ตามลำดับ สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มผู้แทนครู ให้ความสำคัญด้านบุคลิกภาพเป็นอันดับแรก ตามด้วยด้านความเป็นผู้นำ ด้านความสามารถในการบริหาร และด้านความรู้ทางวิชาการ ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากทุกกลุ่มพิจารณาคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอันดับแรก

จากข้อค้นพบดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้บริหาร คือ บุคลิกภาพของผู้บริหาร ทั้งการที่มีความประพฤติดี ซื่อสัตย์สุจริต มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเสียสละ ยอมรับฟังเหตุผล มีความเป็นผู้นำ

ตารางที่ 4.11 ผลของการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสถานศึกษา

ด้านสถานศึกษา

ลำดับที่	ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	ความถี่
1.	โรงเรียนมีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของบุคคลในชุมชน	3
2.	การประชาสัมพันธ์กิจกรรม หรือ ผลงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	3
3.	นักเรียนที่จบ ป.6 เรียนต่อ ม.1 มากขึ้น หรือ นักเรียนสอบเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้	3
4.	การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางชุมชนจัดขึ้น	2
5.	การมีสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ภายในโรงเรียนที่ร่มรื่น เอื้อต่อการเรียนการสอน	2
6.	ความโปร่งใสในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาและสามารถตรวจสอบได้	2
7.	โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน หรือ แหล่งวิทยากร	1
8.	มีผลงาน กิจกรรมของครู อาจารย์ และนักเรียนที่ได้รับรางวัล	1
9.	การประสานงาน ติดต่อสื่อสารไปยังคณะกรรมการ	1

จากตาราง พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านสถานศึกษาที่สำคัญ ประกอบด้วย สถานศึกษามีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของบุคคลในชุมชน (N=3) การประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือผลงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (N=3) และมีนักเรียนที่จบ ป.6 เรียนต่อ ม.1 มากขึ้นหรือมีนักเรียนสอบเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงได้ (N=3)

ตารางที่ 4.12 ผลของการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านชุมชน

ด้านชุมชน

ลำดับที่	ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม	ความถี่
1.	การให้ความสำคัญต่อการศึกษของผู้นำชุมชน	1
2.	ความเชื่อถือและยอมรับของชุมชนที่มีต่อตัวผู้บริหารสถานศึกษา	1
3.	ความคาดหวังของชุมชนว่าสถานศึกษาจะส่งมอบบุตรหลานของตน ให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข	1

จากตาราง พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านชุมชนที่สำคัญ ประกอบด้วย การให้ความสำคัญต่อการศึกษของผู้นำชุมชน (N=1) ความเชื่อถือและยอมรับของชุมชนที่มีต่อตัวผู้บริหารสถานศึกษา (N=1) และความคาดหวังของชุมชนว่าสถานศึกษาจะส่งมอบบุตรหลานของตนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (N=1)

จากข้อสรุปที่ได้ทั้งหมดของปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านผู้บริหารและบุคลากร ด้านสถานศึกษา และด้านชุมชน พบว่า การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ไม่ว่าจะปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการด้วยกันเอง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการกับผู้บริหาร หรือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับชุมชน หรือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ต่างก็เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมหรือผลักดันให้การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาราบรื่นยิ่งขึ้น

4.2.2 ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงาน of คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีงานวิทยานิพนธ์จำนวน 25 เล่ม ที่ศึกษาหรือกล่าวถึงปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน of คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่ามีงาน

วิทยานิพนธ์ที่ศึกษาปัญหาด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 16 เล่ม ปัญหาด้านคณะกรรมการสถานศึกษากับด้านสถานศึกษา จำนวน 5 เล่ม ปัญหาด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านสถานศึกษาและด้านชุมชน จำนวน 3 เล่ม (มีงานวิทยานิพนธ์บางเล่มศึกษาปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษามากกว่า 1 ปัจจัยในเรื่องเดียวกัน ทำให้มีงานวิจัย (ความถี่) มากกว่าจำนวนเล่มที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง) นอกจากนี้มีงานวิทยานิพนธ์จำนวน 1 เล่ม ที่ศึกษาปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์เนื้อหาและจำแนกเป็น 4 ด้าน ซึ่งผลการสังเคราะห์เนื้อหา สามารถแสดงผลการสังเคราะห์ที่ได้ดังตารางที่ 4.13 – 4.16

ตารางที่ 4.13 ผลของการสังเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่	ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงาน	ความถี่
1.	ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานของโรงเรียน	18
2.	การประกอบอาชีพส่วนตัวทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุม คณะกรรมการสถานศึกษา	17
3.	ขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543	16
4.	คณะกรรมการไม่กล้าแสดงความคิดเห็น หรือ ท้วงติง	15
5.	ไม่มีความพร้อมที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	15
6.	คณะกรรมการไม่เห็นความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ตาม สถานะของตนเอง	9
7.	กรรมการไม่ได้สมัครใจที่จะเป็นกรรมการสถานศึกษา เนื่องจาก ผู้บริหารมักเสนอบุคคลที่ใกล้ชิดหรือสนิทสนม	6
8.	คณะกรรมการสถานศึกษาขาดการประสานงานหรือติดต่องาน และกันทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4
9.	คณะกรรมการสถานศึกษาไม่อุทิศเวลาให้กับโรงเรียน	4
10.	คณะกรรมการไม่เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา	4

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ลำดับที่	ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงาน	ความถี่
11.	ไม่มีค่าตอบแทน จังหวะแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	3
12.	การเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการสถานศึกษาไม่ได้ รับความสนใจจากคณะกรรมการสถานศึกษา	2
13.	คณะกรรมการขาดการยอมรับจากหน่วยงาน เนื่องจากเกรงว่า จะไปทำหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบ	2
14.	คณะกรรมการบางท่านใช้หน้าที่ที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง จนลืมประโยชน์ของโรงเรียน	2
15.	คณะกรรมการให้ความสนใจน้อยในเรื่องที่จะหาความช่วยเหลือ จากประชาชนเพื่อพัฒนาโรงเรียน	2
16.	การมีวิสัยทัศน์ไม่กว้างในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา	1
17.	กรรมการไม่มีความรัก ความผูกพัน และศรัทธาต่อโรงเรียน	1
18.	คณะกรรมการมีความขัดแย้งกันเอง	1

จากตาราง พบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานของโรงเรียน (ในด้านหลักสูตร การกำหนดนโยบาย แผนพัฒนา แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา เป็นต้น) ทำให้ปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง (N=18) การประกอบอาชีพส่วนตัวของคณะกรรมการสถานศึกษาทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุม (N=17) ขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 (N=16) คณะกรรมการสถานศึกษาคณะกรรมการไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือท้วงติง (N=15) และไม่มีความพร้อมที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (เช่น ขาดความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ได้ติดตามการเปลี่ยนแปลงข่าวสารทางการศึกษา ไม่มีทักษะในการเป็นวิทยากร) (N=15)

ตารางที่ 4.14 ผลของการสังเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้บริหารและบุคลากร

ด้านผู้บริหารและบุคลากร

ลำดับที่	ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงาน	ความถี่
1.	ผู้บริหารไม่มีแผนและปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษามาประชุมไม่พร้อมเพียงกัน	7
2.	ผู้บริหารไม่ปฏิบัติตามมติหรือความเห็นของคณะกรรมการ	6
3.	ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญหรือยอมรับต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา	4
4.	ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญต่อการเข้าร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	2
5.	ผู้บริหารไม่เป็นผู้นำทางวิชาการ	2

จากตาราง พบว่า ปัญหาอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้บริหารและบุคลากรที่สำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารไม่มีแผนและปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจนทำให้คณะกรรมการสถานศึกษามาประชุมไม่พร้อมเพียงกัน (N=7) และผู้บริหารไม่ปฏิบัติตามมติหรือความเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษา (N=6)

ตารางที่ 4.15 ผลของการสังเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสถานศึกษา

ด้านสถานศึกษา

ลำดับที่	ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงาน	ความถี่
1.	โรงเรียนขาดการติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษา ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้	12
2.	โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา	8
3.	โรงเรียนไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางให้คณะกรรมการในการเดินทางมาประชุม/ โรงเรียนอยู่ห่างชุมชนทำให้การเดินทางไม่สะดวก ยากต่อการประสานงาน	6

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ลำดับที่	ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงาน	ความถี่
4.	สถานศึกษาไม่ได้ส่งเสริมหรือจัดกิจกรรมที่จะพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา	4
5.	สถานศึกษาขาดการประชาสัมพันธ์ รายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนทราบ	3
6.	ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนไม่ดีเท่าที่ควร	2

จากตาราง พบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านสถานศึกษาที่สำคัญ ประกอบด้วย สถานศึกษาขาดการติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ (N=12) สถานศึกษาขาดงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา (N=8) ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางให้คณะกรรมการในการเดินทางมาประชุม / โรงเรียนอยู่ห่างชุมชนทำให้การเดินทางไม่สะดวก ยากต่อการประสานงาน (N=6) และสถานศึกษาไม่ได้ส่งเสริมหรือจัดกิจกรรมที่จะพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา (N=4)

ตารางที่ 4.16 ผลของการสังเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านชุมชน

ด้านชุมชน

ลำดับที่	ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงาน	ความถี่
1.	สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ชุมชนสนับสนุนสถานศึกษาน้อยลง	11
2.	องค์กรส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรชุมชนไม่เห็นความสำคัญในการสนับสนุนทางการศึกษา	3
3.	การให้ความร่วมมือของชุมชนต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาไม่เพียงพอ	2
4.	ในชุมชนขาดวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถที่จะถ่ายทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2
5.	ในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีแต่ผู้สูงอายุและเด็ก เนื่องจากหัวหน้าครอบครัว หรือคนหนุ่มสาวไปรับจ้างไปเมือง	1

จากตาราง พบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงานของคนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านชุมชนที่สำคัญ ประกอบด้วย สภาพเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ชุมชนสนับสนุนสถานศึกษาน้อยลง (N=11) องค์กรส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรชุมชนไม่เห็นความสำคัญในการสนับสนุนทางการศึกษา (N=3) การให้ความร่วมมือของชุมชนต่อการปฏิบัติงานของคนกรรมการสถานศึกษาไม่เพียงพอ (N=2) ในชุมชนขาดวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถที่จะถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (N=2) และในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีแต่ผู้สูงอายุและเด็ก เนื่องจากหัวหน้าครอบครัวหรือคนหนุ่มสาวไปรับจ้างไปเมือง (N=1)

เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงานของคนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาเป็นรายปี ประกอบด้วย พ.ศ.2544 พ.ศ.2545 พ.ศ.2546 และ พ.ศ.2547 มีงานวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาในเรื่องดังกล่าวจำนวน 7, 6, 8 และ 5 เล่มตามลำดับ พบว่า ในช่วงปี พ.ศ.2544 - พ.ศ.2546 ความถี่ที่สังเคราะห์ได้เรื่องปัจจัยหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงานปฏิบัติหน้าที่ของคนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าใกล้เคียงกัน และลดลงในปี พ.ศ.2547 เป็นการยืนยันได้ว่า ในช่วง 3 ปีหลังการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 คณะกรรมการสถานศึกษายังคงมีอุปสรรคต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานปฏิบัติหน้าที่เป็นจำนวนมาก และการที่ได้ค่าความถี่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างจากเดิม ทำให้การปฏิบัติงานยังคงมีอุปสรรค เมื่อเทียบความถี่ในปี พ.ศ.2547 พบว่าความถี่ลดลง แสดงว่าคณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเพิ่มมากขึ้น

จากข้อสรุปที่ได้ทั้งหมดของปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการทำงานของคนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านผู้บริหารและบุคลากร ด้านสถานศึกษา และด้านชุมชน พบว่า เกิดจากความไม่พร้อมจากตัวคณะกรรมการสถานศึกษา จากผู้บริหาร จากสถานศึกษาและจากชุมชน ต่างส่งผลกระทบต่อการทำงาน ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนและไม่สมเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ต้องการเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ร่วมดำเนินการเพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามความต้องการของชุมชน

4.2.3 แนวทางแก้ไข

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์แนวทางแก้ไขที่ปรากฏในงานวิทยานิพนธ์ โดยแนวทางแก้ไขดังกล่าวได้มาจากการสัมภาษณ์หรือแบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยของงานวิจัย/วิทยานิพนธ์สร้างขึ้น และนำเสนอผลการสังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขดังกล่าวไว้ในบทที่ 4 ดังนั้น ผู้วิจัยได้จำแนกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 แนวทางแก้ไขสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย แนวทางแก้ไขเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามบทบาททั้ง 12 บทบาท และแนวทางแก้ไขอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการสถานศึกษา ตอนที่ 2 แนวทางแก้ไขสำหรับผู้บริหารและบุคลากร ตอนที่ 3 แนวทางแก้ไขสำหรับสถานศึกษา และตอนที่ 4 แนวทางแก้ไขสำหรับชุมชน

ตอนที่ 1 แนวทางแก้ไขสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ก. แนวทางแก้ไขเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานตามบทบาททั้ง 12 บทบาท

1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา

ยิ่งขึ้น

- ควรให้คณะกรรมการทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองให้ชัดเจน
- ควรจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ
- ควรให้คณะกรรมการทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
- คณะกรรมการควรศึกษาและทำความเข้าใจนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษาให้ชัดเจน

สถานศึกษาให้ชัดเจน

- ควรกำหนดรูปแบบการวางแผน การติดตามผลที่ชัดเจน
- โรงเรียนควรจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานให้ชัดเจน เพื่อให้คณะกรรมการ

ได้ทราบล่วงหน้า

2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

- ควรให้คณะกรรมการทุกคนมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

- ควรให้คณะกรรมการได้ศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาก่อนการอนุมัติ

- การจัดทำแผนงานโครงการควรมีความชัดเจน เป็นระบบ และครอบคลุมสามารถติดตามประเมินผลได้

- ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนให้คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจ

3) ให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับของ
ท้องถิ่น

- ควรวิเคราะห์สภาพของท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำสาระ
หลักสูตร
- ควรให้บุคลากรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
- ควรให้ความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งชี้แจงให้เห็นความสำคัญและความ
จำเป็นในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ควรมีการสำรวจข้อมูลหรือแหล่งความรู้ในท้องถิ่น เพื่อมาประกอบการ
จัดทำสาระหลักสูตร

4) กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

- ควรมีการรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการได้รับทราบอย่าง
น้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง
- ควรมีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานการดำเนินงานตามแผนงาน โดยการ
ให้คณะกรรมการได้รับทราบ
- ควรร่วมประชุมชี้แจงปัญหา อุปสรรค และความก้าวหน้า เพื่อสร้างความ
เข้าใจร่วมกัน
- คณะกรรมการต้องมีการติดตามความก้าวหน้าของสถานศึกษาอย่าง
สม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการมีความรู้ในการกำกับและติดตามการ
ดำเนินงานสถานศึกษา
- ควรมีระยะเวลาและขั้นตอนในการติดตามที่ชัดเจน พร้อมทั้งชี้แจงให้
เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการติดตามและประเมินผล

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่าง
ทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน

- คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เด็กทุกคน
ในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง
- ควรสนับสนุนด้านหนังสือ สมุด อุปกรณ์การเรียนและทุนการศึกษาเพื่อ
ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา
- คณะกรรมการควรช่วยหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้การจัดกิจกรรมการ
เรียนการสอนให้มีคุณภาพ

- ควรมีการตั้งเป้าหมายการเกณฑ์เด็กในเขตบริการให้ได้เข้ารับการศึกษา ร้อยเปอร์เซ็นต์

6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

- ควรมีการให้ความรู้แก่คณะกรรมการในเรื่องการพิทักษ์สิทธิเด็ก

- ควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศ เด็กที่มีความพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษในท้องถิ่น

- คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ อุปกรณ์การเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษาเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

- ควรสร้างมาตรการในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นของสถานศึกษาเอง

7. เสนอแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

- ควรกำหนดให้ชัดเจนว่างบประมาณส่วนใดที่คณะกรรมการต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร ซึ่งสามารถตรวจสอบได้

- ควรให้คณะกรรมการทุกคนมีส่วนร่วมทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

- ควรมีการประชุมมอบหมายหน้าที่ให้ชัดเจน

- ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการเพิ่มเติมต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทั้ง 4 ด้าน

- ด้านวิชาการควรตอบสนองความต้องการของชุมชนและผู้ปกครอง พร้อมทั้งควรทันต่อการเคลื่อนไหวทางการศึกษา

8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

- ควรมีการสำรวจแหล่งทรัพยากรทั้งภายนอกและภายในท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการสรรหาวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน

- ควรมีการสรรหาผู้เชี่ยวชาญระหว่างคณะกรรมการกับแหล่งทรัพยากร

- ควรมีการจัดทำทะเบียนวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสะดวกในการสรรหาเข้ามาช่วยในการพัฒนาการศึกษา

- ควรฟื้นฟูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

- ควรมีการประชุมสัมพันธและขอความร่วมมือแบบมีแผนงานอย่างต่อเนื่อง

- ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมประเมินผล

- ควรมีการประชุมและสำรวจความต้องการของชุมชน

- ควรมีสื่อกลางและข่าวสารในการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน เช่น ใช้นักเรียนเป็นสื่อกลาง

10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน

- ควรจัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานประจำปีให้คณะกรรมการทราบ

- สถานศึกษาควรจัดให้มีการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของชุมชนอยู่เสมอ

- คณะกรรมการทุกคนควรร่วมกันประเมิน และรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาเป็นระยะๆ

- ควรจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

- ควรจัดนิทรรศการ หรือแสดงผลงานของคณะกรรมการให้ชุมชนทราบ

11. แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและหรือ คณะอนุกรรมการเพื่อกำหนดดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร

- ควรร่วมกันสำรวจ และจัดทำทำเนียบบุคลากรที่มีความสามารถและบุคคลตัวอย่างด้านต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จในสายอาชีพต่างๆ ในชุมชน

- ควรมีการแต่งตั้งจากบุคคลหลายสาขาอาชีพ

- ควรมีเกียรติบัตรรับรองการแต่งตั้งจากหน่วยงานระดับเหนือขึ้นไป

- คณะกรรมการควรได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ เช่น เข้าร่วมอบรม หรือสัมมนา

- ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเป็นระยะ ๆ
12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา
- ควรแจ้งแนวปฏิบัติและวิธีการดำเนินงานให้ชัดเจน
 - คณะกรรมการทุกคนควรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ
 - ควรระบุบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ชัดเจน
 - ควรจัดให้มีค่าตอบแทน เบี้ยเลี้ยง เบี้ยประชุม ให้คณะกรรมการที่มาประชุม
 - หน่วยงานต้นสังกัดควรมอบหมายภารกิจอื่นให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาตามความสามารถและความเหมาะสม

ข. แนวทางแก้ไขอื่น ๆ

- 1) คณะกรรมการควรใช้เวลาในการดำเนินงาน กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลของสถานศึกษา
- 2) คณะกรรมการควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเต็มใจในการพัฒนาการศึกษาในชุมชนของตนให้มีคุณภาพ

ตอนที่ 2 แนวทางแก้ไขสำหรับผู้บริหารและบุคลากร

- 1) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับตนเองและสนับสนุนการปฏิบัติกิจกรรม โดยให้ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ ให้ความสนใจต่อความสำเร็จของคณะกรรมการสถานศึกษา
- 2) ผู้บริหารควรให้โอกาสผู้มีส่วนร่วมพัฒนางานที่รับผิดชอบและสนับสนุนการทำงานให้ดีขึ้น เข้าใจปัญหาและศักยภาพของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ควรส่งเสริมความคิดริเริ่มพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาและสามารถประสานงานได้ดี
- 3) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี

ตอนที่ 3 แนวทางแก้ไขสำหรับสถานศึกษา

- 1) สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้คณะกรรมการเห็นความสำคัญและเข้าใจในบทบาทของตน
- 2) ควรจัดทำข้อมูลหรือระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันและสะดวกในการนำไปใช้ และนำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
- 3) ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการเสมอ ๆ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

4) ควรกำหนดวิธีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางหอกระจายข่าวหรือเอกสาร ประชาสัมพันธ์สถานศึกษาให้แก่ชุมชน

5) สถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์อันดี เร่งสร้างความศรัทธากับ คณะกรรมการและชุมชนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความสามัคคี

ตอนที่ 4 แนวทางแก้ไขสำหรับชุมชน

หน่วยงานราชการในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดประชุม อบรม สัมมนา ดูงานและจัด กิจกรรมให้คณะกรรมการได้พัฒนาศักยภาพที่เป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการสังเคราะห์งานวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์บทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1) สังเคราะห์ข้อค้นพบเกี่ยวกับบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) วิเคราะห์คุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ และศึกษาผลของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่มีต่อคุณภาพของงานวิทยานิพนธ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ วิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 – พ.ศ.2547 จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยและสถาบันต่างๆ 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และห้องสมุดงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) รวมถึงฐานข้อมูลออนไลน์ 6 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีงานวิทยานิพนธ์ที่ตรงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดจำนวน 50 เล่ม การเก็บรวบรวมข้อมูลในการสังเคราะห์ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวม 2 ชุด คือ แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยและแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยที่มีการกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 คุณลักษณะของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

1.1 คุณลักษณะงานวิจัยด้านการพิมพ์และผู้วิจัย

คุณลักษณะงานวิจัยด้านการพิมพ์และผู้วิจัย ประกอบด้วย สถาบันที่ผลิต คณะที่ผลิต สาขาวิชาที่ผลิต ปีที่ผลิต เพศผู้วิจัย ประเภทของงานวิจัย และจำนวนหน้าของงานวิจัย พบว่า ผู้วิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย งานวิทยานิพนธ์เกือบทั้งหมดเป็นงานวิจัยระดับปริญญาโท ที่ผลิตขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2544 – พ.ศ.2546 มากที่สุด โดยเฉพาะปี พ.ศ.2546 และเป็นงานวิทยานิพนธ์ จากมหาวิทยาลัยขอนแก่นมากที่สุด งานวิทยานิพนธ์ ที่นำมาสังเคราะห์เกือบทั้งหมดเป็นวิทยานิพนธ์ของคณะครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ สาขาที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการ

ดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด คือสาขาบริหารการศึกษานอกจากนี้งานวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์มีจำนวนหน้าเฉลี่ย 102 หน้า

1.2 คุณลักษณะงานวิจัยด้านวิธีวิทยาการวิจัย

คุณลักษณะงานวิจัยด้านวิธีวิทยาการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การวิจัย ประเภทสมมติฐาน จำนวนสมมติฐาน ภูมิภาคที่ศึกษา วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนเครื่องมือ ประเภทเครื่องมือ ความตรงของเครื่องมือ ชนิดของความเที่ยง ค่าความเที่ยง และการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อบรรยาย ศึกษาและเปรียบเทียบมากที่สุด งานวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ไม่มีสมมติฐาน สำหรับงานวิทยานิพนธ์ที่มีสมมติฐานนั้นจะมีสมมติฐานเฉลี่ยเพียง 1 ข้อ และส่วนใหญ่เป็นสมมติฐานที่ไม่มีทิศทาง งานวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ย 328 คน วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง คือ ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นมากที่สุด สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเครื่องมือที่ใช้ เฉลี่ยเพียง 1-2 เครื่องมือ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้จะมีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและมีการหาความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟามากที่สุด โดยมีค่าความเที่ยงเฉลี่ย .94 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล งานวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายมากที่สุด

1.3 คุณลักษณะงานวิจัยด้านเนื้อหาสาระ

งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ครั้งนี้ มีงานวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาบทบาทการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาเพียง 29 เล่ม โดยแบ่งประเด็นศึกษาเป็น 2 ประเด็น คือ บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง พบว่า งานวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงมากที่สุด ในส่วนสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาทั้ง 32 เล่ม พบว่างานวิทยานิพนธ์ในแต่ละเล่มมีการศึกษาสภาพการดำเนินงานมากกว่า 1 เรื่อง โดยศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษามากที่สุด

1.4 คุณลักษณะงานวิจัยด้านคุณภาพงานวิทยานิพนธ์

คุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ ที่นำมาสังเคราะห์ พบว่า งานวิทยานิพนธ์มีคุณภาพระดับดี โดยมีคะแนนคุณภาพงานวิทยานิพนธ์มีตั้งแต่ 2.20 ถึง 3.68

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของงานวิจัย

การประเมินคุณภาพของงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 7 ประเด็น คือ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย การกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิเคราะห์ การสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ และการนำเสนอรายงาน

การวิจัย พบว่า ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยในประเด็นระเบียบวิธีการวิจัย และเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพในระดับดีมาก สำหรับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัยในประเด็นเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล การออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ การสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ และการนำเสนอรายงานการวิจัยมีคุณภาพในระดับดี และการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยมีคุณภาพในระดับปานกลาง

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยทุกตัวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพงานวิทยานิพนธ์ได้ร้อยละ 95.6 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .928 และตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่มีสัมประสิทธิ์การถดถอยอย่างมีนัยสำคัญ 4 ตัว ได้แก่ ตัวแปรจำนวนหน้าของงานวิจัย ตัวแปรดิมมีการศึกษาที่ภาคกลาง ตัวแปรจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และตัวแปรการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย ส่วนตัวแปรที่เหลืออธิบายได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 3 บทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

3.1 บทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินงานทั้ง 12 บทบาท พบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีบทบาทที่ 1 ด้านกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา บทบาทที่ 2 ด้านให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา บทบาทที่ 3 ด้านให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับของท้องถิ่น บทบาทที่ 4 ด้านกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา บทบาทที่ 6 ด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ บทบาทที่ 7 ด้านเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา บทบาทที่ 8 ด้านส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ และบทบาทที่ 11 ด้านแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร บทบาทเหล่านี้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับบทบาทที่ 5 ด้านส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน บทบาทที่ 9 ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน

และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น บทบาทที่ 10 ด้านให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน และบทบาทที่ 12 ด้านการปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และบทบาทที่ 3 ด้านให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับของท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำสุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายปีที่ศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการปฏิบัติงานสูงสุดในปี พ.ศ.2547 ซึ่งเห็นผลในการดำเนินงานภายใน 4 ปี หลังประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ถือได้ว่าการดำเนินงานโดยการกระจายอำนาจการบริหารลงสู่สถานศึกษาสำหรับประเทศไทยประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

3.2 ความคาดหวังของผู้บริหารต่อการดำเนินงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้บริหารสถานศึกษาคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นบทบาทที่ 5 ด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ผู้บริหารคาดหวังต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากสำหรับบทบาทด้านอื่น ๆ พบว่า ผู้บริหารคาดหวังในระดับปานกลางสูงสุด 2 บทบาท คือ บทบาทที่ 9 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น และบทบาทที่ 8 ด้านส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ โดยมีบทบาทที่ 10 ด้านให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน ที่ผู้บริหารคาดหวังต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับต่ำสุด

ผลการวิจัยเรื่องบทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและความคาดหวังของผู้บริหารต่อการดำเนินงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ให้ผลสอดคล้องกัน นั่นคือ บทบาทที่ 5 และบทบาทที่ 9 ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากและผู้บริหารก็คาดหวังกับการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นกัน

3.3 ความต้องการในการพัฒนาตนเองต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาต้องการพัฒนาตนเองด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการจัดทำและการกำหนดแผนปฏิบัติต่าง ๆ รองลงมา คือขาดความรู้ในการพัฒนาตนเอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีส่วนร่วมในรูปแบบของการสนับสนุนและส่งเสริมกิจการของสถานศึกษามากกว่าที่จะมีส่วนร่วมในรูปแบบของการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

3.4 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 บทบาท จำแนกตามตัวแปร คือ ตัวแปรสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแปรขนาดของสถานศึกษา ตัวแปรเพศ และตัวแปรคุณภาพนักเรียน พบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาในแต่ละกลุ่มผู้แทน (สถานภาพของคณะกรรมการ) แตกต่างกัน โดยผู้แทนครูมีการปฏิบัติงานมากกว่ากลุ่มผู้แทนอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านการกำหนดนโยบาย สำหรับผู้แทนกลุ่มที่เป็นบุคลากรนอกสถานศึกษามีการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาตัวแปรด้านขนาดของสถานศึกษา ตัวแปรเพศ และตัวแปรคุณภาพนักเรียน พบว่า ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา

ตอนที่ 4 สภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 การคัดเลือกและปัจจัยในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประชาสัมพันธ์รับสมัครผู้แทนกลุ่มต่าง ๆ เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทางสถานศึกษายังมีการดำเนินการประชาสัมพันธ์น้อยในทุกกลุ่มผู้แทน ได้แก่ กลุ่มผู้แทนผู้ปกครอง กลุ่มผู้แทนองค์กรชุมชน กลุ่มผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มผู้แทนศิษย์เก่า ยกเว้นกลุ่มผู้แทนครู ในการคัดเลือกกันเอง พบว่า ทางสถานศึกษาไม่ได้ดำเนินการชี้แจงรายละเอียดการเลือกกันเองให้ผู้สมัครทราบ ให้ผู้สมัครกำหนดวิธีการและแนวทางปฏิบัติในการเลือกกันเอง

ปัจจัยจูงใจในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากกลุ่มผู้แทนทั้ง 6 กลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้แทน 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็น

ปัจจัยแรกในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา นอกจากนั้นยังมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้แทนครู และกลุ่มผู้แทนองค์กรชุมชน พิจารณปัจจัยด้านผลประโยชน์ที่ได้รับเป็นปัจจัยแรก สำหรับปัจจัยด้านการยอมรับนับถือและปัจจัยด้านโอกาสที่ได้รับก้าวหน้าในอนาคตถูกพิจารณาเป็นอันดับสุดท้ายในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา

4.2 สภาพการดำเนินงานหลังจากการได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญประกอบด้วยด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านผู้บริหารและบุคลากร ด้านสถานศึกษา และด้านชุมชน พบว่า ด้านคณะกรรมการสถานศึกษา ประกอบด้วย การที่คณะกรรมการสถานศึกษามีถิ่นกำเนิดอยู่ในชุมชนที่ตั้งของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาผู้บริหารและครูในโรงเรียน การมีบุตรหลานกำลังเรียนอยู่ในโรงเรียน การมีเวลาว่างเพียงพอของคณะกรรมการสถานศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา ด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย บุคลิกภาพของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์สุจริต มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเสียสละ ยอมรับฟังเหตุผล มีความเป็นผู้นำ ด้านสถานศึกษา ประกอบด้วย สถานศึกษามีชื่อเสียง การประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือผลงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และมีนักเรียนที่จบ ป.6 เรียนต่อ ม.1 มากขึ้น และด้านชุมชน ประกอบด้วย การให้ความสำคัญต่อการศึกษาของผู้นำชุมชน ความเชื่อถือและยอมรับของชุมชนที่มีต่อตัวผู้บริหารสถานศึกษา และความคาดหวังของชุมชน

ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญประกอบด้วย ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้บริหารและบุคลากร ด้านสถานศึกษา และด้านชุมชน สำหรับด้านคณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานของโรงเรียน ไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุม ขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือท้วงติง ด้านผู้บริหารและบุคลากร ประกอบด้วย ผู้บริหารไม่มีแผนและปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและผู้บริหารไม่ปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านสถานศึกษา ประกอบด้วย สถานศึกษาขาดการติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาขาดงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา และสถานศึกษาไม่ได้ส่งเสริมหรือจัดกิจกรรมที่จะพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านชุมชน ประกอบด้วย สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ องค์กรส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรชุมชนไม่เห็นความสำคัญในการสนับสนุนทางด้านการศึกษา ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนขาดวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถที่จะถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาเป็นรายปี พบว่า ในช่วงปี พ.ศ.2544 - พ.ศ.2546 ความถี่ที่สังเคราะห์ได้เรื่องปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าใกล้เคียงกัน และลดลงในปี พ.ศ.2547 นั่นคือ ในช่วง 3 ปีหลังการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 คณะกรรมการสถานศึกษายังคงมีอุปสรรคต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่เป็นจำนวนมาก และการที่ได้ค่าความถี่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างจากเดิม และมีค่าลดลงในปี พ.ศ.2547 แสดงว่าคณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะงานวิจัย

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะงานวิจัยด้านการพิมพ์และผู้วิจัย พบว่า งานวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีผู้ให้ความสนใจศึกษาเรื่องนี้เพิ่มมากขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2544 ถึง พ.ศ.2546 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการประกาศระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ขึ้น หลังจากระเบียบดังกล่าวประกาศใช้สถานศึกษาจะต้องดำเนินการคัดเลือกบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องดำเนินงานตามบทบาทที่ได้ประกาศไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 และหลังจากระเบียบดังกล่าวประกาศใช้ พบว่า มีงานวิทยานิพนธ์จำนวนมากให้ความสำคัญศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะปี พ.ศ. 2546 มีงานวิจัยที่ศึกษาในเรื่องดังกล่าวมากที่สุด แต่หลังจากนั้น พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาในเรื่องดังกล่าวลดลง เนื่องจากมีการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546 โดยมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เหลือเพียง 4 บทบาทเท่านั้น

คุณลักษณะงานวิจัยด้านวิธีวิทยาการวิจัย พบว่า สำหรับด้านเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง งานวิทยานิพนธ์ส่วนหนึ่งใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการเจาะจง เนื่องจากผู้ที่ทำวิจัยส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่ทำการศึกษาโดยตรง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจึงเป็นบุคลากรในหน่วยงานหรือสถานศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า งานวิทยานิพนธ์อีกส่วนใหญ่ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น สังเกตได้ว่า งานวิทยานิพนธ์ที่ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

แบบแบ่งชั้นจะเป็นงานวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับจังหวัด

คุณลักษณะงานวิจัยด้านเนื้อหาสาระงานวิจัย พบว่า มีผู้สนใจให้ความสำคัญกับการศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นจำนวนมาก เนื่องจากงานวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ผู้วิจัยมักเป็นผู้บริหารหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาที่ทำการศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวเป็นข้อมูลและสารสนเทศในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนา ตลอดจนหาแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษานั้นๆ

2. คุณภาพของงานวิจัย

งานวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์มีคุณภาพระดับดีมากในประเด็นความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย ประเด็นวิธีดำเนินการวิจัยด้านระเบียบวิธีวิจัยและด้านเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง สำหรับความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย เนื่องจากงานวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ผู้วิจัยมักเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่ทำการศึกษาโดยตรง เช่น เป็นผู้บริหารในสถานศึกษานั้นๆ ทำให้การเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัยค่อนข้างชัดเจน สามารถให้รายละเอียดถึงประเด็นปัญหา และความสำคัญของการในทำวิจัยได้ลึกซึ้ง สำหรับประเด็นวิธีดำเนินการวิจัยด้านระเบียบวิธีวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีการตรวจสอบความตรงและความเที่ยง ทำให้งานวิจัยที่ได้สามารถตอบประเด็นในสิ่งที่สนใจและงานวิจัยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับประเด็นการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย งานวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์มีคุณภาพในระดับปานกลาง เนื่องจาก งานวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่นำเสนอกรอบความคิดในรูปข้อความ ไม่แสดงภาพความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่สนใจศึกษานอกจากนี้ยังมีงานวิทยานิพนธ์บางเล่มที่นำขอบเขตของการวิจัยมาเป็นกรอบความคิดในการวิจัย

ดังนั้น ภาควิชาที่ดำเนินการสอนวิชาการระเบียบวิธีวิจัย หรือ วิชาที่เกี่ยวข้องกับการนำวิจัย / วิทยานิพนธ์ ควรปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้นิสิต / นักศึกษา ปฏิบัติหรือทำงานวิจัยขนาดเล็กมากกว่าการเรียนเชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว เพราะการลงมือปฏิบัติจะทำให้ นิสิต / นักศึกษาเข้าใจกระบวนการเขียนรายงานและขั้นตอนการทำวิจัย/วิทยานิพนธ์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. บทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

ระดับการปฏิบัติงานจริงของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 บทบาท พบว่า ส่วนใหญ่การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นบทบาทที่ 5 ด้านส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน บทบาทที่ 9

ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น บทบาทที่ 10 ด้านให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน และบทบาทที่ 12 ด้านการปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา สังเกตได้ว่า บทบาทที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติอยู่ในระดับมากนั้นส่วนใหญ่แล้วจะเกี่ยวข้องกับชุมชนที่คณะกรรมการสถานศึกษาและสถานศึกษาดังอยู่ ทำให้สะดวกต่อการปฏิบัติ อีกทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนหนึ่งมาจากองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งง่ายต่อการปฏิบัติประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน สำหรับบทบาทดังกล่าว พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถปฏิบัติได้โดยไม่ต้องทำความเข้าใจหรือศึกษารายละเอียดเหมือนกับบทบาทด้านอื่น ๆ เช่น บทบาทที่ 1 ด้านการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา บทบาทที่ 7 ด้านเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา เป็นต้น เนื่องจากเป็นบทบาทที่เป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์เนื้อหาที่พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองและการดำเนินงานของสถานศึกษา จากเหตุผลดังกล่าว ส่งผลให้การปฏิบัติการตามบทบาทหน้าที่ในบทบาทดังกล่าวอยู่ในระดับมาก

สำหรับบทบาทที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการรวมกลุ่มจากบุคคลหลากหลายอาชีพ ซึ่งแต่ละบุคคลต่างก็มีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ต้องประกอบอาชีพส่วนตัว ทำให้ไม่มีเวลามากพอที่จะให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ดังนั้นการแสดงออกในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่จึงอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงของตนเอง โดยเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นเรื่องของผู้บริหาร ครู-อาจารย์ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานถึงการจัดการศึกษาของชาติว่าเป็นเรื่องของทุกคน (All for Education) โดยการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง นอกจากนี้ควรมีการประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าใจในบทบาทหน้าที่และให้ความสำคัญในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังคำกล่าวของ ธีระ รุญเจริญ (อ้างถึงใน สมชิต ชันขวา, 2544) ที่กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนเป็นกิจที่มีขอบข่ายกว้างขวางและยุ่งยากซับซ้อน ดังนั้น การบริหารที่น่าจะเกิดผลดีควรจะเป็นการบริหารเป็นภารกิจร่วมกันของคนทั้ง

เกี่ยวข้อง ไม่ใช่ของผู้บริหารเพียงคนเดียว นั่นคือ พยายามให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหาร เพื่อการจัดการศึกษาของส่วนรวม (Education All for) ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็ควรได้เข้ามา มีบทบาทอย่างจริงจังในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

สำหรับความต้องการในการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการพัฒนาตนเองด้านวิชาการมากที่สุด เนื่องจาก คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนหนึ่งเป็นบุคลากรนอกสถานศึกษา ทำให้ไม่มีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานของสถานศึกษาเท่าที่ควร นอกจากนี้คณะกรรมการสถานศึกษาต้องการพัฒนาตนเองด้านทักษะกระบวนการกลุ่ม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจและความพยายามของคณะกรรมการสถานศึกษาที่จะพัฒนาตนเองเพื่อนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

งานวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 บทบาท จำแนกตามตัวแปร คือ ตัวแปรสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแปรขนาดของสถานศึกษา ตัวแปรเพศ และตัวแปรคุณภาพนักเรียน พบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาในแต่ละกลุ่มผู้แทน (สถานภาพของคณะกรรมการ) แตกต่างกัน โดยผู้แทนครูมีการปฏิบัติงานมากกว่ากลุ่มผู้แทนอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านการกำหนดนโยบาย สำหรับผู้แทนกลุ่มที่เป็นบุคลากรนอกสถานศึกษามีการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผู้บริหารและครู เป็นผู้ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาโดยตรง กอปรกับผู้บริหารและครูต่างก็มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษา และได้รับการอบรมสัมมนา เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ย่อมรับรู้กฎระเบียบ นโยบายในการจัดการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างดี จึงมีส่วนร่วมมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มผู้แทนอื่น ๆ เมื่อพิจารณาตัวแปรด้านขนาดของสถานศึกษา ตัวแปรเพศ และตัวแปรคุณภาพนักเรียน พบว่า ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา เนื่องจากการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีกฎระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางในการปฏิบัติงานเหมือนกัน ไม่ว่าขนาดของสถานศึกษา เพศของคณะกรรมการสถานศึกษา และคุณภาพของนักเรียนในสถานศึกษาแต่ละแห่งจะแตกต่างกัน แต่ภารกิจในการดำเนินงานก็ไม่แตกต่างกัน เพราะมีเป้าหมายให้การดำเนินงานของสถานศึกษาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพื่อการส่งเสริมและการพัฒนาของสถานศึกษา

3. สภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการคัดเลือกเพื่อดำรงตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นที่ทราบกันดีว่าบุคคลที่จะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษานั้นค่อนข้างมีน้อย เนื่องจากต้องประกอบอาชีพส่วนตัว ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินคัดสรรบุคคลที่มีความสามารถในการเป็นผู้นำ และเห็นความสำคัญของการศึกษาในระดับหนึ่งก่อน โดยการเชิญหรือไปขอร้องให้เข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา หลังจากนั้นจึงค่อยให้ผู้สมัครดำเนินการคัดเลือกกันเอง เพื่อให้ได้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กำหนด

ปัจจัยในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงของสถานศึกษา สำหรับปัจจัยด้านการยอมรับนับถือและปัจจัยด้านโอกาสที่ได้รับก้าวหน้าในอนาคตถูกพิจารณาเป็นอันดับสุดท้ายในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงของสถานศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นสมาชิกในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ดังนั้นย่อมต้องการที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้มีชื่อเสียง เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านการยอมรับนับถือเป็นปัจจัยอันดับสุดท้ายในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจาก ระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมากอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่มีอิทธิพลต่อการได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลรอบข้าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของมาสโลว์ (Maslow) ที่ว่า ความต้องการของมนุษย์มีเป็นลำดับขั้นตามความสำคัญ ในขณะที่ความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการที่สูงขึ้นขั้นต่อไปก็จะตามมา ลำดับขั้นของความต้อการนี้ ก็คือ “Hierarchy of Needs” ซึ่งมี 5 ลำดับขั้น คือ 1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานและความจำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ เป็นความต้องการที่มนุษย์ต้องการได้รับการตอบสนองก่อนความต้องการอื่น ๆ ความต้องการด้านนี้ ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย 2) ความต้องการความปลอดภัย (safety needs) เมื่อความต้องการด้านร่างกายได้รับการตอบสนอง มนุษย์ก็จะเกิดความต้องการความปลอดภัยเป็นความรู้สึกที่ต้องการความมั่นคงปลอดภัย การได้รับความคุ้มครอง การได้อยู่ในสังคมที่เป็นระเบียบมีกฎหมายที่จะช่วยคุ้มครองให้พ้นอันตรายต่าง ๆ 3) ความต้องการด้านสังคม (social needs) เป็นความต้องการมีมิตรสัมพันธ์กับบุคคลทั่ว ๆ ไป ต้องการให้สังคมยอมรับตนเข้าเป็นสมาชิกและได้มีส่วนร่วมในสังคม 4) ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นในสังคม (esteem needs) ต้องการได้รับการยกย่อง เคารพนับถือจากคนในสังคม รวมถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ความสำเร็จ ความสามารถ ความเป็นอิสระและเสรีภาพ 5) ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิด (the needs for self-actualization) เมื่อความต้องการทั้ง 4 ขั้นข้างต้น ได้รับการตอบสนอง

แล้ว มนุษย์จะเกิดความต้องการอยากจะเป็นสิ่งที่ตนอยากจะเป็น แต่ก็เป็นกรยากลำบากในการที่จะบรรลุถึงความต้องการขั้นนี้

ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ประกอบด้วยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การที่คณะกรรมการสถานศึกษามีถิ่นกำเนิดอยู่ในชุมชนที่ตั้งของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารและครูในโรงเรียน การมีบุตรหลานกำลังเรียนอยู่ในโรงเรียน และการมีเวลาว่างเพียงพอของคณะกรรมการสถานศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการต้องการพัฒนาศักยภาพ ยกกระดับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนของตนเอง เป็นการพัฒนาชุมชนของตนด้วย และเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษากับบุคลากร รวมทั้งเป็นการเข้ามาดูแลบุตรหลานที่กำลังศึกษาด้วย เมื่อพิจารณาด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย บุคลิกภาพของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์สุจริต มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเสียสละ ยอมรับฟังเหตุผล มีความเป็นผู้นำ เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เนื่องมาจากผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการผลักดันให้สถานศึกษาเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของชุมชน ดังนั้น พฤติกรรมและบุคลิกลักษณะของผู้บริหารจึงเป็นส่วนสำคัญในการชักจูงให้สมาชิกในชุมชนรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนหรือดำเนินการร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงใน ธีระรุญเจริญ, 2545) ที่ได้กำหนดคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาดั้งเดิมเพื่อการบริหารและจัดการศึกษาตามแนวทางการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน ในด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากรในสถานศึกษา มีบุคลิกที่ดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบสูง มีใจเปิดกว้างพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความอดุสาหะวิริยะอดทน มีความเสียสละ มีความสม่ำเสมอมั่นคง เชื่อมมั่นในตนเอง มีสุขภาพดี เป็นผู้ประสานงานที่ดี เป็นนักพัฒนาและนักบริการสังคม รู้จักพัฒนาตนเองและสังคม มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรักในสถาบันของชาติ และอนุรักษ์ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมตต์การุณจิต (2541) ดังนั้น คุณลักษณะของผู้บริหารจึงมีผลอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารในรูปคณะกรรมการ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชน หรือ สมาชิกในชุมชนได้ทราบเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกในชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เป็นการปลูกจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา โดยไม่ผลักภาระไปให้สถานศึกษาจัดการแต่เพียงฝ่ายเดียว
2. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงเรื่องการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกในชุมชนได้รับทราบด้วยวิธีการที่หลากหลายและทั่วถึง เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความสนใจสนับสนุนพัฒนาสถานศึกษาเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น การอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติ เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษามีทักษะ เกิดความรู้ในการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา และนำความรู้มาพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษา และพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ด้านปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น โดยมากมักนิยามหาค่าความถี่ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการศึกษาในเรื่องดังกล่าวโดยการใช้โมเดลลิสเรล (LISREL) เพื่อให้ผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น
2. การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยไม่ได้ศึกษาถึงกระบวนการในการพัฒนาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นผู้สนใจสามารถสังเคราะห์งานวิจัยในเรื่องดังกล่าว ซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงพัฒนา (Research & Development: R&D) เกี่ยวกับการดำเนินการศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการ และปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกษม วัฒนชัย. (2545). *การปฏิรูปการศึกษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: 21 เช่นจรี.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*.
จัดพิมพ์โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับเป็นกฎหมาย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (2543). *แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คำนึ่ง อุตศุภนาพันธ์. (2542). *บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตรัง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. (2544). *การวิเคราะห์ห่อภิมาณคุณภาพของแบบสอบหลายตัวเลือก ที่มีรูปแบบของแบบสอบ บริบทของแบบสอบ และวิธีการตรวจให้คะแนนต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2544). *การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ดิเรก วรรณเศียร. (2544). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management)*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.lib.lpru.ac.th/be/SBM.htm>
- ถนอมจิตต์ ชุฑะกะพันธ์. (2546). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความรู้และทักษะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนศิรินทร์ สว่างบุญ. (2548). *การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน: การวิเคราะห์ห่อภิมาณและการวิเคราะห์กระบวนการทางปัญญาอภิมาณ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). *การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้อ*. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2529). การสังเคราะห์งานวิจัย. *วารสารการวัดผลการศึกษา* 8: 26-36
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2530). การสังเคราะห์งานวิจัย. *วารสารการวัดผลการศึกษา* 7: 110-117

- นางลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *การวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-Analysis)*. กรุงเทพมหานคร: นิธิินแอตเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช. (2541). *การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณและการวิเคราะห์เนื้อหา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- นพรัตน์ จันเพ็ชร. (2546). *สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พินิจ เพ็ชรดารา. (2545). *บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรเทพ ฐัฒน. (2546). *การพัฒนากระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธณีญ์ วิหคโต. (2538). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) ระดับประถมศึกษา*. *วารสารการวิจัยทางการศึกษา* 25: 55-67
- ภัทรนันท์ พัฒนิยะ. (2542). *รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง โครงสร้างการบริหารการศึกษาของประเทศฝรั่งเศส*. กรุงเทพมหานคร: ที.พี.พรินท์.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). *การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). *โรงเรียนนิติบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- รัตนพร ไกรถาวร. (2545). *การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมประสิทธิผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลำเพย เย็นมนัส. (2541). *บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2543). *การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ.
- วรรณีย์ อริยะสินสมบุญ. (2544). *การสังเคราะห์งานวิจัยในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา : การวิเคราะห์ห่อภิมาณ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. (2526). *200ปีการศึกษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. (2540). *ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน พ.ศ.2539*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. (2546). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สมจิตร เยี่ยงเสื่อ. (2545). *ปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สวัสดิ์ ณ พัทลุง. (2543). *ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนตามบทบาทหน้าที่ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2539: ศึกษากรณีสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สวัสดิ์ สายประสิทธิ์ และคณะ. (2536). *คู่มือสอบและปฏิบัติราชการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- สุชาติ การสมบัติ. (2544). *การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างองค์ประกอบในโมเดลกระบวนการปฏิรูปโรงเรียนโดยใช้การบริหารฐานโรงเรียน : การวิเคราะห์และสังเคราะห์งานของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูป*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทร กุญชร. (2545). *บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สุนา ณ สุโหลง. (2545). การสังเคราะห์งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์ สิงห์เจริญ. (2545). สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรางค์ โพธิ์พุกษาวงศ์. (2542). รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง โครงสร้างการบริหารการศึกษา สหราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร: ที.พี.พรินท์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ. (2541). การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (เอกสารอัดสำเนา).
- อดุลย์ วงศ์ศรีคุณ. (2543). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง: การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาสารัตถศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิทธิฤทธิ์ พงษ์ปิยะรัตน์. (2542). อิทธิพลของปัจจัยด้านนักเรียน ครู และโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์: การวิเคราะห์อภิमानด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่นและวิธีของกลาส. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2544). การบริหารและการจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. [ระบบออนไลน์]. <http://www.lib.lpru.ac.th/be/SBM.htm>
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). รายงานการวิจัย เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2547). รายงานการวิจัย เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในประเทศไทยที่คัดสรร. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.

ภาษาอังกฤษ

- Beck, C.T. (2001). Caring Within Nursing Education: A Meta-synthesis. *Journal of Nursing Education*. 40(3): 101-109
- David, J.L. (1989). Synthesis of research on school-based management. *Educational Leadership*. 46 (8): 45-43
- Etsey, Y. K., Snetzler, S. (1998). *A meta-Analysis of Gender Difference in Student Attitudes Toward Mathematics*. [Online] Available from: <http://searcheric.org>. [25 MAY 2006]
- Glass, G.V. (1976). Primary, secondary and meta -analysis of research. *Education Research* 5,(10), 3-8.
- Glass, G.V., Mc Gaw, B., and Smith, M.L. (1981). *Meta -Analysis in Social Research*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- Hedges, L.V., and Olkin, I. (1985). *Statistical Methods for Meta-Analysis*. Sandiago. CA: Academic Press.
- Myers, D. and Stonehill, R. (1993). *School-Based Management*. [Online] Available from: <http://www.ed.gov/OR/ConsumerGuides/baseman.html>. [15 September 2005]
- Nicholas M, Catherine P, and Jennie P. (2005). *Details of approaches to synthesis: Systematically reviewing quanlitative and qnce to infirm management and policy making in the health field*. [Online] Available from: http://searcheric.org/msynth_appendix_e.html. [09 Febuary 2006]
- Noblit, G. W. and Hare, R. D. (1988). *Meta-Ethnography: Synthesizing Qualitative Approaches*. Boston: Sage Publication.
- Popay J, Roberts H, Sowden A, Petticrew M, Arai L, Roen K, Rodgers M. (2004) *Guidance on the conduct of narrative synthesis in systematic reviews*. Draft report from ESRC Methods Programme. Lancaster: Institute for Health Research, University of Lancaster.
- Suri, H. (1999). The Process of Synthesising Qualitative Research: A Case Study. Issues of Rigour in Qualitative Research. *Annual Conference of the Association for Qualitative Research*. Melbourne.

Theodora, P., DeBaz. (1994). *Meta-Analysis of the Relationship between Students' Characteristics and Achievement and Attitudes toward Science*. [Online]
Available from: <http://searcheric.org>. [27 November 2005]

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

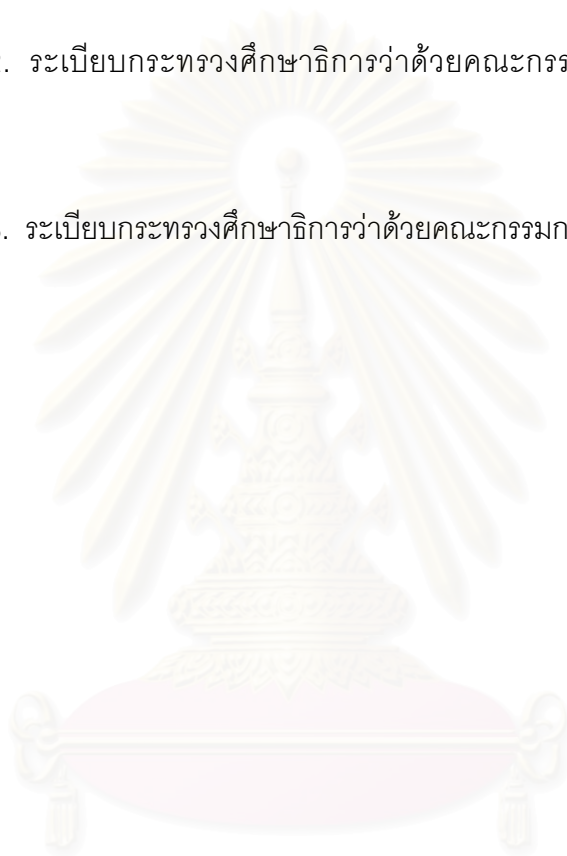
ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติประถมศึกษาและระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

1. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2525

2. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2539

3. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา
พ.ศ.2525**

ข้อ 3 ให้มีคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนละอย่างน้อย 5 คน แต่ไม่เกิน 15 คน

ข้อ 4 ให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธาน และให้ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ หรือ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาแห่งนั้นเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง

ข้อ 5 การได้มาซึ่งรายชื่อกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และให้ครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ ประชุมปรึกษากับคณะครูในโรงเรียน แล้วเสนอรายชื่อผู้ที่สมควรดำรงตำแหน่งกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ให้ประธานคณะกรรมการประถมศึกษาอำเภอ หรือประธานคณะกรรมการประถมศึกษากิ่งอำเภอ เป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง แล้วแต่กรณี

สำหรับคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ให้ผู้อำนวยการประถมศึกษากรุงเทพมหานครเป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง

ข้อ 6 กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) เป็นผู้สนใจการศึกษา
- 2) เป็นผู้มีความประพฤติดี

ข้อ 7 คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ควรเลือกจากบุคคลต่อไปนี้

- 1) กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่
- 2) ผู้นำทางศาสนาของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
- 3) ข้าราชการของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในท้องถิ่น เช่น ข้าราชการของกรมส่งเสริมการเกษตร กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย กรมการปกครอง ฯลฯ
- 4) ประธานกรรมการศึกษาของหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ในกรณี
ที่โรงเรียนตั้งอยู่ในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง
- 5) ข้าราชการบำนาญที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่น
- 6) ผู้ปกครองนักเรียน

7) ศิษย์เก่าของโรงเรียน

8) ประชาชนในท้องถิ่น

ข้อ 8 บุคคลหนึ่งจะเป็นกรรมการในคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาเกินกว่า 3 โรงเรียนมิได้

ข้อ 9 ให้กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา มีวาระอยู่ในตำแหน่งความละ 4 ปี และอาจจะได้รับแต่งตั้งใหม่อีกก็ได้

กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา จะพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1) ตาย

2) ลาออก

3) เป็นบุคคลล้มละลาย

4) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

5) ได้รับโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

6) คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ คณะกรรมการประถมศึกษากิ่งอำเภอ คณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณีมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ออก

ข้อ 10 ในกรณีที่กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ตำแหน่งใดว่างลง และมีวาระการดำรงตำแหน่งมากกว่าเก้าสิบวัน ให้ครูใหญ่ หรือ อาจารย์ใหญ่ หรือ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา ประชุมปรึกษากับคณะครูในโรงเรียน แล้วเสนอชื่อผู้ดำรงตำแหน่งแทน และให้ประธานคณะกรรมการประถมศึกษาอำเภอ หรือ ประธานคณะกรรมการการประถมศึกษากิ่งอำเภอ หรือ ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง แล้วแต่กรณี และให้ผู้ดำรงตำแหน่งอยู่ในตำแหน่งเท่าวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ข้อ 11 คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) ให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางการพัฒนา และกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

2) แสวงหาความช่วยเหลือ และความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อพัฒนาโรงเรียน

3) เสนอแนะ และประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ และการพัฒนาท้องถิ่น

4) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษามอบหมาย

ข้อ 12 คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ควรจะประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง แล้วรายงานให้คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ หรือ คณะกรรมการประถมศึกษากิ่งอำเภอทราบ แล้วแต่กรณี สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้รายงานต่อผู้อำนวยการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

การประชุมของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงถือว่าเป็นองค์ประชุม

1) “ผู้แทนผู้ปกครอง” ได้แก่ ผู้แทนของผู้ที่มีรายชื่อเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

2) “ผู้แทนครู” ได้แก่ ผู้แทนของข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

3) “ผู้แทนองค์กรชุมชน” ได้แก่ ผู้แทนของชมรม สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชน หรือกลุ่มบุคคลในรูปอื่นใดที่ดำเนินกิจกรรม เพื่อประโยชน์ของสาธารณะและมีที่ตั้งอยู่ในเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

4) “ผู้แทนองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น” ได้แก่ ผู้แทนของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบอื่น จำนวนไม่เกินสองคน

5) “ผู้แทนศิษย์เก่า” ได้แก่ ผู้แทนของสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่า หรือบุคคลที่เคยศึกษาจากสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

6) “ผู้ทรงคุณวุฒิ” ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐ เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการ ทั้งในและนอกเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสี่คน

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการและให้คณะกรรมการ เลือกรรรมการ คนหนึ่งใน (1) (3) (4) (5) และ (6) เป็นประธาน และอีกคนหนึ่งเป็นรองประธาน ให้ คณะกรรมการกำหนดจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการโดยคำนึงถึงจำนวนและสัดส่วนของ คณะกรรมการที่เป็นสตรี จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของคณะกรรมการทั้งหมด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
พ.ศ.2543**

เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2543 ประกอบกับมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2543 กระทรวงศึกษาธิการ จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2539”

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือ ซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“สถานศึกษา” หมายความว่า โรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ไม่หมายรวมถึงสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเฉพาะทาง

“ผู้บริหารสถานศึกษา” หมายความว่า ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ 5 ให้มีคณะกรรมการอย่างน้อยสถานศึกษาละเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย

1) “ผู้แทนผู้ปกครอง” ได้แก่ ผู้แทนของผู้มีรายชื่อเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

2) “ผู้แทนครู” ได้แก่ ผู้แทนของข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอน และผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

3) “ผู้แทนองค์กรชุมชน” ได้แก่ ผู้แทนของชุมชน สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชน หรือกลุ่มบุคคลในรูปอื่นใดที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ จำนวนไม่เกินสองคน

4) “ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ได้แก่ ผู้แทนของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น จำนวนไม่เกินสองคน

5) “ผู้แทนศิษย์เก่า” ได้แก่ ผู้แทนของสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่าหรือบุคคลที่เคยศึกษาจากสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

6) “ผู้ทรงคุณวุฒิ” ได้แก่ ผู้นำศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐ เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการทั้งในและนอกเขตบริการสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสี่คน

ทั้งนี้ได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งที่ไม่ใช่ข้าราชการครูในสถานศึกษานั้นเป็นประธาน และอีกคนหนึ่งเป็นรองประธาน

ข้อ 6 ให้คณะกรรมการกำหนดจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการ เพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการตามข้อ 5 โดยคำนึงถึงจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการที่เป็นสตรีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของคณะกรรมการทั้งหมด

ข้อ 7 การให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการ ให้ดำเนินการดังนี้

- 1) ให้สถานศึกษาประกาศรับสมัครผู้แทนตามข้อ 5(1) (2) (3) (4) และ (5)
- 2) ให้ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกตามข้อ 7(1) คัดเลือกกันเองให้เหลือเท่ากับจำนวนตามที่กำหนดไว้

3) ให้ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกตามข้อ 7(2) ร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาเสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามที่ตนเห็นสมควรจำนวนสองเท่าของจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ 6 และให้ประชุมคัดเลือกให้เหลือเท่ากับจำนวนตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6

4) ให้ผู้บริหารสถานศึกษานำรายชื่อเสนอผู้บังคับบัญชาเหนือสถานศึกษาขึ้นไปหนึ่งระดับเป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง

ในกรณีที่ไม่มีผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้แทนในองค์ประกอบใด ให้คณะกรรมการเสนอรายชื่อบุคคลในองค์ประกอบนั้น จำนวนสองเท่าของจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ 6 และให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อคัดเลือกกันเอง ให้เหลือเท่ากับจำนวนตามที่กำหนดไว้

ในกรณีที่ผู้เข้ารับการคัดเลือกในองค์ประกอบใดไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ 6 ให้ถือว่าผู้ที่สมัครเข้ารับการคัดเลือกเท่าที่มีอยู่ในองค์ประกอบนั้น แล้วให้คณะกรรมการเสนอรายชื่อบุคคลในองค์ประกอบนั้น จำนวนสองเท่าของจำนวนที่ยังขาดอยู่ และให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อคัดเลือกกันเอง ให้เหลือตามจำนวนที่กำหนดไว้

ในกรณีที่ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกในองค์ประกอบใดมีจำนวนเท่ากับจำนวนกรรมการตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6 ให้ถือว่าผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกดังกล่าว เป็นกรรมการในองค์ประกอบนั้น

ข้อ 8 คุณสมบัติทั่วไปของคณะกรรมการ

- 1) เป็นผู้สนใจในการพัฒนาการศึกษา
- 2) เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี
- 3) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- 4) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

ข้อ 9 ให้ผู้บังคับบัญชาเหนือสถานศึกษาขึ้นไปหนึ่งระดับเป็นผู้ลงนามในการแต่งตั้งและอนุญาตการลาออกของคณะกรรมการ

ข้อ 10 ให้คณะกรรมการ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

คณะกรรมการซึ่งได้มาตามระเบียบนี้ในวาระแรก เมื่อครบกำหนดสองปีให้จับสลากออก
กึ่งหนึ่ง ในกรณีที่เป็นการเป็นจำนวนคี่ ให้พิเศษเพิ่มเป็นหนึ่งคน เว้นกรรมการและเลขานุการ

ในสถานศึกษาดำเนินการสรรหากรรมการทดแทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง ตามวรรค
สอง ตามหลักเกณฑ์และวิธีที่กำหนดในข้อ 7 โดยให้ผู้อยู่ในตำแหน่งตามวาระในวรรคหนึ่ง

การสรรหากรรมการใหม่แทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่งและวรรคสาม ให้
ดำเนินการภายในสี่สิบห้าวันนับจากวันครบวาระหรือครบกำหนดแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการใหม่ ให้
กรรมการชุดเดิม ปฏิบัติหน้าที่ไปจนกว่าจะได้มีการประกาศแต่งตั้งกรรมการใหม่

กรรมการที่พ้นวาระ อาจได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการได้อีก

ข้อ 11 กรรมการจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- 1) ออกตามวาระ
- 2) ตาย
- 3) ลาออก
- 4) ขาดคุณสมบัติตามข้อ 8
- 5) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 6) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- 7) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้
กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
- 8) พ้นจากตำแหน่งในสถานศึกษานั้น สำหรับกรรมการตามข้อ 5(2) และ
ผู้บริหารสถานศึกษา
- 9) พ้นจากสถานภาพการเป็นผู้ปกครองนักเรียนของสถานศึกษานั้น สำหรับ
กรรมการตามข้อ 5(1)
- 10) พ้นจากสถานภาพการเป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับกรรมการ
ตามข้อ 5(4)
- 11) คณะกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสาม มีมติให้ออกยกเว้นตำแหน่ง
กรรมการและเลขานุการ

ข้อ 12 ในกรณีที่กรรมการในองค์ประกอบใดว่างลงก่อนครบวาระเกินกว่าเก้าสิบวัน ให้สถานศึกษาดำเนินการตามข้อ 7 เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการในองค์ประกอบนั้นภายในสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ว่างลง และให้อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการที่ตนแทน

ข้อ 13 คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
- 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
- 3) ให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับของ
ท้องถิ่น
- 4) กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
- 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่าง
ทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน
- 6) ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มี
ความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 7) เสนอแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้าน
งบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา
- 8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก
และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี
ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ
- 9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงาน
กับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนใน
การพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
- 10) ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อน
เสนอต่อสาธารณชน
- 11) แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและหรือ คณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตาม
ระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร
- 12) ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา

ข้อ 14 ให้มีการประชุมคณะกรรมการ อย่างน้อยภาคเรียนละสองครั้ง

การดำเนินการประชุมคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบวิธีการที่
คณะกรรมการกำหนด โดยให้มีกรรมการเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่

มีอยู่ในขณะนั้น และให้มีผู้แทนของนักเรียนเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ของนักเรียนโดยตรง ให้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการด้วย

ให้ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการประชุมต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปชั้นหนึ่ง ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่มีการประชุม

ข้อ 15 ในวาระเริ่มแรกให้กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมที่มีสถานศึกษาในสังกัด ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ประกาศใช้ระเบียบนี้

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้คณะกรรมการโรงเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2539 ปฏิบัติหน้าที่ไปจนกว่าจะมีการประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการตามระเบียบนี้ รวมทั้งดำเนินการให้เป็นไปตามข้อ 6 และข้อ 7 แล้วแต่กรณี

สถานศึกษาที่ไม่มีคณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะกรรมการโรงเรียนอยู่ในวันที่ประกาศใช้ระเบียบนี้ ให้กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ซึ่งเป็นเจ้าสังกัดกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามข้อ 6 และข้อ 7 แล้วแต่กรณี

ข้อ 16 ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รักษาตามระเบียบนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. อาจารย์ ดร. วรณี เจตจำนงนุช
ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายกิจการนิสิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอร จังศิริพรปกรณ์
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ
อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

รายชื่อวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์

มหาวิทยาลัยเกษตร

- เตือนใจ แก้วประเสริฐ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดำรงศักดิ์ ต้นติเวทย์. (2545). สภาพและปัญหาการได้มาซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พินิจ เพ็ชรดารา. (2545). บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามการรับรู้ของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ละเอียด ศรีโพธิ์พันธุ์. (2545). ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต่อการปฏิบัติงาน
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุนทร กุญชร. (2545). บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรีย์ สิงห์เจริญ. (2545). สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นพรัตน์ จันเพ็ชร. (2546). สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรีชา ศรีมุกข์. (2546). สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุ่งใหญ่
จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อโณทัย จันทร้อย. (2546). การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มหาวิทยาลัยศิลปากร

สุรพล เปรมเล็ก. (2543). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคณะกรรมการโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธเนศ ปานอุทัย. (2545). การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธานี โมกขพันธุ์. (2545). หน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน/พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติและความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุวรรณา จิตรสมบุญ. (2545). ปัจจัยมุ่งใจในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อุบล นิมนวน. (2545). พฤติกรรมการบริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จิราพร ตั้งสุวรรณ. (2546). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการวางแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตบรมราชชนนี 2 สังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วรกิตติ ศรีเกตุนิม. (2546). ปัจจัยด้านบุคคลที่สัมพันธ์กับความสามารถจัดการของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มหาวิทยาลัยบูรพา

- ชาญวิทย์ สุทธิ. (2545). ศึกษาความต้องการของผู้บริการโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประสิทธิ์ พรมสร. (2545). บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพบุลย์ ยิ่งสุข. (2545). การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บำรุง ชูประเสริฐ. (2546). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชาย อัมพันธ์. (2546). ปัญหาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- องอาจ ไพศาลภูมิ. (2546). ศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

มหาวิทยาลัยทักษิณ

- ปราโมชย์ กิ่งแก้ว. (2544). การเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุเมศวร์ พรหมมินทร์. (2544). ศึกษาการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

มนตรี พรพล. (2546). *ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพังงา*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- นเรศวรณ เตื่อนนาดี. (2544). *การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญเกิด ครุเจริญ. (2544). *การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมชิต ชันขวา. (2544). *การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สวัสดิ์ แก้วชนะ. (2544). *บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำราญ หาญประเสริฐ. (2544). *การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูเวียง จังหวัด ขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชญญา อภิपालกุล. (2545). *รูปแบบการพัฒนาร่วมกันมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาภายใต้โครงสร้างการกระจายอำนาจการ บริหารการศึกษา : กรณีศึกษาของสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมจิตร เยี่ยงเสื่อ. (2545). *ปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- พงษ์ศักดิ์ ทุมสงคราม. (2546). การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิลึก งามลตรี. (2546). ปัจจัยที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สาคร สังวงศ์. (2546). การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนาวัง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โกมล ลำแดง. (2547). การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานและปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- คะนอง สวัสดิวัฑฒ์. (2547). การศึกษาการมีส่วนร่วมการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐพร ชินบุตร. (2547). การรับรู้ในบทบาทหน้าที่และความต้องการในการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- โสภาส โอพริก. (2540). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนในโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นพ ณ เทพา. (2544). การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- นเรศ หิ้นนกุล. (2544). การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พิทยา สังขะเลขา. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุมลทิพย์ ณ นคร. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- ปรีชา กัลยา. (2544). ความต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงการนำร่องการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สงวน เรียงไธสง. (2544). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอ บ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมหวัง มหาวัง. (2544). ความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- สุนันท์ คำจันทร์. (2544). การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ บริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนะ เขจรแซ. (2546). การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในสหวิทยาเขตบัวขาว อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พิเชฐ บุญชุม. (2546). ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ด.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

สุภลักษณ์ ตั้งตุลยางกูร. (2546). การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โครงสร้างการวัดตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และรหัสข้อมูล
2. โครงสร้างการประเมินคุณภาพงานวิจัย แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และเกณฑ์ในประเมินคุณภาพงานวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. โครงสร้างการวัดตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย
และรหัสข้อมูล

โครงสร้างการวัดตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย

ข้อ	คุณลักษณะงานวิจัย	จำนวน ข้อ	ร้อยละ	ข้อที่
1.	ด้านการพิมพ์และผู้วิจัย	7	28.00	2-8
	1. ปีที่ผลิต	1		2
	2. สถาบันที่ผลิต	1		3
	3. คณะที่ผลิต	1		4
	4. สาขาวิชาที่ผลิต	1		5
	5. เพศผู้วิจัย	1		6
	6. ประเภทงานวิจัย	1		7
	7. จำนวนหน้าทั้งหมด	1		8
2.	ด้านวิธีวิทยาการวิจัย	15	60.00	9-23
	1. วัตถุประสงค์	1		9
	2. สมมติฐาน	2		10-11
	3. ตัวแปรต้น / ตัวแปรตาม	2		12-13
	4. ภูมิภาคที่ศึกษา	1		14
	5. กลุ่มตัวอย่าง	3		15-17
	6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	5		18-22
	7. การวิเคราะห์ข้อมูล	1		23
3.	ด้านเนื้อหาสาระของงาน	2	8.00	24-25
4.	ด้านคุณภาพงานวิจัย	1	4.00	26
	รวม	25	100	

แบบบันทึกข้อมูลคุณลักษณะงานวิจัย

ชื่อผู้วิจัย รหัสงานวิจัย

ชื่อเรื่อง

สถาบัน

1. รหัสงานวิจัย 2. ปีที่ผลิต 3. สถาบันที่ผลิต (1-2) (3-4) (5)

4. คณะที่ผลิต 5. สาขาวิชาที่ผลิต 6. เพศผู้วิจัย (6) (7) (8)

7. ประเภทงานวิจัย 8. จำนวนหน้าทั้งหมด (9) (10-12)

9. วัตถุประสงค์

(1) บรรยาย (2) เปรียบเทียบ (13) (14)

(3) อธิบาย (4) หาความสัมพันธ์ (15) (16)

(5) วิจัยและพัฒนา (17)

10. ประเภทสมมติฐาน 11. จำนวนสมมติฐาน (18) (19)

12. จำนวนตัวแปรต้น 13. จำนวนตัวแปรตาม (20) (21)

14. ภูมิภาคที่ศึกษา 15. วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (22) (23)

16. ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (24-26)

17. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

(1) ผู้บริหาร (2) ครู (27) (28)

(3) คณะกรรมการสถานศึกษา (4) ศึกษานิเทศก์ (29) (30)

(5) ประชาชนทั่วไป (6) อื่นๆ (31) (32)

18. จำนวนเครื่องมือ (33)

19. ประเภทเครื่องมือ

(1) แบบสอบถาม (2) แบบสังเกต (34) (35)

(3) การสัมภาษณ์ (4) แบบบันทึก (36) (37)

(5) ศึกษาเอกสาร (6) อื่นๆ (38) (39)

20. ความตรงของเครื่องมือ 21. ชนิดของความเที่ยง (40) (41)

22. ค่าความเที่ยง (42-44)

23.การวิเคราะห์ข้อมูล

- (1) content analysis (2) descriptive stat (3) t-test (45) (46) (47)
 (4) ANOVA (5) simple corr, reg (6) multiple corr, reg (48) (49) (50)

เนื้อหาสาระของงาน

- 24.บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (51)
 (1) บทบาทที่ปฏิบัติจริง (52)
 (2) บทบาทที่คาดหวัง (53)
- 25.สภาพปัญหาการดำเนินงาน (54)
 (1) คุณลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษา (55)
 (2) คุณลักษณะของผู้บริหาร และบุคลากร (56)
 (3) การดำเนินงานของสถานศึกษา (57)
 (3) สภาพชุมชน (58)
- 26.คะแนนการประเมินงานวิจัย (59-61)

สมุดลงรหัสข้อมูลคุณลักษณะงานวิจัย (Code book)

ตัวแปร	ชื่อภาษาอังกฤษ	ค่าของตัวแปร	จัดกลุ่มตัวแปรใหม่
1.รหัสงานวิจัย	CODE	00-99	
2.ปีที่ผลิต	YEAR	เลขสองตัวท้ายของปี พ.ศ. ที่งานพิมพ์	
3.สถาบันที่ผลิต	UNIVER	01= มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 02= มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 03= มหาวิทยาลัยศิลปากร 04= มหาวิทยาลัยบูรพา 05= มหาวิทยาลัยขอนแก่น 06= มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 07= มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 08= มหาวิทยาลัยทักษิณ 09= หน่วยงานอื่นๆ	
4.คณะที่ผลิต	FAC	1= คุรุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ 2= อื่นๆ	
5.สาขาวิชาที่ผลิต	DAPART	1= บริหารการศึกษา 2= พัฒนาสังคม / พัฒนศึกษา 3= อื่นๆ	
6.เพศผู้วิจัย	SEX	1= หญิง 2= ชาย	
7.ประเภทงานวิจัย	TYPE	1= วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท 2= วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก 3= งานวิจัยทั่วไป	
8.จำนวนหน้าทั้งหมด	NPAGE	001-999	
9.วัตถุประสงค์ (1) บรรยาย (2) เปรียบเทียบ (3) อธิบาย (4) หาความสัมพันธ์ (5) วิจัยและพัฒนา	DESCR COMPARE EXPLAIN CORR RD	0= ไม่ใช่ 1= ใช่ 0= ไม่ใช่ 1= ใช่ 0= ไม่ใช่ 1= ใช่ 0= ไม่ใช่ 1= ใช่ 0= ไม่ใช่ 1= ใช่	
10.ประเภทสมมติฐาน	TYPHYP	0= ไม่มีสมมติฐาน 1= มีทิศทาง 2= ไม่มีทิศทาง	
11.จำนวนสมมติฐาน	NHYP	00-99	
12.จำนวนตัวแปรต้น	IN_VAR	00-99	

ตัวแปร	ชื่อภาษาอังกฤษ	ค่าของตัวแปร	จัดกลุ่มตัวแปรใหม่
20.ความตรงของเครื่องมือ	VALID	0= ไม่ระบุ 1= ความตรงตามเนื้อหา 2= ความตรงตามโครงสร้าง 3= ความตรงตามสภาพ 4= ความตรงเชิงพยากรณ์ 5= ความตรงเชิงเนื้อหาและโครงสร้าง 6= ความตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์	
21.ชนิดของความเที่ยง	TYPREL	0= ไม่ระบุ 1= α -coefficient 2= Kuder-Richardson 3= อื่นๆ	
22.ค่าความเที่ยง	REL	.00-.99	
23.การวิเคราะห์ข้อมูล (1) content analysis (2) descriptive stat (3) t-test (4) ANOVA (5) simple corr, reg (6) multiple corr, reg	CONTENT DESCRIP TTEST ANOVA SIMCOR MULCOR	0= ไม่ใช่ 1= ใช่ 0= ไม่ใช่ 1= ใช่ 0= ไม่ใช่ 1= ใช่ 0= ไม่ใช่ 1= ใช่ 0= ไม่ใช่ 1= ใช่ 0= ไม่ใช่ 1= ใช่	
24.บทบาทของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (1) บทบาทที่ปฏิบัติจริง (2) บทบาทที่คาดหวัง	ROLES ROLES1 ROLES2	0= มี 1= ไม่มี 0= มี 1= ไม่มี 0= มี 1= ไม่มี	
25.สภาพปัญหาการดำเนินงาน (1) คุณลักษณะของคณะกรรมการ สถานศึกษา (2) คุณลักษณะของผู้บริหาร (3) การดำเนินงานของสถานศึกษา (3) สภาพชุมชน	PROB PROB1 PROB2 PROB3 PROB4	0= มี 1= ไม่มี 0= มี 1= ไม่มี 0= มี 1= ไม่มี 0= มี 1= ไม่มี 0= มี 1= ไม่มี	
25.คะแนนการประเมินงานวิจัย	SCORE	0.00-4.00	

2. โครงสร้างการประเมินคุณภาพงานวิจัย แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และเกณฑ์ในประเมินคุณภาพงานวิจัย

แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดการให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

0	หมายถึง	คุณภาพงานวิจัยต่ำ
1	หมายถึง	คุณภาพงานวิจัยค่อนข้างต่ำ
2	หมายถึง	คุณภาพงานวิจัยปานกลาง
3	หมายถึง	คุณภาพงานวิจัยดี
4	หมายถึง	คุณภาพงานวิจัยดีมาก

เกณฑ์ตัดสินค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้

0.00 - 0.80	หมายถึง	คุณภาพงานวิจัยต่ำ
0.81 - 1.60	หมายถึง	คุณภาพงานวิจัยค่อนข้างต่ำ
1.61 - 2.40	หมายถึง	คุณภาพงานวิจัยปานกลาง
2.41 - 3.20	หมายถึง	คุณภาพงานวิจัยดี
3.21 - 4.00	หมายถึง	คุณภาพงานวิจัยดีมาก

ตารางแผนผังหัวข้อในการประเมินงานวิจัย

เนื้อหาสาระที่ประเมิน	งานวิจัย		
	จำนวน	ร้อยละ	ข้อที่
1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย	3	11.11	1-3
2.การกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย	5	18.52	4-8
3.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2	7.41	9-10
4.วิธีดำเนินการวิจัย			
4.1ระเบียบวิธีวิจัย	2	7.41	11-12
4.2เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	2	7.41	13-14
4.3เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล	3	11.11	15-17
4.4การออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล	2	7.41	18-19
5.ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	2	7.41	20-21
6.การสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	4	14.81	22-25
7.การนำเสนองานวิจัย	2	7.41	26-27
รวม	27	100	

แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย

ชื่อผู้วิจัย รหัสงานวิจัย

ชื่อเรื่อง

สถาบัน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับลักษณะงานวิจัยที่ประเมิน

ข้อ	ลักษณะงานวิจัยที่ประเมิน	ผลการประเมิน				
		0	1	2	3	4
1	ชื่อเรื่องมีความชัดเจน					
2	วัตถุประสงค์ / ปัญหาวิจัยสอดคล้องกับชื่อเรื่อง					
3	ความเป็นมา / ความสำคัญของปัญหาชัดเจนสอดคล้องกับเรื่องที่ทำ					
4	สมมติฐานมีความเหมาะสม					
5	การกำหนดขอบเขตของการวิจัยมีความสมเหตุสมผล					
6	ข้อตกลงเบื้องต้นมีความเหมาะสม					
7	การนิยามศัพท์เฉพาะมีความชัดเจน					
8	กรอบความคิดในการวิจัยมีความถูกต้องเหมาะสม					
9	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับปัญหา หรือวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเชื่อมโยงกับงานวิจัยในอดีต					
10	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความทันสมัยทั้งของไทยและต่างประเทศ					
11	การออกแบบการวิจัยสอดคล้องกับปัญหาวิจัย					
12	ขั้นตอนของการวิจัยมีความชัดเจน					
13	กลุ่มประชากรมีความเหมาะสมกับปัญหาวิจัย					
14	การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง / เกณฑ์ในการคัดเลือกมีความเหมาะสม					
15	เครื่องมือที่ใช้มีคุณภาพ					
16	การเก็บรวบรวมข้อมูลมีความชัดเจนและน่าเชื่อถือ					
17	ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีคุณภาพ					
18	มีการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะของข้อมูล					
19	การอ่านค่าสถิติมีความเหมาะสม					
20	ลักษณะการนำเสนอ การแปลความผลการวิเคราะห์ข้อมูลเข้าใจง่าย					
21	การแปลความหมายและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องชัดเจน					
22	ผลสรุปที่ได้มีความครอบคลุมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และปัญหาวิจัย					
23	การอภิปรายผลสอดคล้องกับผลการวิจัยและครอบคลุมประเด็นปัญหา					
24	ข้อเสนอแนะมีความเหมาะสม					
25	ประโยชน์ในการวิจัยสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างกว้างขวาง					
26	โครงสร้างการนำเสนอมีความเหมาะสม					
27	การเขียนรายงานการวิจัยมีความถูกต้องตามหลักการเขียนรายงานทางวิชาการ					

เกณฑ์ระดับคุณภาพของการประเมินคุณภาพงานวิจัย

1. **ชื่อเรื่องมีความชัดเจน**
 - 4 ชื่อเรื่องประกอบด้วยตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระ วิธีการที่ศึกษา และกลุ่มประชากร
 - 3 ชื่อเรื่องประกอบด้วยตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระ วิธีการที่ศึกษา
 - 2 ชื่อเรื่องประกอบด้วยตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระ
 - 1 ชื่อเรื่องประกอบด้วยตัวแปรตามเพียงตัวเดียว
 - 0 ชื่อเรื่องไม่มีความชัดเจน

2. **วัตถุประสงค์ / ปัญหาวิจัยสอดคล้องกับชื่อเรื่อง**
 - 4 วัตถุประสงค์ / ปัญหาวิจัยสอดคล้องกับชื่อเรื่อง
 - 3 วัตถุประสงค์ / ปัญหาวิจัยสอดคล้องกับชื่อเรื่อง แต่ไม่ชัดเจน
 - 2 วัตถุประสงค์ / ปัญหาวิจัยชัดเจน แต่ไม่สอดคล้องกับชื่อเรื่อง
 - 1 วัตถุประสงค์ / ปัญหาวิจัยไม่ชัดเจน แต่ไม่สอดคล้องกับชื่อเรื่อง
 - 0 ไม่มีวัตถุประสงค์ / ปัญหาวิจัย

3. **ความเป็นมา / ความสำคัญของปัญหาชัดเจนสอดคล้องกับเรื่องที่ทำ**
 - 4 ความเป็นมา / ความสำคัญของปัญหาแสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาและความสำคัญในการทำวิจัย ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษาโดยมีข้อมูล ผลการวิจัย และเหตุผลสนับสนุน มีความกระชับตรงประเด็น
 - 3 ความเป็นมา / ความสำคัญของปัญหาแสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาและความสำคัญในการทำวิจัย ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษาโดยมีข้อมูล ผลการวิจัย และเหตุผลสนับสนุน
 - 2 ความเป็นมา / ความสำคัญของปัญหาแสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาและความสำคัญในการทำวิจัย ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา
 - 1 ความเป็นมา / ความสำคัญของปัญหาแสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาและความสำคัญในการทำวิจัย
 - 0 ไม่ระบุความเป็นมา / ความสำคัญของปัญหา

4. **สมมติฐานมีความเหมาะสม**
 - 4 สมมติฐานมีความสมเหตุสมผล มีการอ้างอิงแนวคิดในการตั้งสมมติฐาน และมีทิศทาง
 - 3 สมมติฐานมีความสมเหตุสมผล มีการอ้างอิงแนวคิดในการตั้งสมมติฐาน แต่ไม่มีทิศทาง
 - 2 สมมติฐานมีความสมเหตุสมผล และมีทิศทาง
 - 1 สมมติฐานมีความสมเหตุสมผล แต่ไม่มีทิศทาง
 - 0 สมมติฐานไม่มีความสมเหตุสมผล

5. การกำหนดขอบเขตของการวิจัยมีความสมเหตุสมผล

- 4 กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมีการระบุถึงตัวแปรครอบคลุมตามกรอบแนวคิดทฤษฎี ตัวแปรที่เลือกมาศึกษา และประชากรที่ศึกษาพร้อมอธิบายเหตุผลในการกำหนดขอบเขตของการวิจัยอย่างสมเหตุสมผล
- 3 กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมีการระบุถึงตัวแปรครอบคลุมตามกรอบแนวคิดทฤษฎี ตัวแปรที่เลือกมาศึกษา และประชากรที่ศึกษา
- 2 กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมีการระบุถึงตัวแปร และประชากรที่ศึกษา
- 1 กำหนดขอบเขตของการวิจัยไม่ครบถ้วน มีการระบุตัวแปรหรือประชากรที่ศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่ง
- 0 ไม่ระบุขอบเขตการวิจัย

6. ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัยมีความเหมาะสมและมีเหตุผลรองรับ

- 4 ข้อตกลงเบื้องต้นแสดงถึงความเชื่อของผู้วิจัยที่มีเหตุผลรองรับอย่างเพียงพอ มีความสมเหตุสมผล
- 3 ข้อตกลงเบื้องต้นแสดงถึงความเชื่อของผู้วิจัยที่มีเหตุผลรองรับอย่างเพียงพอ
- 2 ข้อตกลงเบื้องต้นแสดงถึงความเชื่อของผู้วิจัย แต่ขาดเหตุผลรองรับ
- 1 ไม่มีการระบุข้อตกลงเบื้องต้น
- 0 กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไม่ถูกต้อง หรือไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำวิจัย

7. การนิยามศัพท์เฉพาะมีความชัดเจน

- 4 มีการให้นิยามทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติการกับตัวแปรสำคัญถูกต้อง ครบถ้วน และบอกวิธีการวัดตัวแปรชัดเจน
- 3 มีการให้นิยามทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติการกับตัวแปรสำคัญถูกต้อง ครบถ้วน
- 2 มีการให้นิยามทั้งเชิงทฤษฎีกับตัวแปรสำคัญถูกต้องครบถ้วน แต่ขาดนิยามเชิงปฏิบัติการ
- 1 มีการนิยามตัวแปรสำคัญเพียงบางตัว หรือนิยามศัพท์ที่ไม่จำเป็นต้องนิยาม
- 0 ไม่มีการนิยามศัพท์เฉพาะ หรือนิยามตัวแปรที่สำคัญ

8. กรอบความคิดในการวิจัยมีความถูกต้องเหมาะสม

- 4 กรอบแนวคิดในการวิจัยถูกต้องตามทฤษฎีหลัก มีงานวิจัยสนับสนุน นำเสนอเป็นแผนภาพแสดงความสัมพันธ์
- 3 กรอบแนวคิดในการวิจัยถูกต้องตามทฤษฎีหลัก มีงานวิจัยสนับสนุน
- 2 กรอบแนวคิดในการวิจัยถูกต้องตามทฤษฎีหลัก และนำเสนอเป็นแผนภาพแสดงความสัมพันธ์
- 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยถูกต้องตามทฤษฎีหลัก
- 0 ไม่ระบุกรอบแนวคิดในการวิจัย หรือกรอบแนวคิดในการวิจัยไม่ชัดเจน

9. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับปัญหาหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัยและเชื่อมโยงกับงานวิจัยในอดีต

- 4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัย มีการเชื่อมโยงในแต่ละประเด็น มีรายงานเอกสารอ้างอิงเสนอไว้ครบถ้วน และมีการสังเคราะห์เนื้อหาจากงานวิจัยแต่ละเล่ม
- 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัย มีการเชื่อมโยงในแต่ละประเด็น มีรายงานเอกสารอ้างอิงเสนอไว้ครบถ้วน
- 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัย ขาดการเชื่อมโยงในแต่ละประเด็น มีรายงานเอกสารอ้างอิงเสนอไว้ครบถ้วน
- 1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัย ขาดการเชื่อมโยงในแต่ละประเด็น รายงานเอกสารอ้างอิงไม่ครบถ้วน
- 0 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่ได้ศึกษาในเรื่องเดียวกัน / รายงานในสิ่งที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์

10. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความทันสมัยทั้งของไทยและต่างประเทศ

- 4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีทั้งของไทยและต่างประเทศ ซึ่งผลิตภายในระยะเวลา 5 ปี มากกว่าร้อยละ 70
- 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีทั้งของไทยและต่างประเทศ ซึ่งผลิตภายในระยะเวลา 5 ปี ร้อยละ 50 – ร้อยละ 70
- 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีทั้งของไทยและต่างประเทศ ซึ่งผลิตภายในระยะเวลา 5 ปี ร้อยละ 30 – ร้อยละ 49
- 1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีทั้งของไทยและต่างประเทศ ซึ่งผลิตภายในระยะเวลา 5 ปี ไม่ถึงร้อยละ 30
- 0 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเป็นของไทยซึ่งผลิตภายในระยะเวลา 5 ปี ไม่ถึงร้อยละ 30

11. การออกแบบการวิจัยสอดคล้องกับปัญหาวิจัย

- 4 การออกแบบการวิจัยทำให้ได้แนวทางการวิจัยที่จะได้คำตอบตรงประเด็นกับปัญหาวิจัยและทำให้ผลการวิจัยมีความตรงภายในและความตรงภายนอก
- 3 การออกแบบการวิจัยทำให้ผลการวิจัยมีความตรงภายใน และความตรงภายนอก
- 2 การออกแบบการวิจัยทำให้ผลการวิจัยมีความตรงภายใน หรือความตรงภายนอกอย่างใดอย่างหนึ่ง
- 1 การออกแบบการวิจัยทำให้ได้แนวทางการวิจัยที่จะได้คำตอบตรงประเด็นกับปัญหาวิจัย
- 0 การออกแบบการวิจัยไม่สอดคล้องกับปัญหาวิจัย

12. ขั้นตอนของการวิจัยมีความชัดเจน

- 4 อธิบายวิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนอย่างเหมาะสมและชัดเจนทุกขั้นตอน รวมทั้งมีแผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินงาน
- 3 อธิบายวิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนอย่างเหมาะสมและชัดเจนทุกขั้นตอน
- 2 อธิบายวิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนแต่ไม่ชัดเจนทุกขั้นตอน
- 1 อธิบายวิธีดำเนินการวิจัยไม่ครบถ้วน
- 0 ไม่มีการอธิบายขั้นตอนการวิจัย

13. กลุ่มประชากรมีความเหมาะสมกับปัญหาวิจัย

- 4 กลุ่มประชากรมีความเหมาะสมกับปัญหาวิจัย ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย และจำนวนมีความเป็นไปได้ที่จะทำการวิจัยในเวลาที่กำหนด
- 3 กลุ่มประชากรมีความเหมาะสมกับปัญหาวิจัย และทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
- 2 กลุ่มประชากรมีความเหมาะสมกับปัญหาวิจัย และจำนวนที่เหมาะสม
- 1 กลุ่มประชากรมีความเหมาะสมกับปัญหาวิจัย
- 0 กลุ่มประชากรไม่เหมาะสม

14. การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง / เกณฑ์ในการคัดเลือกมีความเหมาะสม

- 4 เลือกวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ซึ่งได้มาจากการสุ่มโดยอาศัยความน่าจะเป็นและและมีที่มาของการกำหนดขนาดการสุ่ม
- 3 เลือกวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ซึ่งได้มาจากการสุ่มโดยอาศัยความน่าจะเป็น
- 2 กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น
- 1 กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกอย่างเจาะจง
- 0 ไม่มีการระบุการได้มาของกลุ่มตัวอย่าง

15. เครื่องมือที่ใช้มีคุณภาพ

- 4 ระบุการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้านความเที่ยงและความตรง
- 3 ระบุการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยง
- 2 ระบุการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรง
- 1 ระบุการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แต่ไม่ระบุถึงคุณภาพเครื่องมือ
- 0 ไม่มีการระบุถึงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ / เครื่องมือไม่มีคุณภาพ

16. การเก็บรวบรวมข้อมูลมีความชัดเจนและน่าเชื่อถือ

- 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลระเบียบวิธี ผู้เก็บ ระยะเวลา และสถานที่ ครบถ้วนสมบูรณ์
- 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลระเบียบวิธีเหมาะสม แต่ไม่ระบุผู้เก็บ ระยะเวลา หรือสถานที่ อย่างใดอย่างหนึ่ง
- 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลระเบียบวิธีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1 ไม่ระบุการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 0 การเก็บรวบรวมข้อมูลไม่เหมาะสมซึ่งอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูล

17. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีคุณภาพ

- 4 ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีระดับการวัดและลักษณะของข้อมูลสอดคล้องตามข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติที่ใช้และมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
- 3 ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีระดับการวัดและลักษณะของข้อมูลสอดคล้องตามข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติที่ใช้
- 2 ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีระดับการวัดของข้อมูลสอดคล้องกับสถิติที่ใช้
- 1 ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีระดับการวัดหรือลักษณะของข้อมูลไม่สอดคล้องกับสถิติที่ใช้
- 0 ข้อมูลที่เก็บรวบรวมที่ได้ไม่มีคุณภาพ (เป็นข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ไม่มีคุณภาพ)

18. มีการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะของข้อมูล

- 1 สถิติเบื้องต้นเพื่อคุณลักษณะการแจกแจงของตัวแปร
- 2 เพื่อศึกษาลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และศึกษาว่าสอดคล้องกับลักษณะประชากร
- 3 วิเคราะห์ตามกรอบความคิดของการวิจัยว่าข้อมูลสอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ
- 4 วิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ
(ถ้าครบทั้ง 4 ข้อจะได้ 4 คะแนน และคะแนนจะลดลงตามลำดับ)

19. การอ่านค่าสถิติมีความเหมาะสม

- 4 สถิติวิเคราะห์เหมาะสม การอ่านค่าสถิติ การแปลความหมายของค่าสถิติ และการสรุปความหมายเกี่ยวกับสมมติฐานการวิจัยถูกต้องเหมาะสมกับปัญหาการวิจัย
- 3 สถิติวิเคราะห์เหมาะสม การอ่านค่าสถิติ การแปลความหมายของค่าสถิติ และการสรุปความหมายเกี่ยวกับสมมติฐานการวิจัยถูกต้อง
- 2 สถิติวิเคราะห์เหมาะสม การอ่านค่าสถิติ การแปลความหมายของค่าสถิติถูกต้อง
- 1 สถิติวิเคราะห์เหมาะสมและการอ่านค่าสถิติถูกต้อง แต่ไม่มีการแปลความหมาย
- 0 สถิติวิเคราะห์ไม่เหมาะสมกับปัญหาวิจัย

20. ลักษณะการนำเสนอการแปลความผลการวิเคราะห์ข้อมูลเข้าใจง่าย

- 4 นำเสนอโดยการบรรยาย การใช้ตาราง แผนภูมิ แผนภาพ
- 3 นำเสนอโดยการบรรยาย การใช้ตาราง แผนภูมิ
- 2 นำเสนอโดยการบรรยาย การใช้ตาราง
- 1 นำเสนอโดยการบรรยาย
- 0 การนำเสนอไม่เป็นระบบ

21. การแปลความหมายและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องชัดเจน

- 4 มีการแปลความหมายและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลถูกต้อง
- 3 มีการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพียงอย่างเดียว
- 2 มีการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่สรุปผลไม่ถูกต้อง
- 1 เสนอผลจากตารางอย่างเดียว
- 0 ไม่มีการแปลความและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

22. ผลสรุปที่ได้มีความครอบคลุมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และปัญหาวิจัย

- 4 ผลสรุปที่ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และปัญหาวิจัย โดยสามารถตอบปัญหาวิจัยได้ครอบคลุม สามารถอธิบายลักษณะของบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างชัดเจน และเป็นไปตามสมมติฐาน
- 3 ผลสรุปที่ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และปัญหาวิจัย โดยสามารถตอบปัญหาวิจัยได้ครอบคลุม สามารถอธิบายลักษณะของบทบาทและสภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างชัดเจน
- 2 ผลสรุปที่ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และปัญหาวิจัย โดยสามารถตอบปัญหาวิจัยได้ครอบคลุม
- 1 ผลสรุปที่ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และปัญหาวิจัย แต่ยังไม่สามารถตอบปัญหาวิจัยได้ครอบคลุม
- 0 ผลสรุปที่ได้ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และปัญหาวิจัย

23. การอภิปรายผลสอดคล้องกับผลการวิจัยและครอบคลุมประเด็นปัญหา

- 4 การอภิปรายผลสอดคล้องกับผลการวิจัยและครอบคลุมประเด็นปัญหา มีการแสดงเหตุผลยืนยันความถูกต้อง น่าเชื่อถือของผลการวิจัย มีการเชื่อมโยงผลการวิจัยกับทฤษฎีหรืองานวิจัยในอดีต รวมทั้งมีการหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อชี้แจงความเป็นไปได้ของผลการวิจัยนั้น
- 3 การอภิปรายผลสอดคล้องกับผลการวิจัยและครอบคลุมประเด็นปัญหา มีการแสดงเหตุผลยืนยันความถูกต้อง น่าเชื่อถือของผลการวิจัย และมีการเชื่อมโยงผลการวิจัยกับทฤษฎีหรืองานวิจัยในอดีต
- 2 การอภิปรายผลสอดคล้องกับผลการวิจัยและครอบคลุมประเด็นปัญหา แต่ไม่มีการแสดงเหตุผลยืนยันความถูกต้อง น่าเชื่อถือของผลการวิจัย
- 1 การอภิปรายผลสอดคล้องกับผลการวิจัยแต่ไม่ครอบคลุมประเด็นปัญหา
- 0 การอภิปรายผลไม่สอดคล้องกับผลการวิจัย

24. ข้อเสนอแนะมีความเหมาะสม

- 4 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไปเป็นแนวคิดที่ได้จากกระบวนการหรือผลการวิจัย โดยมีเหตุผลรองรับอย่างเพียงพอ เป็นข้อเสนอแนะที่ใหม่และมีความสมเหตุสมผลที่จะนำไปใช้ในทางปฏิบัติ
- 3 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไปเป็นแนวคิดที่ได้จากกระบวนการหรือผลการวิจัย โดยมีเหตุผลรองรับอย่างเพียงพอ
- 2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไปเป็นแนวคิดที่ได้จากกระบวนการหรือผลการวิจัย แต่ขาดเหตุผลมารองรับ
- 1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำวิจัย แต่เป็นข้อเสนอแนะที่มาจากความคิดเห็นของผู้วิจัยไม่ได้มาจากผลการวิจัย
- 0 ข้อเสนอแนะไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำวิจัย

25. ประโยชน์ในการวิจัยสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างกว้างขวาง

- 4 มีประโยชน์ในด้านการนำไปปฏิบัติระดับประเทศ / ภูมิภาค
- 3 มีประโยชน์ในด้านการนำไปปฏิบัติระดับจังหวัด
- 2 มีประโยชน์ในด้านการนำไปปฏิบัติระดับเขต / อำเภอ
- 1 มีประโยชน์ในด้านการนำไปปฏิบัติระดับโรงเรียน และท้องถิ่นอื่นๆ
- 0 มีประโยชน์เฉพาะผู้วิจัย

26. โครงสร้างการนำเสนอมีความเหมาะสม

- 4 การนำเสนอรายงานการวิจัยมีองค์ประกอบของรายงานครบถ้วน (ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตการวิจัย วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง กรอบความคิดในการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปอภิปรายผลการวิจัย) การจัดลำดับเนื้อหาเป็นระบบแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกภาพของเนื้อหาและความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาแต่ละส่วน
- 3 การนำเสนอรายงานการวิจัยมีองค์ประกอบของรายงานครบถ้วน การจัดลำดับเนื้อหาเป็นระบบแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกภาพของเนื้อหา
- 2 การนำเสนอรายงานการวิจัยมีองค์ประกอบของรายงานครบถ้วน การจัดลำดับเนื้อหาเป็นระบบ
- 1 การนำเสนอรายงานการวิจัยมีองค์ประกอบของรายงานครบถ้วน
- 0 การนำเสนอรายงานการวิจัยมีองค์ประกอบของรายงานไม่ครบถ้วน หรือการจัดลำดับเนื้อหาไม่เป็นระบบ

27. การเขียนรายงานการวิจัยมีความถูกต้องตามหลักการเขียนรายงานทางวิชาการ

- 4 รายงานการวิจัยมีรูปแบบถูกต้องตามหลักวิชาการ ภาษาที่ใช้ถูกต้อง สละสลวย กระชับ ได้ใจความ ใช้ถ้อยคำคงเส้นคงวา และมีความประณีตในการพิมพ์
- 3 รายงานการวิจัยมีรูปแบบถูกต้องตามหลักวิชาการ ภาษาที่ใช้ถูกต้อง กระชับได้ใจความ ใช้ถ้อยคำคงเส้นคงวา
- 2 รายงานการวิจัยมีรูปแบบถูกต้องตามหลักวิชาการ ภาษาที่ใช้ถูกต้อง ใช้ถ้อยคำคงเส้นคงวา
- 1 รายงานการวิจัยมีรูปแบบถูกต้องตามหลักวิชาการ แต่ยังอ้างอิงไม่ครบถ้วน
- 0 รายงานการวิจัยมีรูปแบบถูกต้องตามหลักวิชาการ (เช่น ไม่มีการอ้างอิง เขียนอ้างอิงผิด)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสรต์ณี แก้วคำ เกิดเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2525 ที่จังหวัดปัตตานี สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไปและเคมี ภาควิชามัธยมศึกษา จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2546 และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2547

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย